

שמשון גוביה צגהון Shmshon Gobezie Tsegahun

00:00:00:25 00:00:04:11
שמי גובייה צגהון,

00:00:05:03 00:00:08:24
אבל שם החיבה המוכר שלי
הוא אֶסְבֵּרָהג'ה שמשון.

00:00:09:06 00:00:11:10
היום כולם קוראים לי בשם שמשון

00:00:11:18 00:00:14:23
לכן השם המלא שלי הוא
שמשון צגהון או גובזה צגהון.

00:00:16:15 00:00:18:23
האם תוכל למנות
את שושלת הדורות שלך?

00:00:19:01 00:00:25:13
מצד האבא של אבי
לסבי קוראים אבא ברוך,

00:00:27:10 00:00:30:01
לאביו של סבא ברוך
קוראים זְאִיִּסְאָן.

00:00:30:12 00:00:33:03
לאביו של סבא רבה זְאִיִּסְאָן
קוראים אֶדְנָת .

00:00:33:08 00:00:39:00
ולאביו של אֶדְנָת קוראים יוסף .
אני יודע למנות דורות עד כאן!

00:00:39:13 00:00:43:23
מצד האמא של אבי
לסבתי קוראים גב' אנקוייש איתמר,

00:00:44:08 00:00:48:12
איתמר לאווי - לאווי זָרוּ

00:00:50:03 00:00:52:00
אני יודע עד כאן !

00:00:52:22 00:00:58:12
מצד האבא של אמי
לאמי קוראים סְבֵהט טקה,

00:00:59:07 00:01:02:12

טקה מְנַקֵּר
מְנַקֵּר סְאוּאָל.

00:01:02:19 00:01:05:05

אני יודע למנות עד סְאוּאָל!

00:01:05:13 00:01:12:17

מצד האמא של אמי
לסבתי קוראים אִיִּנְשׁ מְלִקוּ,

00:01:13:00 00:01:21:21

מְלִקוּ...
רגע...

00:01:22:02 00:01:23:07

מְלִקוּ אָדְגוּ.

00:01:23:10 00:01:29:18

אָדְגוּ אָנְגְדָה
אני יודע למנות עד כאן!

00:01:29:21 00:01:32:13

בסה"כ אני יודע למנות
עד שלוש - ארבע דורות.

00:01:33:12 00:01:35:11

מהו שנת הלידה שלך?

00:01:35:16 00:01:40:15

נולדתי בשנת 1932.

00:01:40:18 00:01:41:14

זה לפי הספירה האתיופית?

00:01:41:17 00:01:45:12

כן, לפי הספירה האתיופית
בעצם לא, לפי הספירה המערבית,

00:01:45:24 00:01:50:05

לפי הספירה האירופאית נולדתי
בשנת 1932.

00:01:52:15 00:01:58:22

האם יש לך שמות נוספים
שקרובי המשפחה שלך העניקו לך?

00:01:59:04 00:02:05:10

דודה שלי מצד אמי
הייתה קוראת בשם מְנַגְסְטוּ.

00:02:05:12 00:02:08:03
למה?

מה היא התכוונה לומר?

00:02:08:12 00:02:13:09

כשהייתי ילד
תמיד הייתי מנצח את כל הילדים,

00:02:13:12 00:02:15:21
במשחקים ובכל מיני תחרויות,

00:02:15:24 00:02:19:10
המשמעות של השם הוא מנהיג שולט
לכן היא קראה לי כך.

00:02:19:12 00:02:23:01
זה השם שהעניקה לי
דודה שלי מצד אמי.

00:02:23:03 00:02:24:13
חוץ מזה אין לי שמות נוספים!

00:02:26:22 00:02:30:00
יש משמעות לשם שהוריך
העניקו לך?

00:02:30:17 00:02:31:24
המשמעות של השם שלי
גובֶּה...

00:02:32:02 00:02:33:11
מראיינת: מה המשמעות של השם?

00:02:33:13 00:02:38:20
גובֶּה זה אדם חזק!

00:02:38:24 00:02:43:00
זה שם שהעניקו לי כשנולדתי
כיצד יכלו לדעת שאהיה חזק?

00:02:43:12 00:02:47:12
אבל הסיבה שקראו לי שמשון
היא,

00:02:48:00 00:02:53:18
כשיצאנו למסע
מכפר אַמְבוֹבֶר עד לעיר אַפְמֶרה,

00:02:53:24 00:02:59:10

את כל המסע המפרך עשינו ברגל
עד שהגענו לאַסְמֶרָה.

00:02:59:16 00:03:01:19
שם פגשנו אדם לבן בשם סילבן
הוא נדהם ושאל אותנו,

00:03:01:23 00:03:05:15
איך עשינו את כל הדרך?
השבנו שהגענו ברגל!

00:03:05:24 00:03:08:18
לכן הוא העניק לי את השם
"שמשון הגיבור"

00:03:09:02 00:03:12:18
ולבן דוד שלי הוא העניק את השם
"יאיר"

00:03:12:23 00:03:17:10
המשמעות של יאיר זה אור
כך הוא העניק לנו את השמות.

00:03:18:09 00:03:20:24
כמה אחים ואחיות יש לך?

00:03:22:01 00:03:25:16
יש לי שלוש אחיות,

00:03:26:00 00:03:28:11
וארבעה אחים.

00:03:29:05 00:03:30:19
היכן אתה ממוקם?

00:03:30:24 00:03:35:00
אני הילד החמישי.

00:03:36:00 00:03:46:08
איך נקרא המקום שנולדת בו
ומה אתה זוכר משם בילדותך?

00:03:46:12 00:03:49:21
נולדתי במחוז גונדר,

00:03:50:00 00:03:53:05
בתוך המחוז יש עיירה שנקראת אַזְזוּ,

00:03:53:07 00:03:59:10
בסמוך לאַזְזוּ יש כפר שנקרא

אגרג'יאה נולדתי שם.

00:03:59:15 00:04:05:21

גדלתי שם עד גיל שש,

00:04:06:02 00:04:10:15

ואז התחילה המלחמה בין
האיטלקים לאתיופיה.

00:04:10:24 00:04:13:20

בעקבות כך עזבנו את הכפר
אגרג'יאה ועברנו לכפר סרמלה

00:04:13:24 00:04:18:12

שנמצא ליד אמבוקר .

00:04:18:19 00:04:27:17

אני ואחי היינו עובדים בחקלאות
עד שהגעתי לגיל 12.

00:04:27:22 00:04:36:23

בגיל 12 הוריי שלחו אותי ללמוד
בעיירה שנקראת קוששיל ליד אזזו.

00:04:37:00 00:04:39:23

שם היו לי קרובי משפחה מצד אמי.

00:04:40:00 00:04:46:04

בעיירה הזו היה מורה עיוור
שהיה מאוד חכם ובקיא בתורה,

00:04:46:06 00:04:49:02

לכן שלחו אותי לשם בכדי שאלמד.

00:04:49:05 00:04:51:24

לפני שנגיע לשם
יש לי כמה שאלות ברשותך...

00:04:52:06 00:04:56:19

כשעזבתם את כפר סרמלה
אתה זוכר משהו משם?

00:04:56:22 00:05:00:16

הדבר שאני הכי זוכר
זה את המסע שהייתי עושה עם הצאן שלי

00:05:01:02 00:05:03:20

הייתי לוקח איתי "גרה"
(כד לחלב)

00:05:03:22 00:05:09:03
אני זוכר היטב שהייתי מוביל את הצאן
עם אבי ואחי,

00:05:09:05 00:05:12:09
עדיין הייתי ילד,
לכן אני זוכר הכי טוב את הצאן שלי.

00:05:12:12 00:05:16:09
כשהייתי חוצה איתם נהרות
ומנסה להחזיר אותם כשמתפזרים,

00:05:16:12 00:05:20:18
כמו כן הייתי מקפיד שהעגלות לא ינקו
זה מה שאני זוכר היטב בילדותי.

00:05:20:20 00:05:23:05
למה דאגת שהעגלות לא ינקו?

00:05:23:08 00:05:25:03
כיוון שהיו חולבים אותם!

00:05:25:06 00:05:28:12
באם היו יונקות במהלך היום
לא היו מוציאות חלב.

00:05:29:07 00:05:34:10
איך היה נראה כפר סְרַמְלָה?
איך הסתדרתם כשהגעתם לשם?

00:05:34:12 00:05:38:23
כשהגענו לכפר סְרַמְלָה,

00:05:39:24 00:05:44:00
אביו של זמנה - בְּרַהֲנו לאווי.

00:05:44:04 00:05:45:22
הוא התיישב לפנינו באותו הכפר
לפני שהגענו לשם,

00:05:45:24 00:05:49:23
הכפר היה כמו ג'ונגל,

00:05:50:00 00:05:55:00
היו חיות בר
כמו קופים, בבונים, צבועים ועוד...

00:05:55:02 00:05:59:00
היינו שומרים מקרוב על העדר
כדי שהחיות בר לא יטרפו אותם

00:05:59:12 00:06:03:22
לאט לאט התחילו להתיישב
בכפר הרבה אנשים

00:06:03:24 00:06:07:23
בעקבות כך האזור הפך לפחות מיוער
החיות בר התרחקו מהכפר.

00:06:08:01 00:06:13:08
העיירות אמבובר, וזאבה, מאצ'ה
התרחבו ואזור הפך לעיירה מיושבת,

00:06:13:13 00:06:18:14
לכן בהתחלה כשהגענו הכפר היה ג'ונגל
בעיקר היו חיים בכפר חיות בר,

00:06:18:19 00:06:23:08
מה היו החוויות שלך אז,
לא פחדת מהחיות בר (צבועים)?

00:06:23:10 00:06:24:07
לא היינו מתרחקים מהכפר.

00:06:24:09 00:06:27:09
היינו שומעים את היללות של הצבועים,

00:06:27:11 00:06:33:22
הקפדנו לשמור על העדר 2-3 ילדים
יחד עם בני הדודים שלי.

00:06:33:24 00:06:37:04
כששמענו את היללות של הצבועים,
צעקנו זה לזה לשמור על העדר,

00:06:37:07 00:06:43:05
כמובן שפחדנו מהם,
אפילו העדר שלנו היו מפחדים מהם

00:06:43:07 00:06:49:24
כך חייתי עד גיל 12, לאחר מכן
הלכתי ללמוד בעיר "קוששיל".

00:06:50:02 00:07:03:01
לפני שתספר על הבית הספר
באיזה גיל התחלת לעזור למשפחתך?

00:07:03:03 00:07:05:12
כפי שהזכרתי קודם,

00:07:05:16 00:07:10:24

התפקיד הראשון שניתנו לי
היה לשמור על העגלים.

00:07:11:12 00:07:14:11

היינו שומרים על העגלים כל היום
ומחזירים אותם בערב .

00:07:14:12 00:07:17:10

בעיקר היינו שומרים שלא ינקו חלב
מהאימהות שלהם.

00:07:17:12 00:07:20:23

כשגדלתי הייתי שומר על הפרות.

00:07:21:01 00:07:25:22

היית שומר שהעגלים לא
ינקו חלב מהאימהות שלהם?

00:07:26:00 00:07:30:10

הפרות היו נלקחות למקום אחר
היה להם רועה צאן משלהם,

00:07:30:13 00:07:34:00

ועל העגלים אני שמרתי עליהם בנפרד
במקום אחר.

00:07:34:03 00:07:37:10

בערב כולנו היינו חוזרים הביתה
יחד עם העדר.

00:07:37:12 00:07:39:11

כל היום שמרתם עליהם בנפרד?

00:07:39:14 00:07:42:06

בוודאי, אחרת העגלים היו יונקים חלב
מהאימהות שלהם,

00:07:42:08 00:07:44:08

ואם זה היה קורה הפרות לא היו
מפיקות חלב,

00:07:44:10 00:07:45:24

ואנחנו היינו נענשים על כך.

00:07:46:02 00:07:47:23

האם העגלים לא היו רעבים
בגלל זה?

00:07:48:00 00:07:52:11

הם היו אוכלים עשבים ודשא,
כל האזור היה פורח,

00:07:52:17 00:07:57:22
לא היינו קושרים אותם
יכלו לאכול עשבים כפי יכולתם.

00:07:58:00 00:08:01:21
בערב כשהחזרנו אותם את הפרות
היו חולבים אותן.

00:08:02:00 00:08:05:22
והעגלים היו נקשרים בנפרד
במהלך הלילה,

00:08:06:00 00:08:10:10
והפרות היו ישנות ברפת.

00:08:10:12 00:08:14:10
בבוקר אחרי שחלבו אותן
היו אומרים לי לקחת את העגלים לשדה,

00:08:14:12 00:08:16:05
את הפרות אחי הגדול
לוקח לשדה אחר.

00:08:16:07 00:08:19:22
מתי העגלים מספיקים לינוק
חלב מהפרות?

00:08:19:24 00:08:23:17
הם ינקו בבוקר!

00:08:23:21 00:08:27:20
אחרי שהעגלים סיימו לינוק
היו מפרידים ביניהם.

00:08:28:20 00:08:32:09
והפרות הלכו בנפרד
והעגלים בנפרד,

00:08:32:12 00:08:36:19
בכללי אחרי שהעגלים ינקו בבוקר
מפרידים אותם מהאימהות שלהם.

00:08:37:06 00:08:41:13
העגלים היו שוהים קרוב יותר לביתנו

00:08:41:15 00:08:44:20
הפרות היו נלקחות למקום

מרוחק יותר מהבית

00:08:44:24 00:08:48:10

האם אתה זוכר משהו מהזמן שהייתה שומר על העגלים?

00:08:48:12 00:08:52:22

מה שאני זוכר בעיקר זה שהיינו משחקים ומשתוללים,

00:08:53:00 00:09:02:06

אני וחבריי היינו מתגלגלים על הדשא זה המשחק העיקרי שהיה לנו.

00:09:02:09 00:09:04:18

זה יפה!
הייתי רוצה לדעת

00:09:04:20 00:09:06:09

איך הייתם מעבירים את הזמן שלכם בתור ילדים?

00:09:06:11 00:09:08:19

כל היום היינו שומרים על העדר,

00:09:08:22 00:09:15:16

בערב לקראת החשיכה חוזרים הביתה ומבקשים מאמא "ארוחת ביניים"

00:09:15:22 00:09:21:01

ואמי נתנה לנו "דבו" (לחם אתיופי) ונשנושים ומחכים עד לארוחת הערב

00:09:21:21 00:09:23:11

היכן הייתם אוכלים ארוחת צהריים?

00:09:23:13 00:09:27:07

ארוחת צהריים היינו אוכלים בבית.

00:09:27:12 00:09:29:20

סיפרת שהייתם שומרים כל היום על העדר...

00:09:29:22 00:09:33:18

האם לקחתם אתכם ארוחת צהריים? כיצד הספקתם לאכול בביתכם?

00:09:33:21 00:09:35:23

כשהגיע ארוחת צהריים

אם שמרנו על העדר 2-3 ילדים,

00:09:36:00 00:09:47:09
כל אחד הלך בתורו לאכול ארוחת צהרים
בזמן שאחרים שמרו על העדר.

00:09:47:12 00:09:52:21
כך שכולם היו אוכלים צהריים
ובערב היינו חוזרים יחד הביתה.

00:09:54:23 00:09:58:18
כשגדלת חוץ מלשמור על
העגלים מה היית עושה?

00:09:59:18 00:10:03:09
שמרתי על הפרות והשוורים.

00:10:03:12 00:10:06:02
כיצד למדת לשמור
על הפרות והשוורים?

00:10:06:04 00:10:10:09
כשהגענו לגיל שיכולנו
לשמור על הפרות...

00:10:10:11 00:10:15:23
בבוקר היו חולבים את הפרות
ואז היו מפרידים בין הפרות לעגלים.

00:10:16:01 00:10:20:16
לאחר מכן היו מבקשים ממני
לקחת את הפרות בנפרד,

00:10:20:18 00:10:27:20
הייתי לוקח את הפרות למקום שיש בו
הרבה דשא כדי שיאכלו במשך היום,

00:10:28:00 00:10:32:10
בשעה שהיו צריכים לשתות לקחתי אותם
לנהר כדי שישתו מים.

00:10:32:12 00:10:35:24
לאחר מכן הייתי מוביל אותם להר,

00:10:36:01 00:10:41:21
בזמן שהפרות נחו הייתי שר ומתבדח.

00:10:42:00 00:10:48:06
כשהתחיל להחשיך
אפילו הפרות לבדן ידעו לחזור הביתה.

00:10:48:12 00:10:50:09
באמת, הן הכירו את הדרך
חזרה לבתיהן?

00:10:50:12 00:10:53:00
בוודאי, הפרות הכירו את הדרך חזרה
טוב יותר מאשר בני אדם!

00:10:53:03 00:10:56:23
אחת הסיבות לכך היא
מכיוון שהעגלים חיכו להן בבית.

00:10:57:00 00:11:03:22
את העגלים היו מחזרים באותה שעה
ואני הייתי מחזיר את הפרות.

00:11:04:00 00:11:06:19
לאחר חזרתן הפרות היו נכנסות לרפת
חולבים אותן.

00:11:06:21 00:11:09:18
וכך היה סדרי היום!

00:11:09:21 00:11:14:20
אתה היית ילד איך ידעת
מתי הפרות היו רעבות או צמאות?

00:11:15:00 00:11:19:12
הפרות ידעו בעצמן את השעה
שהיו צריכות לשתות,

00:11:19:24 00:11:22:16
כשהן היו צמאות
הן ידעו ללכת לבד לנהר,

00:11:23:00 00:11:26:10
ואני הלכתי אחריכם והשגחתי עליהן.

00:11:26:12 00:11:32:09
אחרי ששתו מים, הן היו נחות
במקום מוצל מתחת לעץ גדול,

00:11:32:12 00:11:42:20
בזמן הזה אנחנו היינו משחקים
בכל מיני משחקים ומשתוללים.

00:11:42:24 00:11:44:21
כך והעברנו את הזמן.

00:11:45:00 00:11:51:22
כשהשמש עמדה לרדת
הן (הפרות) מחפשות דשא לאכול.

00:11:52:12 00:12:02:18
הן אכלו עד החשיכה
בערך לקראת השעה 18:00

00:12:02:24 00:12:09:09
כל הפרות ידעו לחזור הביתה
ואני הייתי חוזר איתן.

00:12:09:15 00:12:14:24
מפני מה שמרת על הפרות
במשך היום?

00:12:15:11 00:12:16:21
שמרנו על הפרות
ממספר סיבות עיקריות,

00:12:16:24 00:12:22:03
ראשית: בכדי שלא יפלו לשדות של
אנשים אחרים ויאכלו את היבול שלהן.

00:12:22:06 00:12:28:07
שנית: בכדי שלא יתערבבו עם עדר אחר
ויעלמו בתוכם.

00:12:28:12 00:12:36:20
אם פרה הייתה מתערבבת עם עדר אחר
לא יכולנו לדעת שהיא נמצאת עם העדר.

00:12:36:24 00:12:42:21
לכן כל רואה צאן דאג להפריד
את העדר שלו ולשמור עליהם בקבוצה,

00:12:43:00 00:12:46:10
אבל הסיבה העיקרית ששמרנו על העדר
היא כדי שלא יאכלו יבולים של אחרים.

00:12:46:12 00:12:49:10
האם יצא שהעדר שלך
אכלו יבולים של אנשים אחרים?

00:12:49:14 00:12:50:18
כן, כמובן!

00:12:50:22 00:12:51:22
ספר לי איך זה קרה?

00:12:51:24 00:12:56:10

קרה לי פעם מקרה...
את יודעת מה זה "דגוסה"?

00:12:56:13 00:12:57:14

לא
מה זה?

00:12:57:17 00:12:58:14

זה סוג של דגן.

00:12:58:21 00:13:02:19

הייתה ערימה מוכנה של
הדגן ה"דגוסה"

00:13:03:00 00:13:08:18

בזמן ששיחקתי עם חבריי
העדר שלי נעלם לי, חיפשתי אותם,

00:13:08:24 00:13:12:10

בסוף הסתבר שהם הלכו ואכלו
את כל הדגן שנאסף.

00:13:12:13 00:13:17:06

כשהגעתי אליהם
הם כבר אכלו הכל.

00:13:17:11 00:13:20:18

התחלתי לפזר אותם מהשדה,

00:13:22:12 00:13:27:04

בעל השדה בשם מר ברהנו
גילה את מה שהתרחש בשדה שלו,

00:13:27:07 00:13:30:21

כשבירר מי עשה את זה
אמרו לו שהעדר שלי אכל מהשדה שלו,

00:13:31:00 00:13:39:00

הוא הלך וסיפר את זה לאבי
וכשהגעתי הביתה נענשתי במכות,

00:13:39:11 00:13:43:20

לא החמירו איתי בעונש
למרות שאכלו מהשדה שלו הרבה יבול.

00:13:43:24 00:13:46:06

אז מה הוא (בעל השדה) עשה?

00:13:46:09 00:13:48:11

הוא לא יכל לעשות כלום.

00:13:48:12 00:13:50:11
רק הזהירו אותי שבפעם הבאה
להשגיח היטב על העדר.

00:13:50:12 00:13:51:23
לא נתנו לו פיצוי על הנזק?

00:13:52:00 00:13:58:24
בדרך כלל נותנים פיצוי, אבל מכיוון
שהיינו כמו משפחה לא נותנו פיצוי.

00:13:59:04 00:14:01:10
אם מישהו חיצוני מכפר אחר
היה נתקל באותו מקרה,

00:14:01:13 00:14:03:23
אז היו מבקשים פיצוי עבור הנזק.

00:14:04:00 00:14:09:13
העריכו את הנזק לפי משקל
היבול שנאכל, ואז מפצים על הנזק.

00:14:09:15 00:14:12:19
במקרה שלי השדה היה של קרובי משפחה
לא ביקשו פיצוי.

00:14:12:22 00:14:14:22
אתה זוכר סיפורים נוספים
כמו אלו שסיפרת?

00:14:14:24 00:14:16:23
לא, זה הסיפור היחידי שאני זוכר.

00:14:18:12 00:14:19:12
בסדר...

00:14:20:13 00:14:27:06
כשחייתם בכפר סרמלה האם חיו שם
רק יהודים או שהיו גם נוצרים?

00:14:27:20 00:14:34:22
באזור שלנו, בכפר סרמלה
חיו רק קהילת ביתא ישראל.

00:14:35:17 00:14:40:22
בכפרים הסמוכים שנקראים,
"וולו" ו"טבגה" חיו גם נוצרים,

00:14:40:24 00:14:42:09

כפרים האלו היו מרוחקים
מהכפר שלנו.

00:14:42:14 00:14:45:01

הנוצרים חיו בכפרים אלו בנפרד
ואנחנו חיינו בכפר שלנו בנפרד.

00:14:45:12 00:14:54:17

מהכפר שלנו "סרמלה" עד לאַמְבוֹבֶר
היו רק קהילת ביתא ישראל.

00:14:54:19 00:15:00:24

בתוך הכפר שלנו לא חיו נוצרים
הם חיו באזורים משלהם.

00:15:01:12 00:15:04:23

לא היו לכם יחסי שכנות?

00:15:05:02 00:15:08:22

לא היו לנו יחסי שכנות איתם!

00:15:08:24 00:15:13:19

בד"כ היינו נתקלים בהם פעם בשבוע
אומרים שלום זה לזה וממשיכים הלאה,

00:15:14:00 00:15:20:08

היו כאלה שהיו באים אלינו
כדי לתקן או לקנות מחרשה,

00:15:20:12 00:15:28:12

היו כאלה שבאו לקנות כלי חרס
והיו גם כאלה לקנות בגדים,

00:15:28:19 00:15:36:15

הם לא ידעו לעסוק בעבודות יד
כגון: פיסול, ברזל, סריגה וכו'...

00:15:36:20 00:15:40:13

הם לא ידעו גם לייצר כלי חרס
כמו: מחבט, מיכל, סירים וכו'!

00:15:40:17 00:15:42:09

כמו כן הם לא ידעו לייצר בגדים!

00:15:42:12 00:15:44:23

אנחנו ביתא ישראל היו נחשבים מומחים
בעבודות אלו.

00:15:45:12 00:15:48:20

ממה הורֵיך התפרנסו?

00:15:49:00 00:15:54:00

אבא שלי היה קייס
אבל עיקר הפרנסה היה מחקלאות.

00:15:54:03 00:15:59:02

אחיי הגדולים עבדו חקלאות
גם אבי כשהיה צעיר הוא עסק בחקלאות,

00:15:59:07 00:16:02:08

אבל מכיוון שאבי היה קייס
עיקר הפרנסה שלנו היה מחקלאות.

00:16:02:17 00:16:13:18

הרבה פעמים היו מזמינים את אבי
ללוויות שמחות וכל מיני אירועים.

00:16:13:24 00:16:19:10

אבל הפרנסה העיקרית שלנו הייתה
מהחקלאות, אחיי הגדולים עסקו בזה.

00:16:19:14 00:16:20:23

מה לגבי אמא שלך?

00:16:21:00 00:16:23:22

אמי עבדה בעיקר בבית,

00:16:23:24 00:16:26:19

היא הייתה מומחית בייצור כלי חרס.

00:16:26:22 00:16:28:20

את המוצרים שהיא ייצרה
היו קונים הרבה,

00:16:29:00 00:16:34:22

היא ייצרה מחבטים וסירים מחרס
והנוצרים היו באים לקנות ממנה.

00:16:34:24 00:16:36:06

לא היה חסר לנו אוכל!

00:16:36:08 00:16:41:20

אחי הגדול - פיִסָּאָה היה חקלאי חזק
וזה בעיקר מה שפרנס את המשפחה

00:16:42:00 00:16:49:02

כדי לקנות מצרכי בסיסים כמו תבלינים
אמי הייתה מוכרת את הכלים שייצרה.

00:16:49:06 00:16:52:05
האם אמך מכרה
רק לנוצרים או לכלל תושבי האזור?!

00:16:52:06 00:16:52:21
את מה מכרה?

00:16:52:23 00:16:53:15
מרואיינת: את כלי החרס שהיא ייצרה,

00:16:53:18 00:16:56:15
בעיקר היא מכרה לנוצרים,
ביתא ישראל ידעו לייצר לבדם.

00:16:56:17 00:16:58:10
הם באו עד לביתכם
כדי לקנות את הכלים?

00:16:58:12 00:16:59:04
כן, היו באים.

00:16:59:06 00:17:03:22
מרואיינת: מה היו החוקים בנושא הזה?
האם הם היו נכנסים אליכם הבית?

00:17:04:00 00:17:05:09
הם לא היו נכנסים אלינו הביתה.

00:17:05:12 00:17:08:12
כשהם באו לקנות את הכלים,

00:17:09:22 00:17:14:23
הם חיכו מחוץ לבית,
אמי שאלה אותם, מה ברצונם לקנות?

00:17:15:02 00:17:19:10
הם היו מבקשים את מה שרצו,
כמו: סיר, מחבט וכו'...

00:17:19:15 00:17:22:21
ואז אמי הייתה מראה להם 2-3 סוגים
הם היו בוחרים את מה שהם רוצים,

00:17:22:24 00:17:25:24
היו משלמים והולכים
לא היו נכנסים לביתנו.

00:17:26:02 00:17:29:23
היה אסור שייכנסו אלינו הביתה.
בנוסף אבי היה "קייס"

00:17:30:00 00:17:31:09
היה איסור מוחלט להכניס אותם
לביתנו!

00:17:31:12 00:17:33:22
לדוגמה: אם הנוצרים היו צריכים
לקנות בגדים מכרו להם הרחק מהבית,

00:17:34:00 00:17:40:19
גם כשמכרו או תיקנו כלי חקלאות
כמו, מחרשות זה נעשה הרחק מהבתים,

00:17:40:24 00:17:42:11
ביתא ישראל הקפידו למכור להם
הרחק מביתם.

00:17:42:13 00:17:45:23
הם לא היו נעלבים מזה?
לא חשבו שאתם נגעלים מהם?

00:17:46:00 00:17:48:16
לא
זה היה מקובל!

00:17:48:19 00:17:52:02
הם לא נעלבו מזה!

00:17:52:04 00:17:58:17
מה שעניין אותם זה לקנות את מה שרצו
וללכת.

00:17:58:24 00:18:01:15
חוץ מזה, הם לא נעלבו
בגלל זה!

00:18:02:00 00:18:06:04
גם אנחנו ביתא ישראל
לא היינו אוכלים או שותים בביתם.

00:18:07:02 00:18:10:09
האם אתה היית יכול
להיכנס אליהם הביתה?

00:18:10:12 00:18:12:09
לא!
לא היה לשם מה להיכנס לבתיהם,

00:18:12:12 00:18:15:12
לא הייתי אוכל או שותה אצלם,

מה יש לי לעשות אצלם!?

00:18:15:17 00:18:18:10
עקרונית יכולתי להיכנס אליהם הביתה
אבל לא הייתי אוכל או שותה אצלם,

00:18:18:12 00:18:20:04
אבי אסר עלינו לאכול אצלם!

00:18:20:17 00:18:22:09
היהודים יכלו להיכנס
לבית של הנוצרים,

00:18:22:12 00:18:24:22
אבל לנוצרים היה אסור להיכנס
לבתים של יהודים?

00:18:25:01 00:18:27:03
כן, הם לא היו נכנסים
אלינו הביתה.

00:18:27:05 00:18:30:08
זה לא היה כך בכל הבתים
זה רק בבית של הכוהנים "קייסים"

00:18:30:12 00:18:34:24
הקפידו על כך,
והם היו מכבדים את זה!

00:18:35:05 00:18:40:22
ציינת קודם שנולדת טרם
עלייתו של הקיסר היילה סלאסי לשלטון...

00:18:41:00 00:18:46:22
לא, נולדתי לפני שהאיטלקים
נכנסו לשלוט באתיופיה.

00:18:46:24 00:18:52:24
כשנולדתי, היילה סלאסי כבר עזב
את אתיופיה ועבר להתגורר בחו"ל.

00:18:53:03 00:18:54:19
אחה...
נולדת כשהיילה סלאסי ברח לחו"ל?

00:18:54:23 00:18:55:17
כן, נולדת בזמן שהוא ברח לחו"ל

00:18:55:19 00:18:58:09
מה היה השיח

בנוגע לעזיבתו של היילה סלאסי לחו"ל?

00:18:58:11 00:18:59:23
-לא יודע, הייתי ילד קטן.

00:19:00:00 00:19:01:21
אני מתכוונת לשיח
של המבוגרים,

00:19:01:24 00:19:05:01
מה הייתה שומע מההורים שלך בנוגע
לאותה התקופה?

00:19:05:05 00:19:16:08
השיח היה סביב הפחד והדאגה
מהשלטון החדש והכיבוש של האיטלקים,

00:19:16:24 00:19:19:12
אבל אחרי שהם עלו לשלטון
הכל הסתדר, והמצב היה רגוע.

00:19:19:14 00:19:21:21
בהתחלה כשהאיטלקים עלו לשלטון
כולם היו מודאגים,

00:19:22:00 00:19:29:12
כשהורינו היו רואים חיילים האיטלקים
הם הסתירו את ילדיהם, מהפחד מהם.

00:19:29:18 00:19:32:14
לא היינו רגילים לראות
אנשים לבנים!

00:19:33:12 00:19:41:11
אנחנו כילדים היינו מתחבאים כל פעם
שראינו אותם עוברים דרך הכפר שלנו,

00:19:41:14 00:19:43:00
היו עוברים שיירות של מכוניות.

00:19:43:03 00:19:45:19
באותם הימים לא היה אף רכב בסביבה
ולכן לא היו כבישים.

00:19:45:21 00:19:51:23
אחרי שהאיטלקים נכנסו לשלטון
נבנה שביל למכוניות, ולאופניים.

00:19:52:01 00:19:58:10
באותם הימים אחי הגדול - אלמו צגהון

התגורר בעיירת "אזזו",

00:19:58:13 00:20:00:17
הוא היה בא אלינו לכפר וקונה דברים
בזול כמו: תרנגולות, וביצים.

00:20:00:20 00:20:07:04
ומוכר אותם באזזו במחיר גבוה יותר
מהרווח שעשה, הוא היה מתקיים ממנו.

00:20:07:12 00:20:12:21
לאחר שהאיטלקים שלטו כ 4-5 שנים
השלטון האתיופי...

00:20:12:24 00:20:16:04
האם האיטלקים היו נכנסים
לכפר שלכם?

00:20:16:08 00:20:18:15
-לא, הם לא נכנסו למקומות שלנו,

00:20:18:17 00:20:19:22
הם לא הגיעו לכפר סרמלה!

00:20:19:23 00:20:23:01
אבל לכפר אנדרג'ה שחיינו בו
הם הגיעו, זה היה קרוב אליהם.

00:20:23:03 00:20:25:14
אנחנו עזבנו את הכפר אנדרג'ה
לפני שהאיטלקים הגיעו לשם.

00:20:25:16 00:20:33:24
הסיבה לעזיבתנו היא עקב המלחמה
שהתחילה בין אתיופיה לאיטלקים.

00:20:34:18 00:20:38:20
המלחמה הגיעה לאזור המגורים שלנו,

00:20:39:07 00:20:44:09
לכן עזבנו לכפר מרוחק.

00:20:44:12 00:20:45:24
מהסיבה הזו עזבתם
לכפר המרוחק אנדרג'ה?

00:20:46:03 00:20:48:24
כן, זו הסיבה שעזבנו
אחרת הכפר היה טוב ופורה.

00:20:49:02 00:20:50:21
הור"י פחדו מהמלחמה
ולכן הם עזבו את הכפר.

00:20:50:24 00:20:52:22
לאחר מכן המלחמה התחזקה,

00:20:53:00 00:21:00:24
מסוקי קרב החלו להפגיז את האזור
והכפר הפך לכאוס.

00:21:01:13 00:21:05:24
האם יש קרובי משפחה שנפגעו
מאותה מלחמה?

00:21:06:04 00:21:11:01
לא היו לנו קרובי משפחה שנפגעו
מהמלחמה, אבל ישנם מכרים שנפגעו.

00:21:13:20 00:21:17:09
במחוז שנקרא "קולה"
היו קהילות של ביתא ישראל,

00:21:17:12 00:21:25:15
במחוז זה נהרגו הרבה אנשים
מביתא ישראל וגם נוצרים שחיו באזור

00:21:26:06 00:21:28:12
אצלנו ברוך ה' לא היו נפגעים.

00:21:29:00 00:21:33:12
אחת הסיבות לכך היא,
לא יצאנו הרבה מהכפר אל העיר.

00:21:35:17 00:21:36:22
לכן זה היה המצב!

00:21:37:00 00:21:39:09
לאחר שהאיטלקים שלטו
כ 5 שנים באתיופיה,

00:21:39:12 00:21:43:24
אלו שינויים חלו לאחר חזרתנו
של הקיסר היילה סלאסי לשלטון?

00:21:44:18 00:21:49:11
מה שקרה הוא...
אנחנו כבר עזבנו לכפר סרמלה,

00:21:50:00 00:21:58:12

החיילים האתיופים שכונו "קונדל"
שמשמעותו כמו הצמות שעושים בשיער,

00:21:58:21 00:22:05:05
הגיעו מכל מיני אזורים כדי להילחם
באיטלקים ולהשיב את השטחים הכבושים.

00:22:05:20 00:22:07:22
כשהחיילים אלו הגיעו לכפר שלנו,

00:22:09:08 00:22:14:09
משפחתי קיבלה אחריות להאכיל
3חיילים בתוך ביתינו.

00:22:15:09 00:22:16:13
מה זאת אומרת
משפחתך קיבלה אחריות?

00:22:17:22 00:22:21:04
האחריות הייתה לדאוג לחיילים לאוכל
ושתייה מכיוון שלא היה להם כלום.

00:22:21:11 00:22:26:24
האחריות הזו חלה על כל משפחה
למשל-למשפחתך גם היו נותנים אחריות.

00:22:27:02 00:22:33:23
החלוקה נעשתה לפי יכולתה של המשפחה,
העניים קיבלו פחות חיילים והעשירים יותר

00:22:34:01 00:22:38:11
המצב המשיך כך במשך מספר חודשים
אוקטובר, נובמבר, דצמבר.

00:22:38:14 00:22:41:09
למשל אם החיילים היו רואים אותך
עם לחם, היו חוטפים לך ואוכלים.

00:22:41:12 00:22:46:08
הם עשו את זה בניגוד לרצונם עקב
הרעב כנ"ל אם היו רואים אותך עם חלב

00:22:46:12 00:22:47:07
אתה זוכר
את כל הדברים האלו?

00:22:47:08 00:22:51:19
כן, בוודאי אז כבר גדלתי,
והייתי רועה צאן של העגלים.

00:22:51:24 00:22:57:12
לכן במשך החודשים אוקטובר
נובמבר, דצמבר,

00:22:58:09 00:23:05:12
כל החיילים הלכו
להילחם באיטלקים.

00:23:05:18 00:23:12:05
אני אשמח שתפרט מה החיילים
שהיו באחריותכם עשו באזור שלכם?

00:23:12:12 00:23:18:12
במהלך היום הם נלחמו באיטלקים
בערב הם חזרו לישון בבתים שלנו.

00:23:18:17 00:23:20:03
החיילים ישנו
בתוך הבתים שלכם?

00:23:20:07 00:23:27:12
היה לנו בית נוסף, הם ישנו שם,
אבל לא ישנו בביתו של אבי - הקייס.

00:23:27:24 00:23:35:24
אמי נתנה להם לאכול כל מה שהיה בבית
כמו: אנג'רה, לחם, מים, וכו...!

00:23:36:03 00:23:37:21
בבוקר הם קמו והלכו להילחם.

00:23:38:00 00:23:40:03
החיילים לקחו איתם
אוכל למלחמה?

00:23:40:05 00:23:42:10
לא, הם לא לקחו איתם אוכל,
הם אכלו בבוקר ואז יוצאו להילחם.

00:23:42:12 00:23:48:13
באותם הימים לא היה הרבה אוכל
אפילו לנו בקושי היה אוכל.

00:23:48:20 00:23:50:08
היו לכם הרבה קשיים
באותם הימים?

00:23:51:10 00:23:55:00
תחשבי שמשום מקום נותנים לך
לדאוג להאכיל שלושה אנשים!?

00:23:55:05 00:23:56:23
אשמח שתפרט לי על כך...

00:23:57:02 00:23:58:24
כל היבול שהיה כבר נאכל.

00:23:59:11 00:24:07:11
באותם הימים התקופה הייתה חורפית
כל היבול נפגע עקב כך.

00:24:07:17 00:24:10:21
היה מעט מאוד יבול,
לכן היה רעב גדול!

00:24:11:00 00:24:17:10
רק לאחר שהמלחמה הסתיימה
ברוך ה' המצב שלנו השתפר.

00:24:17:13 00:24:19:03
מאז החיילים הלכו ולא חזרו יותר!

00:24:19:12 00:24:24:15
האם החיילים היו משתפים
אתכם על מה שהתרחש במלחמה?

00:24:24:17 00:24:27:24
סבתי מצד אבי ששמה אינקזאיה,

00:24:29:06 00:24:33:22
היא הייתה שואלת את אחד החיילים
שנלחם ששמו "בִּשִׁיר",

00:24:34:03 00:24:35:21
'בִּשִׁיר' - איך עבר עליכם היום?

00:24:35:24 00:24:37:20
הוא היה משיב לה:
"הבית שלי לא מחזיק מעמד"

00:24:38:01 00:24:39:09
מה הוא התכוון לומר?

00:24:39:12 00:24:40:24
-הוא רצה להגיד שקשה להם במלחמה.

00:24:42:10 00:24:45:12
וככה המצב המשיך.

00:24:46:00 00:24:52:03

אבל מידי יום ויומו סבתי שאלה אותו
איך עבר עליהם היום במלחמה

00:24:52:08 00:24:55:04
הוא היה משיב לה: שהמלחמה קשה
והם מפחדים להפסיד בה.

00:24:55:06 00:25:00:08
המצב המשיך כך עד שלבסוף יום אחד
הגיעו אלינו הרבה חיילים אתיופים,

00:25:00:11 00:25:02:12
ראשית הם כבשו
את הכפר שנקרא "אֲדֻרְבָּה",

00:25:02:15 00:25:04:08
לאחר מכן הם כבשו את הכפר
שנקרא "מִלְדִּיבָה",

00:25:04:10 00:25:07:15
ואז הם כבשו את כל מחוז גוֹנְדָר
ומאז הם לא חזרו יותר.

00:25:07:19 00:25:10:02
הם חיסלו את כל חיילים איטלקים!

00:25:10:16 00:25:13:07
מה שהצליחו לכבוש כבשו
יחד עם זאת רוב החיילים נהרגו.

00:25:13:11 00:25:21:10
האם שלושת החיילים שגרו
בביתכם, נשאר בחיים לאחר המלחמה?

00:25:21:23 00:25:23:23
-איך אני יכול לדעת?!
הם הלכו יום אחד ולא חזרו יותר.

00:25:24:02 00:25:28:16
האם אותם שלושת החיילים
הקבועים חזרו אליכם מידי ערב?

00:25:28:18 00:25:30:17
-שלושתם היו חוזרים באופן קבוע
כל חייל חזר לישון לבית ששיבצו אותו

00:25:30:20 00:25:36:11
כל משפחה יש לה את הבית שלה
והחיילים חזרו למשפחה ששובצו אליה.

00:25:36:13 00:25:39:17
אם הם חזרו לבייתכם כל ערב
לא יכולתם לדעת שהם נהרגו במלחמה?

00:25:39:20 00:25:43:12
באותם הימים שהם חזרו מידי יום
הם היו בחיים,

00:25:43:15 00:25:46:10
אבל ביום האחרון של המלחמה
הם הלכו ולא חזרו יותר.

00:25:46:12 00:25:49:15
הם נשאר שם
אני לא יודע מה עלה בגורלם,

00:25:49:19 00:25:53:21
לקראת הסוף של המלחמה
היו חילופי אש מאוד חזקים.

00:25:53:24 00:25:58:06
האם הייתם שומעים
את היריות והפצצות?

00:25:58:09 00:26:03:24
כן, בוודאי-בשעות הערב היינו רואים
את חילופי היריות כמו זיקוקים.

00:26:04:15 00:26:08:01
בתור ילד לא פחדת
מהמלחמה הזאת?

00:26:08:05 00:26:12:17
-בתור ילד לא חששתי מהמלחמה
המבוגרים פחדו יותר.

00:26:12:19 00:26:15:16
כל הזמן הייתי סביב אחיי הגדולים
אמי, ולכן לא פחדתי.

00:26:15:19 00:26:19:11
לרוב הייתי משקיף על היריות
כיוון שזה היה נראה כמו זיקוקים,

00:26:19:15 00:26:21:22
כך הייתה הילדות שלנו
לכן לא פחדתי.

00:26:22:00 00:26:27:17
אבל הוריי כל הזמן התפללו

שהמלחמה תסתיים,

00:26:27:24 00:26:31:17

וככה הסתיימה המלחמה
וכל החיילים הלכו לדרכם.

00:26:32:12 00:26:33:17

איזה פלא!

00:26:33:20 00:26:36:08

כן,
כל המצב היה פלא גדול!

00:26:37:00 00:26:42:24

למשל באותם הימים אם היית חולבת פרה
והחיילים היו רואים אותך,

00:26:43:02 00:26:45:12

הם היו חוטפים ושותים לך את החלב
וממשיכים בדרכם.

00:26:46:12 00:26:51:10

דוגמה נוספת, באותם ימים הייתי בן 6
אם חייל היה נתקל בי אוכל אינג'רה,

00:26:51:12 00:26:53:08

הוא היה אוכל את האינג'רה שלי
וממשיך בדרכו.

00:26:53:12 00:26:56:17

כשאני נזכר בזה בדיעבד, הם נאלצו
לעשות את זה בגלל שהם היו רעבים.

00:26:56:22 00:26:59:09

אני הייתי בוכה לאמי
שהחייל אוכל לי את האוכל,

00:26:59:12 00:27:01:09

והחייל היה מנסה להשתיק אותי.

00:27:01:23 00:27:05:23

לכן כשזיהנו את החיילים מרחוק
היינו מסתירים את האוכל ובורחים,

00:27:06:01 00:27:11:20

היינו בורחים למקום מסתור
ואוכלים מהר את האוכל.

00:27:11:24 00:27:13:11

כי אם היו רואים אותך עם אוכל

היו לוקחים לך,

00:27:14:10 00:27:16:22
הרעב אילץ אותם לחטוף אוכל מאתנו.

00:27:17:00 00:27:25:20
לא היה להם מה לאכול, אפילו
אוכל מקופסאות שימורים לא היה להם,

00:27:25:24 00:27:27:24
התושבים של האזור היו צריכים
לדאוג להם לאוכל.

00:27:29:01 00:27:32:18
לכן אותה תקופה הייתה מאוד קשה
גם לאחר שהאיטלקים עזבו.

00:27:34:07 00:27:38:15
היו לי שני אחים גדולים ששמם
מר' אלמו ומר' פיִסָאָה,

00:27:38:17 00:27:39:20
הם היו הרבה יותר גדולים ממני,

00:27:39:22 00:27:41:00
הם האחים הגדולים שלך?

00:27:41:05 00:27:43:22
כן, הם אחים שלי
התמונות שלהם מאחורי את יכולה לראות

00:27:43:24 00:27:51:08
שניהם לא לחמו נגד האיטלקים
אבל לאחר שהאיטלקים גורשו מאתיופיה,

00:27:51:18 00:27:56:04
בשכונות היו "מחנות צבאיות"
שנשארו ריקים לאחר המלחמה.

00:27:56:08 00:27:58:07
תסביר לי בבקשה מה זה אומר
"מחנה צבאי"

00:27:58:20 00:28:00:15
תחילה הייתה מלחמה,

00:28:01:00 00:28:03:06
היו שכונות שהאיטלקים התבצרו בהם
והקימו מחנות לחימה,

00:28:03:09 00:28:08:01
בשכונות אלו האיטלקים הפסידו במלחמה
והרבה מהם נהרגו,

00:28:08:07 00:28:09:19
שני אחיי הלכו לאותם מחנות צבאיים,

00:28:10:01 00:28:15:22
את מכירה כלי נשק, כמו רובים
הם הביאו הביתה ערימה של כלי נשק,

00:28:16:04 00:28:22:00
נהיה לנו הרבה כלי נשק בבית
אבל זה לא היה שווה ערך!

00:28:22:04 00:28:23:13
למה אין לזה ערך?

00:28:23:19 00:28:25:18
-כיוון שהם השתמשו בכל הקליעים.

00:28:25:21 00:28:27:00
הנשקים היו ריקים
כשאספו אותם מהמחנות הנטושות ?

00:28:27:04 00:28:31:02
לא, אחיי היו משתעשעים עם הנשקים
לא עניין אותם מהקליעים,

00:28:31:05 00:28:38:10
היו יורים את כל הקליעים
ל "מטרות סתמיות"

00:28:38:17 00:28:42:14
הם הביאו הרבה כלי נשק
שלא היה בהם שימוש בלי הקליעים,

00:28:42:18 00:28:50:24
האם לא הכריחו את אחים שלך
להתגייס לצבא ולהילחם נגד האיטלקים?

00:28:51:02 00:28:52:23
לא
באותם הימים לא היה גיוס חובה.

00:28:53:00 00:28:54:09
רק מי שרצה הלך להילחם?

00:28:54:13 00:29:02:15
למלחמה נשלחו חיילים מאומנים

מאזורים כמו: וולו, אדיס אבבה וכו'

00:29:02:18 00:29:04:11
אף אחד מאזור שלנו לא חוייב
להתגייס ולהילחם נגד האיטלקים.

00:29:04:13 00:29:05:08
החיילים לא פגעו בכם
בגלל זה?

00:29:05:10 00:29:10:03
-הם לא פגעו בנו
כל מה שהם רצו זה אוכל ושתייה,

00:29:10:11 00:29:12:05
הם לא היו מזיקים לנו כלל!

00:29:12:08 00:29:14:09
להפך, הם היו אנשים מאוד מכובדים,

00:29:14:12 00:29:17:21
אפילו לא הסתכלו
על הנשים של האזור.

00:29:18:00 00:29:18:20
באמת?!
הם לא היו מסתכלים על הנשים?

00:29:18:23 00:29:23:06
-לא, אסור להם, כל הזמן.
היו להם מפקדים שהשגיחו עליהם.

00:29:23:09 00:29:26:09
החיילים רק ישנו אצלנו,
ובבוקר הם קמו והלכו להילחם.

00:29:26:11 00:29:28:10
לפני יציאתם היו מבקשים מאמי
גברתי: בבקשה תתני לנו משהו לאכול,

00:29:28:12 00:29:30:23
אנחנו צריכים לצאת
תביאי לנו אוכל בבקשה.

00:29:31:04 00:29:32:01
אמי הייתה נותנת להם
את מה שיש לאכול,

00:29:32:04 00:29:38:12
הם היו אוכלים ואז יוצאים להילחם

יחד עם המפקדים שלהם.

00:29:39:11 00:29:40:17
זה היה המצב!

00:29:40:20 00:29:43:20
אחרי שהאיטלקים עזבו
האם האזור היה שקט?

00:29:43:22 00:29:45:08
כן, אחרי שהם עזבו כבר היה שקט,

00:29:45:10 00:29:50:03
בחודש מרץ קצרנו את היבול,

00:29:50:08 00:29:52:12
ואז כבר היה לנו מספיק אוכל לכולם.

00:29:52:15 00:29:54:17
מאז נהיה שקט ושלו!

00:29:57:00 00:30:00:24
ברשותך נעבור לתקופת
הלימודים שלך...

00:30:01:15 00:30:02:16
בבקשה...

00:30:02:21 00:30:11:07
באיזה שנה התחלת ללמוד
ומי עודד אותך ללכת ללמוד?

00:30:11:12 00:30:18:24
מאז היותי ילד בן 12
תמיד רציתי ללכת ללמוד,

00:30:19:04 00:30:25:22
לאבי היו הרבה ספרים
ותמיד הייתי מנסה ללמוד מהספרים שלו

00:30:25:24 00:30:34:00
יום אחד אמי ביקשה מאבי ממנו לשלוח
אותי ללמוד אצל מורה בשם אבא גובאו

00:30:34:11 00:30:37:23
אמי אמרה לאבי
שיש לי רצון רב ללמוד,

00:30:38:00 00:30:41:20
אבי הסכים, ושאל את אמי

היכן אגור בזמן הלימודים,

00:30:41:22 00:30:44:13
בעיירה שנקראת קוששיל היה גר
אחיה של אמי,

00:30:45:04 00:30:50:08
לאחר מכן, אמי לקחה אותי לאחיה
וביקשה ממנו שאגור אצלו ושדאג לי.

00:30:50:12 00:30:51:24
הבית ספר היה
רחוק מהמגורים שלכם?

00:30:52:14 00:30:59:10
כן, זה היה רחוק
היה מרחק הליכה של כשעתיים.

00:30:59:22 00:31:01:06
אנחנו גרנו בכפר סְרָמְלָה,

00:31:01:14 00:31:06:22
כדי להגיע לשם, היינו צריכים לחצות
את השדה תעופה,

00:31:07:00 00:31:09:00
ששם היו גרים רוב תלמידי בית הספר.

00:31:09:03 00:31:12:22
אז בכדי ללכת ללמוד עזבת
את בית הוריך?

00:31:12:24 00:31:16:09
כן, הייתי מאוד שמח נרגש
שהייתה לי אפשרות ללכת ללמוד.

00:31:16:15 00:31:19:22
לאחר שעזבתי, הגעתי למורה
בשם אבא-גוֹבָאוּ,

00:31:19:24 00:31:24:19
המורה היה עיוור אך הוא ידע את
כל התורה בעל פה.

00:31:24:21 00:31:28:03
אם הייתי טועה בזמן הקריאה
הוא ידע לתקן אותי למרות שהיה עיוור

00:31:28:07 00:31:29:15
למשל אם הייתי הוגה את האות

"אי" כֹּאֹת "או",

00:31:29:18 00:31:31:23
הוא היה מורה לי לקרוא שוב
הוא (המורה) היה מאוד קפדן,

00:31:32:00 00:31:39:10
לכן למדתי את האותיות א-ב באמהרית
מהבסיס א-א-א-א-א-א-א-א-א-א...

00:31:39:13 00:31:44:09
למדתי את האותיות במשך
שבועיים עד שלושה.

00:31:44:12 00:31:47:19
אם המורה היה עיוור,
כיצד הוא ידע ללמד אתכם את האותיות?

00:31:47:24 00:31:49:10
המורה לימד אותנו בעל פה.

00:31:49:12 00:31:51:05
האם המורה לימד אתכם
רק בעל פה?

00:31:51:08 00:31:58:21
הוא לימד כל הזמן בעל פה
היה לו ספרי לימוד בצד,

00:31:59:00 00:32:03:20
בנוסף היו תלמידים שכבר למדו
קרוא וכתוב, הם עזרו לי

00:32:03:24 00:32:07:00
בתחילת השיעור המורה היה מבקש ממני
לקרוא ואני הייתי מתחיל לקרוא.

00:32:07:03 00:32:11:20
אחרי שלמדתי את הבסיס התקדמתי
לאותיות כמו: א-ה-גיאז, ל-ה-גיאז,

00:32:11:24 00:32:16:08
לאחר מכן למדתי אותיות שנקראות
או קאייב, סו-קייב, רוב-קייב וכו'

00:32:16:11 00:32:24:17
לאחר מכן למדנו אותיות
הרבה יותר מסובכות,

00:32:24:24 00:32:28:13

למדתי באותו בית הספר שלושה חודשים.

00:32:28:18 00:32:37:16

איך היה נראה בית הספר
כמה תלמידים למדו שם?

00:32:38:02 00:32:40:17

הבית ספר היה אוהל!

00:32:41:24 00:32:46:10

זה לא היה מבנה כמו בית, אלא אוהל
למדנו בתוך אוהל.

00:32:46:12 00:32:50:06

באותם הימים למדנו 12 ילדים,

00:32:50:12 00:32:53:09

למדו שם ילדים מהאזור וגם
בני דודים שלי, למדו שם מעט ילדים!

00:32:53:12 00:32:58:07

היה לי בן דוד מצטיין בשם סימון
הוא הוביל את כולנו.

00:32:58:15 00:33:03:15

המורה- אבא ג'ובא לימד אותי
את כל האותיות מהבסיס,

00:33:03:22 00:33:09:07

ולאחר מכן התחלתי ללמוד
לקרוא מהתורה,

00:33:09:24 00:33:14:03

לקראת חודש נובמבר הבית ספר נסגר.

00:33:14:05 00:33:19:08

אמרו לתלמידים לחזור הביתה
מכיוון שיוצאים לחופש הגדול,

00:33:19:16 00:33:23:15

אחי הגדול בא להחזיר אותי הביתה.

00:33:23:18 00:33:28:09

כשהייתי בחופש בבית, החלה להתפשט
בכפר מחלה שנקראת אַבבּוּת- וודיפ,

00:33:28:17 00:33:36:07

כשהחופש הסתיים, אמרו לי
שאני לא יכול לחזור ללימודים,

00:33:36:09 00:33:40:12
כדי לא להדביק ילדים אחרים במחלה.

00:33:41:03 00:33:42:04
נשארתי בכפר!

00:33:42:12 00:33:43:09
הסכמת להישאר בבית?

00:33:43:11 00:33:46:10
כן, נשארתי בכפר
חזרתי לעבוד כחקלאי בשדה.

00:33:46:12 00:33:53:14
למרות זאת המשכתי ללמוד לבד מהספרים
של אבי, לא נטשתי את זה לגמרי,

00:33:53:18 00:33:59:20
בזמן ששמרתי על הצאן, הייתי מקשקש
על הירכיים שלי כדי שלא אשכח לכתוב.

00:34:00:01 00:34:01:10
ואז עמדתי להתחיל
לעבוד בשדה כחקלאי,

00:34:01:12 00:34:07:03
איך אנשים נרפאו
מהמחלה שהייתה - "וֹדִיפּ?"

00:34:07:05 00:34:13:09
בהתחלה לא היה לנו שום תרופה
מאוחר יותר הביאו חיסונים,

00:34:13:14 00:34:15:22
לכן האנשים שחלו במחלה
חינו עד שהמחלה תעבור,

00:34:15:24 00:34:23:24
הסממנים שהיו למחלה הם חום גוף
ונפיחויות בכל הגוף.

00:34:24:11 00:34:31:08
מי שחלה במחלה הזו, נשלח למקום מוצל
שהחולה היה שוהה בו כל היום,

00:34:31:10 00:34:36:01
היה אסור שהחולה יחזור לכפר
ואם היה חוזר מצבו היה מחמיר.

00:34:38:00 00:34:40:22

לאחר מכן אותו החולה
היה יושב בביתו.

00:34:41:00 00:34:43:21
האם אתה חלית במחלה הזו?

00:34:43:23 00:34:47:08
ברוך ה', לא חליתי
תכף אספר לך מתי נדבקתי במחלה.

00:34:47:10 00:34:52:04
בהתחלה כולם היו חולים במחלה
חוץ ממני.

00:34:52:24 00:34:55:18
מי שחלה במחלה
היכן הוא היה שוהה?

00:34:55:20 00:34:58:22
החולה היה מסתגר בביתו
לאן יכל ללכת?!

00:34:58:24 00:35:00:24
החולה היה יכול לשבת
ולאכול איתנו יחד

00:35:01:05 00:35:07:15
בכל מקרה אני לא נדבקתי במחלה,
במשך כשנה לא שלחו אותי לעבוד בשדה.

00:35:07:24 00:35:16:18
חיינו ככה עד שגדלתי
בין לבין עבדתי עם אחיי בחקלאות.

00:35:16:21 00:35:20:22
האם לא עשית מרד (שביטה)
כדי לחזור ללימודים?

00:35:20:24 00:35:23:17
איזו שביטה?!
אם הייתי שובת, הייתי נענש!

00:35:23:20 00:35:24:19
לכן לא שבתתי!

00:35:24:22 00:35:25:21
לא ניסית למרוד?

00:35:26:00 00:35:28:21
לא ניסיתי

הלכתי לעבוד בשדה בלי להתווכח.

00:35:29:00 00:35:33:11

הייתי חייב לציית
להוראות של ההורים!

00:35:33:19 00:35:38:13

לכן הלכתי לעבוד כחקלאי עם אחיי.

00:35:38:19 00:35:42:21

במהלך הזמן שעבדתי בשדה עם אחיי
דעתי לא נחה על כך שלא המשכתי ללמוד

00:35:43:00 00:35:49:24

ואז שמעתי שבני דודים שלי
בשם טְשׁוּמָה וּסְבָהט,

00:35:50:12 00:35:55:20

שהם הולכים ללמוד באדיס אבבה
ואני תכננתי ללכת איתם ללמוד,

00:35:56:00 00:36:01:06

שמענו שמורה בשם טְמֶרט
פתח בית ספר באדיס אבבה,

00:36:01:08 00:36:04:19

התחלנו לדון על הנסיעה לאדיס אבבה
מבלי שאף אחד מהמשפחות שלנו ידעו.

00:36:05:00 00:36:05:22

על מה היה הדין שלכם?

00:36:06:00 00:36:12:11

שוחחנו על העזיבה לאדיס אבבה
וארזנו אוכל לדרך (גרגירי חומוס),

00:36:12:23 00:36:15:21

בשבת בערב יצאנו למסע
מבלי שאף אחד ידע על כך.

00:36:16:00 00:36:19:17

באותם הימים היה חורף
בגלל שהיינו ילדים לא חשבנו על כך.

00:36:19:20 00:36:23:10

חשבתם על המרחק של הדרך
לפני שיצאתם לאדיס אבבה?

00:36:23:12 00:36:26:18

חשבנו שהדרך לאדיס קצרה.

00:36:27:00 00:36:31:04

לכן יצאנו לדרך
באמצע המסע ירד עלינו גשם,

00:36:31:12 00:36:36:09

בלילה הראשון ישנו ביער
ואכלנו את גרגירי החומס שלקחנו ,

00:36:36:13 00:36:41:08

ביום למחרת המשכנו את המסע הארוך
וכשנהיה חושך ישנו ביער.

00:36:41:12 00:36:43:09

איך ידעתם
באיזה כיוון ללכת?

00:36:43:12 00:36:45:00

שאלנו אנשים בדרך.

00:36:45:04 00:36:46:11

בתגובה הם היו אומרים לנו
מה יש לכם לעשות שם באדיס אבבה,

00:36:46:15 00:36:53:09

"ילדים מפונקים הולכים לאדיס אבבה
בכדי להיות רעבים"

00:36:53:12 00:36:56:09

"אתם חושבים שתצליחו לעבור את הכפר
גוג'אם"

00:36:56:11 00:36:57:22

לא התייחסנו למה שהם אומרים,

00:36:58:05 00:37:01:13

המשכנו במסע ואז הגענו
לעיירה שנקראת "דְּבֶרְטָאָבֹר".

00:37:01:16 00:37:06:07

לקראת החשכה הגענו ליער גדול
החלטנו לנוח ולהעביר את הלילה שם,

00:37:06:12 00:37:10:04

באותו מקום היו הרבה צבועים,
הצבועים הקיפו אותנו מכל הכיוונים,

00:37:10:07 00:37:13:23

שלושתנו טיפסנו על העצים.

00:37:14:02 00:37:14:21
הצבועים באו לתקוף אתכם?

00:37:15:00 00:37:18:07
באו הרבה צבועים
לפחות הקיפו אותנו עשרה צבועים.

00:37:18:12 00:37:23:24
שלושתנו טיפסנו על העץ
והם התחילו לייילל שסביבנו,

00:37:24:03 00:37:28:22
רעדנו מפחד כל הלילה
ולא עצמנו עין כל הלילה.

00:37:29:00 00:37:33:12
בבוקר כשהצבועים שמעו את תרגולות
הם התפזרו לדרכם,

00:37:34:00 00:37:38:23
באותו בוקר הבחור שקוראים לו
טְשׁוּמָה רצה לחזור הביתה,

00:37:39:08 00:37:44:10
הבחור השני סָבֵהט היה עקשן
הוא רצה להמשיך את המסע לאדיס אבבה

00:37:44:16 00:37:46:12
טְשׁוּמָה לא הסכים
והחליט לחזור הביתה,

00:37:46:17 00:37:50:20
אני לא ידעתי מה לעשות
אם להמשיך את המסע או לחזור הביתה.

00:37:50:24 00:37:56:00
טשומה ניסה לשכנע אותי לחזור
לטענתו, בדרך נטבע למוות בנהר-אָבִי

00:37:56:12 00:37:58:00
יש הרבה תנינים בדרך כדאי שנחזור
הביתה, לפני שיהיה מאוחר.

00:37:59:18 00:38:01:21
סבהט התעקש להמשיך את המסע
לאדיס אבבה,

00:38:02:06 00:38:05:11
לבסוף גם אני החלטתי להצטרף לטשומה
לחזור איתו הביתה.

00:38:05:24 00:38:11:17
בדרך חזרה הביתה ראינו מרחוק
את סבהט בא לכיוון שלנו,

00:38:12:10 00:38:16:00
בדרך חזרה צחקנו על המסע של שלושה
ימים שעשינו לחינם.

00:38:16:12 00:38:19:16
מהמסע כל הרגליים שלנו היו נפוחות
ומלאות בבוץ.

00:38:20:12 00:38:24:01
בדרך חזרה היינו מאוד רעבים
התחלנו לבקש אוכל מאנשים,

00:38:24:06 00:38:27:21
אכלנו את שאריות האוכל שנתנו לנו
גווענו מרעב!

00:38:27:24 00:38:30:03
איך ביקשתם אוכל מאנשים
האם כל אחד מכם הלך לבקש בתורו?

00:38:30:07 00:38:32:19
לא, רק סבהט היה מבקש אוכל.

00:38:32:21 00:38:34:22
הוא היה טוב בלקבץ נדבות!

00:38:35:03 00:38:39:21
הוא היה מביא את האוכל
והיינו מתחלקים בינינו.

00:38:40:01 00:38:47:21
כל המסע המשיך כך שלושה ימים
וביום הרביעי הגענו הביתה,

00:38:48:00 00:38:53:13
ואז כשהמשפחות שלנו ראו שחזרנו
הם צהלו משמחה,

00:38:53:16 00:38:55:10
הם חשבו שחיות בר טרפו אותנו
בדרך לאדיס אבבה.

00:38:57:19 00:39:01:13
הם כעסו עלינו שמלכתחילה
לא היינו צריכים לצאת למסע הזה,

00:39:01:20 00:39:02:24
לא הגבנו להם.

00:39:03:06 00:39:06:24
ביום למחרת כבר שלחו אותנו חזרה
לעבוד בשדה.

00:39:08:13 00:39:13:08
ככה סיימנו את המסע וחזרנו הביתה
החיים שלנו המשיכו כן!

00:39:13:13 00:39:15:06
ואז כבר הייתי ילד גדול.

00:39:16:04 00:39:20:01
טְשׁוּמָה - אותו בחור שיצא איתנו
למסע לאדיס אבבה,

00:39:20:07 00:39:22:24
עבר לגור בעיירה שנקראת "וּוֹגְרָא".

00:39:23:05 00:39:29:21
וסֶבֶהט שהיה חקלאי מאוד חזק
עבד כחקלאי בשדה של אמא שלו,

00:39:30:00 00:39:32:22
ואני הצטרפתי לעבוד כחקלאי עם אחיי,

00:39:32:24 00:39:37:05
ככה גדלנו, והגענו לגיל 17 - 18.

00:39:37:12 00:39:43:00
יום אחד פנה אליי בחור- אַבְבֶּה בְּרֶהן
והציע לי לנסוע איתו לעיר אַסְמֶרָה

00:39:43:12 00:39:46:21
הוא שמע שפותחים שם בית ספר חדש,

00:39:47:00 00:39:49:17
אני לא יודע מאיפה כל המידע הזה
הגיע אליהם!

00:39:49:19 00:39:50:23
איך באמת
כל המידע הגיע אליהם?

00:39:51:00 00:39:53:10
-אין לי מושג איך
אבל כל המידע הגיע לאוזניהם,

00:39:53:12 00:39:55:23
הם היו מפיצים את המידע לכולם.

00:39:56:24 00:40:04:06
בכל ימי שבת הכינו בבית דבו (לחם)
בצאת השבת "גנבתי" מהדבו,

00:40:04:12 00:40:05:21
גם הבחור שיצא איתי למסע
"גנב" דבו מביתו,

00:40:05:24 00:40:10:17
בנוסף לקחתי איתי 40 שילינג
(כסף אתיופי).

00:40:10:19 00:40:11:22
מאיפה השגת את כסף?

00:40:12:00 00:40:19:11
השגתי מהדברים שאמי הייתה מוכרת
לקחתי בלי ידיעתה,

00:40:19:15 00:40:21:05
וגם השותף שלי למסע לקח איתו כסף.

00:40:21:10 00:40:26:06
בשבת בבוקר יצאנו
למסע לכיוון אסמרה.

00:40:26:12 00:40:30:17
האם הפעם ידעתם כמה ימים
ייקח לכם להגיע לאסמרה?

00:40:31:06 00:40:34:23
הפעם כן ידענו שאסמרה רחוקה,

00:40:35:06 00:40:38:24
ידענו שהמסע ייקח לנו כ-12-10 ימים.

00:40:39:12 00:40:45:07
בשבת שיצאנו הלכנו כל הלילה,

00:40:45:14 00:40:48:24
גם למחרת בבוקר המשכנו ללכת.

00:40:49:02 00:40:50:07
הלכתם כל הלילה?

00:40:50:11 00:40:55:05

כ

הפעם ידענו את הדרך, היינו גדולים.

00:40:55:12 00:40:59:22

אחרי המסע הלילי.
בבוקר הגענו לעיירה שנקראת-אייבה,

00:41:00:00 00:41:00:21

משם המשכנו את המסע במשך כל היום,

00:41:01:00 00:41:08:22

לקראת הערב הגענו לעיירה
שבה בת דודה שלי גרה,

00:41:09:17 00:41:13:03

שאלנו אנשים לשלומם, והיכן בת דודתי
גרה, וכך הצלחנו להגיע אליה.

00:41:13:12 00:41:15:22

היא הופתעה לראות אותנו!
ושאלה מה אנו עושים שם,

00:41:15:24 00:41:22:09

בכפר יותר רחוק גרה דודה אחרת בשם
וויבט, השבנו שאנחנו בדרך לבקר אותה

00:41:22:12 00:41:28:21

תרצנו כך כדי שלא ידעו על המסע שלנו
תוך כדי שהסתרנו את האוכל שהבאנו.

00:41:28:24 00:41:31:18

באותו הלילה אכלנו, שתינו,
וישנו אצלם,

00:41:31:21 00:41:34:21

בבוקר כשקמנו לצאת למסע
אותה הדודה ציידה אותנו באוכל (דבו),

00:41:34:24 00:41:38:20

לקחנו את האוכל (דבו) ויצאנו מהר
להמשך המסע.

00:41:38:24 00:41:41:09

כל היום הלכנו,

00:41:41:12 00:41:46:08

לקראת החשיכה הגענו לנהר שנקרא
"קונס" הנמצא ליד עיירה בשם "דברק",

00:41:46:18 00:41:48:08

כשהגנו לשם כבר היה חשוך לגמרי.

00:41:48:11 00:41:50:19
שאלנו אנשים אם הם מכירים אנשים
מביתא ישראל בעיירה,

00:41:50:21 00:41:52:10
הם כיוונו אותנו אליהם,

00:41:53:06 00:41:55:21
הלכנו אליהם, שאלנו אנשים לשלומם,

00:41:55:24 00:42:03:24
פגשנו שם ילדה גדולה בגילך
תחילה היא הביטה בנו בחשדנות,

00:42:04:05 00:42:08:11
היא הזמינה אותנו לשבת
באותו רגע היא הייתה לבדה בבית,

00:42:08:17 00:42:13:00
באותו יום בעלה וכל משפחתה
הלכו לחתונה.

00:42:13:12 00:42:18:05
היא פנתה אלינו שוב
ושאלה אותנו מהיכן אנחנו מגיעים?

00:42:18:09 00:42:19:22
השבנו לה שבאנו מכפר שנקרא
"וויזבה"

00:42:19:24 00:42:21:20
ואז היא הצביעה אליי
ואמרה שאני קרוב משפחה שלה,

00:42:22:00 00:42:27:13
השבתי לה שיכול להיות
בדיעבד היא צדקה, יש קרבה מצד אמי.

00:42:27:23 00:42:29:09
היא שאלה אותי שוב מי הם הוריי,
השבתי לה שלאמי קוראים סבהט,

00:42:29:12 00:42:31:24
היא קפצה ואמרה שאמי דודה שלה.

00:42:32:13 00:42:34:06
אני אמרתי לעצמי תודה לאל!

00:42:34:10 00:42:38:20
היא הכניסה אותנו לביתה
ונתנה לנו לאכול ולשטוף את הרגליים,

00:42:38:24 00:42:44:07
ואז בעלה הגיע, אמר שלום
ושאל אותנו לאן אנחנו הולכים?

00:42:44:12 00:42:49:09
השבנו לו שיש לנו עניין מסוים
לטפל בו, והוא לא הגיב.

00:42:49:12 00:42:53:06
באותו לילה ישנו אצלם
אותה דודה קמה השכם בבוקר הכינה דבו

00:42:53:11 00:42:55:09
היא נתנה לנו דבו אחד לכל אחד,

00:42:55:13 00:43:01:03
עם זה יצאנו להמשך המסע
לכיוון מקום גבוה שנקרא "מאלימו".

00:43:01:06 00:43:03:10
האם הייתם נחים בדרך?

00:43:03:12 00:43:05:06
-לא חשבנו כלל על מנוחות.

00:43:05:10 00:43:07:04
מה עם שתיה
איפה השגתם מים?

00:43:07:06 00:43:10:18
-לא היה חסר מים בדרך, בכל מקום
היו מעיינות שתינו מהם בידיים.

00:43:11:00 00:43:15:08
המשכנו ללכת לנהר שנקרא "דָּב",

00:43:15:11 00:43:23:14
שמעת על המקום שנקרא "מאלימו"
התקדמנו לכיוון מאלימו בירידה תלולה

00:43:23:17 00:43:24:24
הגענו לשם בערב.

00:43:25:03 00:43:28:17
ואז פגשנו שם אדם בשם
קייס סֶהְלוּ.

00:43:28:20 00:43:32:08
הרי זה המסע הראשון שלכם
מי עזר לכם לנווט?

00:43:32:12 00:43:35:20
כל פעם שאלנו אנשים
היכן נמצאים קהילת ביתא ישראל,

00:43:36:03 00:43:37:16
והם היו מכוונים אותנו.

00:43:37:20 00:43:39:03
בנוסף היינו רואים מרחוק
עשן של כלי חרס,

00:43:39:04 00:43:41:13
ואז היינו מתקדמים לכיוון שלהם.

00:43:42:14 00:43:47:09
כשהגענו למאלימו ראינו את קייס סהלו
עובד לבדו בקציר של היבול,

00:43:47:12 00:43:50:17
כנראה שלא היו לו ילדים
שיכלו לעזור לו.

00:43:51:02 00:43:52:15
אמרנו לו שלום,

00:43:52:20 00:43:54:03
והוא שאל אותנו מהיכן אנחנו מגיעים?
השבנו לו שבאנו מוּן־אַבָּה

00:43:54:06 00:43:55:08
הוא שאל איך קוראים להורים שלנו,

00:43:55:11 00:43:57:03
אני השבתי לו שלאבי קוראים
אבא צגהון,

00:43:57:06 00:43:58:04
הוא הכיר את אבי.

00:43:58:07 00:43:59:02
הוא שאל את הבחור השני שהיה איתי
איך קוראים לאביו,

00:43:59:04 00:43:59:18
הוא השיב לו שלאביו קוראים

קייס בָּרְהוֹן,

00:43:59:20 00:44:02:03
ואז הוא אמר שאנחנו המשפחה שלו.

00:44:02:12 00:44:07:00
לאחר מכן התחלנו לעזור לו בעבודתו
שהכרנו מלפני,

00:44:07:03 00:44:16:11
באותו יום אשתו הייתה במחזור חודשי
והיא בדיוק חזרה לביתה מהנידה,

00:44:16:24 00:44:20:24
היא הכינה הרבה אוכל
והביאה לנו,

00:44:21:12 00:44:23:12
אכלנו הרבה עד ששבענו.

00:44:24:05 00:44:25:07
ואז הם שאלו אותנו
לאן אנחנו הולכים,

00:44:25:10 00:44:26:06
השבנו להם לעיר אסמרה,

00:44:26:11 00:44:26:24
הוא שאל, מה אנחנו הולכים לעשות שם,

00:44:27:01 00:44:27:17
השבנו לו שאנחנו הולכים לשם
כדי ללמוד בבית ספר,

00:44:27:20 00:44:30:21
הוא תהה איך נצליח להגיע לשם
יש הרבה יערות לעבור עד שנגיע לשם,

00:44:31:00 00:44:34:21
ביקשנו שיעזור לנו להגיע לשם,
במשאיות שהיו עוברות דרכם,

00:44:35:01 00:44:36:20
הוא הסכים, ואמר לנו שנלך לנוח.

00:44:36:24 00:44:41:01
הם היו מזהים משאיות יורדות לכיוונם
אז לא היו אוטובוסים, היו רק משאיות

00:44:41:06 00:44:46:11

הוא אמר שיעיר אותנו שהמשאית תגיע,
אנחנו הלכנו לישון!

00:44:46:15 00:44:50:11
כשהוא זיהה אורות של משאיות,

00:44:50:15 00:44:53:24
הוא העיר אותנו,
ולקח אותנו לתחנה המקומית,

00:44:54:05 00:44:57:10
בתחנה עצרה לנו משאית אחת,

00:44:57:15 00:45:00:07
הוא ידע את השפה התיגרינית,
שוחח עם הנהג בתיגרינית.

00:45:00:12 00:45:06:02
הנהג ביקש שנשלם לו 12 שילינג
כל אחד, והוא ייקח אותנו לאסמרה,

00:45:06:07 00:45:08:07
שילמנו לו, והוא הסיע אותנו.

00:45:08:22 00:45:11:12
החוויה מהנסיעה לא הייתה קלה

00:45:11:24 00:45:19:00
אז לא היו כבישים, לכן המכוניות
שנסעו לפנינו פיזרו הרבה אבק.

00:45:20:24 00:45:23:23
המשכנו לנסוע ביום ובלילה...

00:45:24:06 00:45:27:06
מה המשאית הסיעה לאסמרה?

00:45:27:12 00:45:28:15
המשאית הסיעה מצרכי מזון.

00:45:29:00 00:45:33:08
המשאית הייתה עמוסה בשקים של
יבולים שונים ואני ישנו מעל השקים.

00:45:33:12 00:45:35:08
בנסיעה ישבתם מחוץ למשאית?

00:45:35:12 00:45:38:08

כן
לא היה מקום בתא הנהג!

00:45:38:20 00:45:42:23
לכן היינו חשופים לכל האבק שהתפזר
והקשה עלינו לנשום.

00:45:43:12 00:45:44:24
המשכנו כך בנסיעה,

00:45:46:06 00:45:55:12
בערב עצרנו בעיר שנמצאת במחוז
"טיגראיי" אכלנו קצת והלכנו לישון.

00:45:55:24 00:45:58:15
ויום למחרת המשכנו בנסיעה הארוכה,

00:45:58:24 00:46:02:24
האבק שהתפזר בנסיעה היה נוראי
זה כיסה את כל הפנים שלנו,

00:46:03:13 00:46:05:05
לכן היינו מכסים את הפנים שלנו בשק.

00:46:05:12 00:46:09:24
ואז עצרנו שוב בדרך
וישנו לילה אחד בדרך,

00:46:10:12 00:46:15:08
למחרת בבוקר היה יום שישי
המשאית המשיכה לנסוע,

00:46:15:12 00:46:20:18
לקראת החשכה התחלנו לראות באופק
את האורות מהעיר אסמרה.

00:46:21:00 00:46:21:24
הנהג אמר לנו לרדת שם,

00:46:22:23 00:46:25:13
הוא טען שמאותו מקום
אסור לו להסיע אותנו.

00:46:25:24 00:46:27:20
השבנו לו איך נלך את כל הדרך ברגל
לאסמרה,

00:46:28:00 00:46:33:20
הוא ציווה עלינו לרדת בתיגרינית
נבהלנו ממנו קצת,

00:46:34:00 00:46:37:03

כשהנהג התחיל להתעצבן
ירדנו מהמשאית.

00:46:37:10 00:46:38:09
הוא אמר לנו להמשיך ברגל,

00:46:38:12 00:46:40:05
איך שירדנו מהמשאית
הוא נסע מהר מהמקום.

00:46:40:09 00:46:41:24
למה הנהג לא הסכים להמשיך
להסיע אותם לאסמרה?

00:46:42:04 00:46:45:11
-הוא טען שלפי החוק אסור לו
להסיע אנשים במשאית.

00:46:46:12 00:46:49:18
משם המשכנו ללכת הרבה ברגל,

00:46:49:24 00:46:51:03
ואז הגענו לעיר אסמרה.

00:46:51:07 00:46:53:05
כמה זמן לקח לכם
להגיע לעיר?

00:46:53:11 00:46:56:07
-זה לא ממש רחוק
הלכנו ברגל פחות משעה,

00:46:56:11 00:47:00:07
ראינו את העיר באופק
הגענו לשם אחרי 40 דקות בערך.

00:47:00:12 00:47:02:07
לאחר שהגענו לעיר אסמרה,

00:47:03:12 00:47:06:08
באזור של השוק
ראינו כרכרה עם סוסים שנקרא גארייה,

00:47:06:10 00:47:12:03
את יודעת מה גארייה?
זה כרכרה עם סוסים!

00:47:12:06 00:47:14:02
היו הרבה כאלה!

00:47:14:11 00:47:16:07
ואז פניתי לשותף לדרך שהיה איתי
אבבה...

00:47:16:09 00:47:20:08
שמענו על אדם יהודי בשם מנסול,

00:47:20:12 00:47:24:18
התייעצתי אתו כיצד נוכל להגיע אליו?
השיב שאינו יודע

00:47:25:01 00:47:30:21
השבתי לו שכדאי לנו לשאול אנשים
מבוגרים שדוברים אמהרית, ולא צעירים

00:47:31:00 00:47:32:20
הוא הסכים לכך,
ואז התחלנו לחפש אנשים מבוגרים,

00:47:32:23 00:47:37:07
מצאנו איש מבוגר,
פנינו אליו ושאלנו לשלומו

00:47:37:11 00:47:39:21
הוא השיב לנו ישר
הגעתם מאזור גונדר?

00:47:40:00 00:47:41:02
איך אתם דוברים אמהרית?!

00:47:41:04 00:47:42:08
השבנו לו הוא צודק
ושהגענו מאזור גונדר.

00:47:42:09 00:47:43:17
הוא שאל אותנו מה אנחנו מחפשים?

00:47:43:24 00:47:46:00
השבנו לו שאנחנו מחפשים אדם בשם
"מנסול" אולי אתה יודע היכן הוא גר?

00:47:46:04 00:47:47:09
הוא השיב שהוא יודע
היכן הוא גר,

00:47:47:12 00:47:52:12
אותו האיש המבוגר ביקש שנשלם לו
כל אחד 10 אג' כדי שייקח אותנו לביתו

00:47:52:24 00:47:57:21

שילמנו לו, והתחלנו לצעוד
לכיוון ביתו של מנסול.

00:47:57:24 00:48:03:09
כשהגענו לביתו השומר של הבית,
אמר לנו שמנסול לא נמצא בבית.

00:48:03:13 00:48:10:00
ואז ביקשנו מהאיש המבוגר שייקח אותנו
לבית הכנסת הגדול של ביתא ישראל,

00:48:10:03 00:48:13:24
הוא ביקש עוד פעם שנשלם לו,
כל אחד מאתנו 10 אגורות.

00:48:14:05 00:48:16:21
זה היה די רחוק, אבל הגענו!

00:48:17:00 00:48:21:11
כשהגענו ראינו שלט גדול שרשום עליו
בית כנסת בעברית!

00:48:21:20 00:48:23:21
אבבה למד עברית,
ולכן הוא ידע לקרוא עברית.

00:48:23:24 00:48:25:22
אני ידעתי קצת לקרוא בעברית,

00:48:26:00 00:48:29:14
הכרתי את האותיות
אבל אבבה ידע לקרוא היטב בעברית.

00:48:29:17 00:48:33:05
קפצנו משמחה כשראינו
את השלט בית כנסת.

00:48:33:13 00:48:40:24
ביקשנו מהשומר שיודיע לאחראים
שאנו מבית ישראל, אנו מבקשים להיכנס

00:48:42:04 00:48:44:19
השומר הודיע לאחראי המקום,

00:48:45:00 00:48:53:20
ואז כשאחראי יצא מתפלת ערבית,
השומר הודיע לנו את ההודעה שלנו.

00:48:53:24 00:48:56:12
מי היו האנשים

שהיו בבית הכנסת?

00:48:56:15 00:49:00:09

הם היו תימנים
יהודים מתימן

00:49:00:13 00:49:04:20

שאלו אותנו אם אנחנו מבית ישראל
ומהיכן אנו מגיעים, השבנו לשאלותיהם,

00:49:05:00 00:49:11:20

ואז אחראי ביקש מהשומר שייקח אותנו
לחנות למכירת זהב של בחור בשם ציון.

00:49:12:04 00:49:16:22

הגענו לציון,
ציון שאל אותנו מהיכן אנחנו מגיעים,

00:49:17:01 00:49:19:11

השבנו לו שאנחנו מקהילת בית ישראל
שנמצאת בכפר וואזבה,

00:49:19:17 00:49:23:15

ואז ציון ביקש שוב מהשומר
שייקח אותנו למקום אחר,

00:49:23:21 00:49:26:07

התחלנו לצעוד לכיוון היעד החדש
בליווי השומר,

00:49:26:12 00:49:29:20

הגענו לבית חדש ודפקנו בדלת,

00:49:30:02 00:49:31:12

כשהצצתי ראיתי פרנג' (אדם לבן),

00:49:32:24 00:49:36:13

באותו בית נכחו עוד ילדה
ואישה מבוגרת,

00:49:37:02 00:49:40:08

הפרנג' שאל אותנו מאיפה אנחנו באים
השבנו להם מכפר וואזבה.

00:49:40:11 00:49:42:02

באיזו שפה תקשרתם איתם?

00:49:42:05 00:49:47:24

השומר שלקח אותנו ידע לדבר
אמהרית ותיגרנית ולתרגם לאנגלית.

00:49:48:24 00:49:50:24
לאחר שהשבנו לו
שבאנו מכפר וְאַזְבָּה,

00:49:51:02 00:49:52:19
שאלו אותנו לשם מה באנו,
השבנו להם שבאנו בכדי ללמוד.

00:49:52:23 00:49:54:12
הוא שאל אם נשלחנו אליו
מאדם בשם יהוֹנָה?

00:49:55:19 00:49:56:24
השבנו שלא נשלחנו
על ידי יהוֹנָה.

00:49:57:06 00:49:58:24
מסתבר שהוא מכיר את "אבא יהוֹנָה",

00:49:59:12 00:50:01:24
השבנו לו שבאנו בעצמנו,

00:50:03:12 00:50:05:21
הוא אמר לנו לחכות,
ואת השומר שלח חזרה לעיסוקיו.

00:50:06:05 00:50:09:04
לאחר מכן הוא אמר לנו להיכנס
למכונית שלו ונסענו.

00:50:09:07 00:50:12:07
ואז הגענו לבית ריק
שם נכח שומר בכניסה,

00:50:12:12 00:50:19:20
הוא אמר לנו להיכנס לבית והראה לנו
את המיטות, המקלחות והשירותים,

00:50:20:00 00:50:21:14
הוא אמר לנו שנחכה לו באותו בית
עד שיחזור ונסע.

00:50:21:19 00:50:25:19
זה היה ביום שישי בערב
כשהוא הביא לנו אוכל (דבו),

00:50:25:24 00:50:29:23
הוא דאג שיהיה לנו מה לאכול בשבת
והלך לדרכו.

00:50:30:15 00:50:33:21
בגלל שהשבת נכנסה, הוא אמר
שיחזור אלינו ביום ראשון בבוקר.

00:50:34:06 00:50:35:12
ישנו באותו בית בשבת,

00:50:36:18 00:50:39:20
למחרת קמנו בבוקר
אכלנו את הדבו שהביא לנו,

00:50:39:24 00:50:43:05
הלכתי לשומר ונתתי לו שתי חתיכות
מהדבו שיאכל,

00:50:43:13 00:50:47:24
השומר הציע לי גם מהאוכל שלו
אך סירבתי להצעתו,

00:50:48:04 00:50:49:18
האוכל שלו היה יבש!

00:50:49:24 00:50:51:01
ואז ביקשתי מהשומר שייתן לי לצאת
לטייל באזור ולחזור,

00:50:51:06 00:50:54:15
הפרנג' (האדם הלבן) שדאג לנו
אמר לשומר לא לתת לנו לצאת.

00:50:55:00 00:50:57:22
בכל זאת ביקשתי מהשומר
שייתן לי לצאת לטייל,

00:50:58:00 00:51:01:01
אבבה פנה אליי ואמר לי שלא כדאי לי
לצאת יש אנשים מסוכנים בחוץ,

00:51:01:07 00:51:03:15
אמרתי לו שבסה"כ הם בני אדם
הם לא יעשו לי כלום.

00:51:04:00 00:51:07:08
השומר נתן לי לצאת לטייל באזור
וואמר לי לא להתרחק,

00:51:07:12 00:51:10:00
יצאתי וטיילתי בכל האזור
וחזרתי לאותו בית.

00:51:10:02 00:51:16:04
כשחזרתי אבבה נרגע,
הוא חשב שהסתבכתי עם אנשים זרים.

00:51:17:24 00:51:19:16
ואז ביום ראשון בבוקר
הפרנג' (הבחור הלבן) חזר אלינו

00:51:19:19 00:51:21:17
הוא הביא אתו עוד אוכל (דבו)

00:51:21:21 00:51:25:23
ואז שאל אותנו שוב
אם נשלחנו ע"י יהונה?

00:51:26:01 00:51:26:19
השבנו לו שלא נשלחנו ע"י יהונה.

00:51:26:22 00:51:28:06
הוא שאל: אז מי שלח אתכם?
השבנו לו שבאנו לבדנו.

00:51:28:15 00:51:31:16
הוא שאל אותי: מיהם הוריך?
השבתי לו: לאבי קוראים צגהון ברון

00:51:31:18 00:51:33:15
ואז הוא שאל את אבבה מיהם הוריו?
הוא השיב לאביו קוראים אברהם ברוך

00:51:33:17 00:51:34:23
הוא רשם את השמות.

00:51:35:01 00:51:37:01
אני לא יודע אם הוא שוחח בטלפון
עם יהונה,

00:51:37:24 00:51:40:01
ואז הוא הלך לדרכו
ואמר שיחזור ביום שלישי,

00:51:40:15 00:51:42:12
אותו יום היה יום ראשון
הוא אמר שיחזור אלינו ביום שלישי.

00:51:42:15 00:51:43:16
אמרנו לו בסדר.

00:51:43:24 00:51:51:00

אחרי שהוא הלך, הצעתי לשומר מהדבו
שהביא לנו, וביקשתי ממנו לצאת לטייל

00:51:51:06 00:51:52:21
השומר הסכים,
ואבבה שוב סירב לבוא איתי,

00:51:52:24 00:51:54:21
הלכתי לטייל לבד רחוק עד למרכז העיר

00:51:54:24 00:51:57:09
טיילתי שם כל היום,

00:51:57:19 00:52:00:06
לפני שיצאתי לטייל השומר אמר לי
לעשות סימני דרך שאדע את הדרך חזרה,

00:52:00:12 00:52:02:15
לא התבלבלתי בדרך
חזרתי...

00:52:03:00 00:52:04:08
העברנו את יום שני באותו הבית,

00:52:04:10 00:52:06:00
ביום שלישי הבחור הפרנג' (הלבן)
חזר אלינו שוב

00:52:06:22 00:52:09:21
כשהוא חזר הוא הביא איתו ספר בעברית

00:52:10:20 00:52:13:11
הוא שאל אותנו אם אנחנו יהודים,
השבנו לו שכן.

00:52:13:16 00:52:16:07
הוא ביקש מאבבה לקרוא מהספר
אבבה קרא את הספר,

00:52:16:12 00:52:18:09
כשהוא שמע את אבבה קורא בעברית
הוא שמח מאוד!!

00:52:18:12 00:52:19:24
אבבה היה בחור חכם,
הוא קרא היטב מהספר בעברית.

00:52:20:04 00:52:21:20
מאיפה אבבה ידע
לקרוא בעברית?

00:52:22:00 00:52:22:20
הוא למד מהבית!

00:52:22:24 00:52:26:20
אבא שלו ידע עברית
בעבר אביו למד בעיר אסמרה וחזר לכפר

00:52:27:01 00:52:29:05
לאבא שלו קראו קייס ברהן,
הוא ידע היטב קרוא וכתוב בעברית.

00:52:29:13 00:52:33:02
גם אני למדתי קצת את האותיות
א- ב בעברית.

00:52:33:04 00:52:37:11
כשהוא נתן לי לקרוא
קראתי עם גמגומים,

00:52:37:24 00:52:41:00
הוא אישר את זה שאנחנו יהודים
שמחנו מאוד!

00:52:41:11 00:52:43:09
קפצנו משמחה...

00:52:44:12 00:52:46:11
כל זה קרה ביום שלישי,
הוא אמר שיחזור אלינו ביום חמישי .

00:52:46:16 00:52:48:09
הוא בא יום כן יום לא.

00:52:49:07 00:52:50:22
ואז הוא חזר ביום חמישי בבוקר,

00:52:51:18 00:52:55:11
מיד עם חזרתו אמר לנו לבוא איתו,

00:52:56:03 00:52:58:22
הוא לקח אותנו לבית גדול עם שערים,

00:52:59:07 00:53:01:14
פתחו לנו את השער
ונכנסנו לבית.

00:53:02:00 00:53:06:23
כשנכנסנו, ראינו מספר אנשים
מסדרים הרבה מיטות,

00:53:07:05 00:53:10:11
אמרו לנו גם לעזור להם
לסדר את המיטות,

00:53:10:15 00:53:15:12
למרות שלא ידעתי איך מסדים מיטות
עזרתי להם.

00:53:16:00 00:53:20:23
לאחר מכן, לקראת החשיכה
אחרי שבילינו את כל היום באותו בית,

00:53:21:07 00:53:23:04
הגיע אוטובוס!

00:53:23:23 00:53:30:08
פתאום אבא יהונה יורד מהאוטובוס,
נבהלנו כשראינו אותו.

00:53:30:11 00:53:31:22
אתם זיהיתם אותו בפנים?

00:53:32:01 00:53:33:11
כן, אנחנו מכירים אותו,
וגם הוא מכיר אותנו,

00:53:33:14 00:53:35:21
הוא היה בא לכפר אמבובר
לבקר אותנו,

00:53:36:09 00:53:37:19
נבהלנו כשראינו אותו.

00:53:38:00 00:53:42:03
אחריו ירדו כל הילדים מהכפר שלנו,
יורדים מהאוטובוס.

00:53:42:08 00:53:45:24
כשהם ראו אותנו הם קפצו
הנה גובזה! הנה אבבה!

00:53:46:12 00:53:48:08
אבא יהונה, הסתכל עלינו במבט חטוף
והמשיך בדרכו,

00:53:48:13 00:53:49:24
הוא תהה כיצד הגענו לבדנו לשם,

00:53:50:11 00:53:52:19

גם אבא-יהונה הופתע לראות אותנו שם.

00:53:52:24 00:53:55:12
כולם באו להגיד לנו שלום,
התחבקנו והתנשקנו עם כולם.

00:53:55:17 00:53:59:16
באו כ-30 ילדים מהכפר שלנו.

00:54:00:03 00:54:02:22
כשהערב הגיע חילקו אותנו לחדרים,

00:54:03:12 00:54:08:18
בנים בנפרד ובנות בנפרד,
ישנו בחדרים נפרדים.

00:54:09:00 00:54:13:19
למחרת בבוקר התחלנו ללמוד.

00:54:13:24 00:54:20:18
ולאחר 10 חודשים הבית ספר נסגר
וכולנו חזרנו חזרה לכפר שלנו.

00:54:20:23 00:54:23:09
תוכל להציג לנו בבקשה
את תמונות שהצטלמתם באסמרה?

00:54:23:23 00:54:24:24
את התמונות מאסמרה?

00:54:25:01 00:54:26:00
כן, בבקשה...

00:54:32:24 00:54:35:20
אלו הן התמונות שצולמו
כשהיינו באסמרה.

00:54:35:24 00:54:37:24
אני מופיע בתמונה העליונה,

00:54:38:03 00:54:39:22
-תוכל להראות את התמונה מהצד השני-

00:54:40:00 00:54:40:21
בצד שני?

00:54:42:21 00:54:43:16
תרים בבקשה את התמונה למעלה-

00:54:51:07 00:54:56:12

למדנו הרבה ילדים באסמרה,
בסה"כ היינו 32 תלמידים.

00:54:56:17 00:55:06:17
כולם היו מהכפר (השכונה) שלנו
טדפה טרונוך, וורקית, גנט, קסה...

00:55:07:00 00:55:11:19
רוב התלמידים היו מהכפר שלנו
כולל אחיות של זימנה.

00:55:12:05 00:55:14:21
למדנו שם 10 חודשים
והבית ספר נסגר,

00:55:15:00 00:55:17:22
ואז כולנו חזרנו לכפר שלנו.

00:55:20:12 00:55:22:22
מה לימדו אתכם
באותו בית הספר?

00:55:23:16 00:55:24:22
קודם כל למדנו עברית!

00:55:25:07 00:55:29:22
בנוסף היה מורה בשם אבא מנגיסטו
שלימד אותנו תורה,

00:55:30:03 00:55:32:05
הייתה גם אישה פרנג'ית (לבנה)
שלימדה אותנו חשבון.

00:55:32:12 00:55:34:24
היו הרבה ילדים שידעו חשבון בסיסי,

00:55:35:03 00:55:38:09
למדנו פעולות חשבוניות
חיסור, חיבור, כפל, חילוק...

00:55:38:15 00:55:43:13
אחרי זה למדנו פונקציות מתמטיות
הספקנו ללמוד את זה לפני הסגירה,

00:55:43:20 00:55:48:16
ללמוד הרבה לפני סגירתו של הבית ספר
בשלב זה כבר ידענו עברית היטב.

00:55:50:24 00:55:54:23
מה אבא יהונה אמר לכם

כשפגש אותם שם?

00:55:56:06 00:55:57:19
-הוא שאל אותנו מספר שאלות,

00:55:58:00 00:56:00:08
איך הגענו הנה?
למה באתם הנה?

00:56:00:12 00:56:02:09
אמרנו לו שיידענו את ההורים שלנו
שאנחנו באים לפה.

00:56:02:12 00:56:04:09
הוא אמר למה באנו הנה
בלי הרשות שלו,

00:56:04:15 00:56:06:08
השבנו לו שהיינו כמהים ללמוד.

00:56:06:16 00:56:08:06
ואז הבחור הפרנג' (הלבן)
הרגיע אותנו, ואמר לו שזה בסדר,

00:56:08:11 00:56:11:19
ושאנחנו יכולים להישאר ללמוד

00:56:12:00 00:56:14:13
בימים אלו אבא יהונה לא נכח הרבה
בבית הספר, הוא נסע לאדיס אבבה,

00:56:14:24 00:56:19:08
הוא הגיע ביום חמישי,
ונסע לאדיס אבבה ביום שלישי.

00:56:20:00 00:56:21:17
ומאז הוא היה בא לבקר
בערך פעם בחודשיים,

00:56:21:24 00:56:25:07
הוא היה עסוק בעבודתו
ואנחנו הלכנו ללמוד.

00:56:25:13 00:56:29:14
למדתם יחד עם כל התלמידים?

00:56:29:18 00:56:33:16
כן,
התחלנו ללמוד איתם כבר ביום למחרת.

00:56:34:02 00:56:38:10
מה עשיתם עם הגעגועים
למשפחה, האם שלחתם להם מכתבים?

00:56:38:13 00:56:40:01
-לא היה לנו איך לשלוח מכתבים.

00:56:40:03 00:56:42:10
אבל אבא-יהונה
סיפר להורים שלנו שהגענו לבית הספר.

00:56:42:13 00:56:43:06
הוא סיפר להם?

00:56:43:08 00:56:44:20
-כן, הוא סיפר להם.

00:56:44:24 00:56:49:12
כשהוא חזר לאמבובר
הוא סיפר להם שאנחנו לומדים באסמרה,

00:56:49:16 00:56:51:06
לכן כל המשפחה היו רגועים לגבינו.

00:56:51:09 00:56:54:09
אחרי כמה זמן
המשפחות שלכם ידעו שהגעתם לאסמרה?

00:56:54:12 00:56:55:24
בערך שלושה חודשים
לא שמעו עלינו.

00:56:56:02 00:56:58:11
מה הם חשבו שקרה
בשלושה החודשים האלו שלא שמעו ממכם?

00:56:58:15 00:57:02:02
בעיקר הם היו מודאגים לגבינו,
חשבו אולי נהרגנו ע"י חיות טרף.

00:57:02:07 00:57:05:12
-ההורים שלנו היו מאוד מודאגים
אך לא יכלו לעשות הרבה.

00:57:05:21 00:57:12:06
מיד עם חזרתנו לכפר
אבבה בן דוד שלי שהלך איתי לאסמרה,

00:57:12:12 00:57:16:22
את יודעת מה זה חזן?

הוא נהיה חזן אחרי שלושה חודשים.

00:57:17:21 00:57:20:15

אני כמה שהשתדלתי לקרוא
לא ידעתי עברית ברמה טובה כמוהו.

00:57:21:00 00:57:24:19

אבבה נהיה חזן
הוא כבר נפטר (ז"ל)

00:57:24:22 00:57:31:05

הוא היה כהן גדול,
וגם היה רב בארץ.

00:57:33:24 00:57:39:10

מה הלאה אחרי 10 חודשים?

00:57:39:16 00:57:44:16

חזרנו הביתה לכפר שלנו
אמבור במחוז גונדר.

00:57:44:20 00:57:46:09

האם הלימודים הסתיימו
לאחר 10 חודשים?

00:57:46:12 00:57:47:11

הבית ספר נסגר!

00:57:47:15 00:57:48:07

למה נסגר?

00:57:48:10 00:57:51:10

אינני יודע, הודיעו לנו שהבית ספר
נסגר ועלינו לחזור הביתה.

00:57:51:20 00:57:56:20

כל המורים התפזרו לביתם,
ואבא יהונה החזיר את כולנו לכפר.

00:57:57:09 00:57:59:05

איך חזרתם הפעם?

00:57:59:20 00:58:03:00

באוטובוס,
את הדרך חזרה נסענו באוטובוס,

00:58:03:13 00:58:05:24

אספו את כולנו באסמרה באוטובוס.

00:58:06:24 00:58:09:09

ביום הראשון ישנו את הלילה
בעיר אַדוואָה,

00:58:09:12 00:58:10:21
מאַדוואָה המשכנו בנסיעה לגונדר,

00:58:11:05 00:58:14:02
מגונדר פיזרו את כולנו הביתה.

00:58:14:04 00:58:16:13
לאחר מכן אמרו שיפתחו בית ספר
בוזאבה ושנחזור ללמוד שם.

00:58:16:16 00:58:18:02
ואז כל אחד מאתנו חזר לביתו.

00:58:18:12 00:58:20:01
כשהגעתי הביתה
אמי לא ידעה את נפשה משמחה,

00:58:20:04 00:58:25:19
אבי, כל המשפחה שמחו שחזרתי
גם משפחתי של אבבה שמחו על חזרתו.

00:58:25:23 00:58:27:23
לאחר מכן, עמדו לפתוח
בית ספר בכפר ווזאבה.

00:58:28:01 00:58:31:17
המשפחה שלך
לא ידעו שאתה חוזר נכון?

00:58:31:20 00:58:33:09
-הם לא ידעו!

00:58:33:12 00:58:36:10
ספר לי מה אתה זוכר
מאותם הרגעים כשחזרת הביתה?

00:58:36:14 00:58:39:17
היו לי המון געגועים
לאבי, לאחיי, ולאמי...

00:58:39:20 00:58:44:19
מצד אחד שמחתי שאני חוזר,
מצד שני פחדתי שאבי יכעס על עזיבתי.

00:58:45:06 00:58:47:12
פחדתי מאבי שיכעס עליי,

00:58:47:16 00:58:48:16
אבל הוא לא כעס עליי.

00:58:48:20 00:58:49:22
כשנכנסתי הביתה
התכופפתי ונישקתי את הרגליים לאבי,

00:58:50:02 00:58:51:06
הוא בירך אותי
ברוך שובר בשלום.

00:58:51:09 00:58:54:09
באיזה שעה הגעת הביתה
והיכן הוריך היו?

00:58:54:14 00:58:57:21
הגעתי הביתה לקראת החשיכה,

00:58:58:06 00:59:04:02
כשהתקרבותי לקראת הבית
דודה שלי ראה אותי,

00:59:04:05 00:59:06:00
והתחילה להשמיע קולות שמחה
"קולולולו"...

00:59:06:04 00:59:08:00
אמי שאלה אותה
מה קרה?

00:59:08:09 00:59:09:22
היא צעקה לה,
גובזה (אני) חזר הביתה,

00:59:10:00 00:59:14:05
אמי נדהמה מהבשורה המשמחת
ובאה לעברי בריצה,

00:59:14:08 00:59:15:21
אמרתי שלום לאמי
חיבקתי אותה חזק.

00:59:16:00 00:59:20:08
לאחר מכן הלכתי להגיד שלום לאבי
הוא אמר לי ברוך שובר, ואז שתק.

00:59:20:12 00:59:23:19
אבי לא היה מדבר הרבה
אמר לי רק טוב שחזרת בשלום.

00:59:23:21 00:59:25:11
אמי צהלה משמחה,

00:59:25:16 00:59:27:11
והתחילה להגיש לי ישר
אוכל ושתייה.

00:59:27:22 00:59:29:24
איך החיים חולפים!!

00:59:30:06 00:59:34:19
לאחר מכן לקראת חודש נובמבר
הלכנו לבית ספר בוזאבה,

00:59:34:24 00:59:36:11
הבית ספר היה פנימייה.

00:59:36:15 00:59:41:10
בפעם הזאת סיפרת למשפחתך
שאתה עוזב ללמוד?

00:59:41:17 00:59:45:08
כן סיפרתי שהלכתי לפנימייה,
הם גם ידעו על זה לפני שעזבתי.

00:59:45:12 00:59:48:14
אבי היה משתתף בוועדות
של מועצת הכפר,

00:59:48:19 00:59:52:13
מידי פעם הם היו מתאספים
ודנים על מה שמתרחש בכפר.

00:59:52:19 00:59:57:10
יש לך תמונות מהאסיפה
שהיו מקיימים באמבובר?

00:59:57:14 00:59:59:14
כן, יש תמונות.

00:59:59:17 01:00:01:12
תראה לנו את התמונות בבקשה

01:00:07:13 01:00:11:17
בתמונה פה מופיע גם
אדם בשם רוזנפלד,

01:00:11:20 01:00:14:22
הוא בא אלינו מישראל
הוא היה נשיא ארגון אורט.

01:00:15:24 01:00:21:01
בתמונה הזו הוא מופיע יחד עם
קייס ברהן, אבא-צגהון, אבא-טואבה...

01:00:26:14 01:00:30:08
-התמונה הזו צולמה באמבובר,

01:00:30:12 01:00:33:18
במקום שהיו מתכנסים בו היה בית כנסת
התמונה צולמה שם.

01:00:34:01 01:00:38:03
בתי הכנסת של פעם היו בנויים מקש
זה לא היה מבנה כמו היום.

01:00:38:12 01:00:44:15
מאוחר יותר ארגון אורט שיפץ את
בית הכנסת כיום הוא גדול ושמור היטב

01:00:45:00 01:00:47:13
הם היו מקיימים אסיפת ועדה
באמבובר?

01:00:47:15 01:00:48:08
כן!

01:00:48:16 01:00:50:06
מה הייתה מטרת האסיפה?

01:00:50:21 01:00:55:01
-הם היו דנים בכל מיני נושאים
על בתי ספר,

01:00:55:20 01:01:02:13
על עלייה לארץ ישראל,
הם היו דנים על זה בוועדה שהקימו.

01:01:02:22 01:01:09:21
חברי הוועדה היו
אבא-צגהון, קייס ברהן, גטהון-ברון

01:01:09:24 01:01:11:05
שלושתם היו אחים.

01:01:11:09 01:01:13:19
בנוסף היו בוועדה
אבא-טואבה שהיה קייס גדול,

01:01:13:23 01:01:16:02

אבא-זרייא יחד עם ילדיו,

01:01:16:08 01:01:20:19

מאזורים מרוחקים יותר
אלמה סנדקה, סבה סנדקה...

01:01:20:24 01:01:25:03

כולם היו אנשים מבוגרים
אבא-טרקין, אבא-קסהון...

01:01:25:06 01:01:26:24

כל זקני הכפר היו מתאספים בוועדה,

01:01:27:10 01:01:31:23

ודנים על המצב של הכפר
על המצב של האדמה וכו...'.

01:01:32:02 01:01:34:12

הם היו דנים כיצד לייעל
את המצב של התושבים ושל הכפר,

01:01:34:15 01:01:36:03

בנוסף הם היו דנים בוועדה על
פתיחת בתי ספר,

01:01:36:07 01:01:37:22

היו להם הרבה נושאים לדון עליהם.

01:01:38:00 01:01:39:22

בנוסף הם טיפלו
גם בסכסוכים בין אנשים.

01:01:40:07 01:01:45:22

אפילו סכסוכים שהיו בהם קורבנות
הם עשו בוררות והשלימו ביניהם.

01:01:46:01 01:01:48:09

מי שרצה לתבוע על אובדן
היה יכול לתבוע

01:01:48:12 01:01:53:12

אבל כל מי שהיה לו סכסוכים
בכל מיני נושאים, הם השלימו ביניהם.

01:01:53:18 01:01:56:13

אביך ידע על פתיחת בית הספר
מאסיפת הוועדה שבה הוא השתתף?

01:01:56:17 01:01:59:14

כן, הם דנו על זה באסיפת הוועדה.

01:01:59:17 01:02:04:18
אבא-יהונה היה פונה לוועדה
בכדי להתייעץ בסוגיות שנתקל בהם,

01:02:04:23 01:02:10:04
הוועדה היו מייעצים לו מה לעשות
מה יכול להועיל, ומה יכול להזיק...

01:02:11:12 01:02:14:24
ברשותך נחזור לחייך בשנים
שלמדת בבית ספר...

01:02:17:09 01:02:21:01
אחרי שחזרת לביתך ישבת בבית
בלי ללמוד?

01:02:21:14 01:02:27:10
הבית ספר שנפתח בוואבה
היה פנימייה.

01:02:27:15 01:02:34:15
אחרי שחזרנו מאסמרה,
התחלנו ללמוד שם וגם לישון שם.

01:02:35:06 01:02:36:15
במהלך הלימודים...

01:02:37:16 01:02:41:08
ליד הבית הספר היה נהר,

01:02:41:12 01:02:52:08
ליד הנהר גידלנו ירקות כמו גזר,
תפוחי אדמה וכו' לשימוש בית הספר,

01:02:52:16 01:02:54:06
ככה המשכנו ללמוד .

01:02:54:12 01:02:59:10
לאחר 4-5 חודשים (חצי שנה)
מאז שהתחלנו ללמוד,

01:03:00:04 01:03:03:23
יום אחד ביום שישי,
אמרנו לנו לנסוע הביתה לסוף שבוע,

01:03:04:01 01:03:05:13
כל התלמידים התפזרו לביתם.

01:03:05:17 01:03:09:08

באותו היום שרפו לנו
את הבית ספר (פנימייה).

01:03:09:12 01:03:10:16
מי שרף את בית הספר?

01:03:11:24 01:03:15:23
-אז בזמנו אמרו שהנוצרים שרפו אותו
הבית ספר היה גדול.

01:03:16:01 01:03:20:00
האם היו מחאות מצד הנוצרים
נגד יהודים על הקמתו של הבית ספר?

01:03:20:04 01:03:24:14
כן, היו מחאות מצד הנוצרים
בטענה שאדמה שייכת להם.

01:03:24:18 01:03:27:20
כשחזרנו ביום ראשון לבית הספר
מצאנו את המקום שרוף,

01:03:27:23 01:03:29:23
כל הספרים הושמדו,

01:03:32:11 01:03:33:19
מה יכולנו לעשות במצב הזה?!

01:03:33:22 01:03:38:00
לאחר מכן הוועדה התאספה שוב
לדון בנושא,

01:03:38:12 01:03:45:04
המיקום של הבית ספר היה סמוך לשביל
הראשי שעובר מכפר בלסה ומכפר קוליסה

01:03:45:11 01:03:50:18
השביל היה גדול
הרבה אנשים עברו דרכו מידי יום,

01:03:50:23 01:03:53:10
עדיין לא יודעים מי הצית את בית ספר
רק אלוהים יודע מי עשה דבר כזה.

01:03:53:14 01:03:56:08
לאחר מכן בוועדה החליטו להקים
את הבית ספר באמבובר,

01:03:56:12 01:04:04:04
כיוון שרוב התושבים שם יהודים

לכן הסיכוי שיציתו את הבית ספר נמוך

01:04:04:08 01:04:06:24

ואז הקימו מחדש
את הבית ספר באמבובבר.

01:04:07:19 01:04:10:02

כולנו התחלנו ללמוד באמבובבר
בבית הספר החדש.

01:04:10:05 01:04:12:11

כל המבנים של הבית ספר
נבנה מחדש

01:04:12:15 01:04:16:19

לאחר שבית הספר בוזזבה הוצת
היכן היו כל התלמידים שלמדו שם?

01:04:16:24 01:04:18:08

-כל התלמידים חזרו לביתם!

01:04:18:14 01:04:20:14

מה אתה עשית בביתך
בזמן הזה?

01:04:21:00 01:04:23:14

-אני חזרתי לעבוד כחקלאי בשדה
לתקופה קצרה,

01:04:23:16 01:04:26:12

לא עבר הרבה זמן עד שפתחו
את הבית ספר החדש באמבובבר,

01:04:26:16 01:04:35:05

בזמן הזה עזרתי לאחיי בעבודות בשדה.

01:04:35:12 01:04:38:16

לאחר מקרה ההצתה
כל התושבים באמבובבר

01:04:38:23 01:04:46:11

נרתמו למשימה בהקמת הבית הספר
ובנו 3 מבנים המבנים.

01:04:47:00 01:04:49:04

ואז התחלנו ללמוד!

01:04:49:12 01:04:56:12

בזמן שלמדת לא עסקת בחקלאות
איך היה לך לחזור לעבוד בשדה?

01:04:56:23 01:05:01:00
הידיים שלי נהיו יותר רכות
אחיי עמדו אותי לעבוד,

01:05:01:04 01:05:06:09
את עיקר העבודה בשדה אחיי עשו
אני רק עזרתי להם.

01:05:06:15 01:05:17:20
היתרון בבית הספר החדש היו
המורים שלימדו אותנו,

01:05:18:04 01:05:25:15
אותם מורים למדו בארץ-בכפר בתיה
וחזרו ללמד אותנו.

01:05:25:21 01:05:30:01
המורים היו,
זימנה, יוסף, גדליה, אברהם קהת...

01:05:30:05 01:05:31:03
הם היו המורים שלנו,

01:05:31:05 01:05:32:11
הם ידעו עברית ברמה גבוהה.

01:05:32:15 01:05:37:07
המורים טדסה וקהת אברהם
לימדו אותנו עברית.

01:05:38:00 01:05:38:22
תודה לאל...

01:05:39:00 01:05:41:10
המורה יוסף דוד
לימד אותנו חשבון,

01:05:41:13 01:05:42:23
המורה עקיבא גם לימד עברית,

01:05:43:03 01:05:45:17
שאר המורים לימדו
כל מיני מקצועות שונות.

01:05:45:23 01:05:51:09
למדתי שם במשך 4 שנים רצופות.

01:05:52:02 01:05:55:24
מה בעיקר אתה זוכר

מאותו הבית ספר?

01:05:56:06 01:06:02:24
אני זוכר את חבריי שלמדו איתי,
רובם כבר לא בין החיים.

01:06:03:05 01:06:09:00
הייתה תלמידה מצטיינת בשם וֹרְקִית
היא נפטרה ללא מזמן,

01:06:09:09 01:06:13:10
היא הייתה תלמידה מצטיינת
שנינו היינו מתחרים אחד בשנייה.

01:06:13:17 01:06:14:24
על מה הייתם מתחרים?

01:06:15:02 01:06:15:23
-מי מקבל ציון יותר גבוה!

01:06:16:01 01:06:17:08
איך הייתם מתחרים?

01:06:17:12 01:06:20:00
למשל אם היא הייתה מקבלת 100 במבחן
אני הייתי מקבל 90,

01:06:20:03 01:06:22:17
אם אני הייתי מקבל 100 והיא 90,

01:06:22:20 01:06:24:10
היינו משווים את הציונים בינו.

01:06:24:15 01:06:27:24
אחרי שלמדנו 4 שנים באותו בית ספר,

01:06:28:09 01:06:31:06
אבא-יהונה שהיה אחראי
על כל הבית ספר חזר....

01:06:31:10 01:06:32:20
הבית ספר הזה (באמבובר)
היה פנימייה?

01:06:32:24 01:06:36:09
זה לא היה פנימייה
חזרנו לביתנו מידי יום.

01:06:36:17 01:06:37:21
זה לא לך רחוק?

01:06:38:00 01:06:44:04
לא! זה היה קרוב לביתנו,
מרחק הליכה של כ 20 דקות .

01:06:44:18 01:06:49:18
לאחר מכן אבא-יהונה חזר אלינו
לאחר 4 שנים מאז שהתחלנו ללמוד,

01:06:50:06 01:06:54:22
אבא- יהונה כינס את יוסף דוויט
הוא מוכר, את מכירה אותו?

01:06:54:24 01:06:59:01
הוא היה תלמיד מצטיין
בארץ הוא היה רב, לצערי גם הוא נפטר

01:06:59:20 01:07:02:05
זימנה לא היה...
כינס גם את אברהם,

01:07:02:22 01:07:08:07
וביקש מהם לאתר תלמידים מצטיינים
שיכולים להיות מורים.

01:07:08:18 01:07:10:14
הוא ביקש שיהיו תלמידים חזקים,

01:07:10:18 01:07:19:01
הוא ביקש 2 תלמידים חזקים
שיעזרו לשאר התלמידים

01:07:20:12 01:07:22:04
הם בחרו בי ובוורקית.

01:07:22:09 01:07:27:09
הם אמרו לו שלמדנו מה שהם יכלו ללמד
ושאנחנו מוכנים ללמד אחרים.

01:07:27:12 01:07:33:10
למדנו את כל המקצועות והיינו מספיק
בקיאים בחומר, בחשבון, בעברית וכו'.

01:07:34:16 01:07:39:11
לאחר שבחרו בי ובוורקית,

01:07:40:05 01:07:49:09
נתנו לי ללמד תלמידים בכיתות א-ד,

01:07:50:07 01:07:51:10

גם לוורקית אמרו את אותו הדבר.

01:07:51:12 01:07:53:23
בבית ספר שלימדנו היו הרבה תלמידים
בערך כ-170 תלמידים,

01:07:55:05 01:07:58:20
הם אמרו לנו שישלמו לנו
שכר על העבודה,

01:07:58:24 01:08:00:18
הודיתי לאלוהים על ההזדמנות!

01:08:01:12 01:08:03:22
בשלב הזה אני כבר התחתנתי.

01:08:04:00 01:08:04:12
היית נשוי?

01:08:04:16 01:08:06:10
כן, הייתי נשוי.

01:08:06:13 01:08:08:04
עם מי התחתנת?

01:08:08:09 01:08:09:17
התחתנתי עם סנייט אישתי.

01:08:09:19 01:08:13:11
הכוונה שלי היא אתה בחרת
להתחתן איתה או המשפחה שלך?

01:08:13:15 01:08:17:20
לפי המנהג אבי ביקש את ידה בשבילי
לא הלכתי ובחרתי לבד,

01:08:18:02 01:08:20:21
אבי עשה את השידוך יחד עם הוריה
וכבר היינו נשואים.

01:08:21:00 01:08:27:19
בהתחלה היא אשתי למדה איתנו
באמבובבר,

01:08:28:00 01:08:31:24
היינו גרים באותה שכונה
הלכנו; וחזרנו יחד לבית הספר.

01:08:32:06 01:08:34:24
אבא-יהונה העסיק אותנו כמורים,

01:08:35:13 01:08:39:08
במהלך 4 חודשים שלימדנו
לא שילמו לנו משכורת,

01:08:40:24 01:08:47:02
אני במקביל הייתי זורע יבולים,
ברוך ה' היה לי מספיק אוכל בבית.

01:08:47:22 01:08:56:15
בחודש הרביעי לעבודתי שילמו לנו
משכורת של חודשיים,

01:08:56:23 01:08:59:05
באותו לילה סבהט (אשתי) ילדה!

01:08:59:08 01:08:59:24
מה קרה לה?

01:09:00:02 01:09:01:05
סבהט (אשתי) ילדה באותו לילה.

01:09:04:06 01:09:05:08
אחרי שהיא ילדה באותו לילה,

01:09:05:12 01:09:09:12
עקיבא (מורה לעברית) פנה אליי
הוא היה גם בן דוד שלי,

01:09:10:00 01:09:13:03
שמסון תעניק לבתך את השם "שמחה"

01:09:13:24 01:09:14:24
שאלתי אותו למה...

01:09:15:03 01:09:17:09
ראשית - קיבלת משכורת,
ושנית נולדה לך ילדה,

01:09:17:12 01:09:19:04
מה אתה יכול לבקש יותר מזה?!
תיתן לה את השם שמחה,

01:09:19:06 01:09:20:12
לכן בתי קיבלה את השם הזה!

01:09:20:15 01:09:22:09
הענקתם לה שם בעברית?

01:09:22:12 01:09:25:05

-כן, היא קיבלה שם עברי
קראתי לה שמחה.

01:09:25:12 01:09:28:21
ככה התחלנו ללמד!

01:09:28:24 01:09:30:18
לימדתי באמבובבר במשך 5 שנים.

01:09:30:23 01:09:37:16
לאחר מכן שלחו אותי ללמד
לכפר רוחק מאוד שנקרא גאיינא,

01:09:38:05 01:09:40:08
ושם לימדתי 4 שנים נוספות.

01:09:40:10 01:09:42:06
עברת לגיינא
יחד עם משפחתך?

01:09:42:08 01:09:44:09
לא, נסעתי לבד
גרתי בביתה של דודה שלי.

01:09:44:12 01:09:51:05
אשתי נשארה בבית עם ילדיי
גרתי אצלה ולימדתי שם במשך 4 שנים.

01:09:51:12 01:09:57:12
הייתי חוזר הביתה בימי שישי,
ובימי ראשון קמתי מוקדם ונסעתי ללמד

01:09:58:10 01:10:00:19
הודעתי למשפחתי שאחזור ביום שישי
וכך המשכתי ללמד במשך 4 שנים.

01:10:01:00 01:10:03:11
לאחר שסיימתי ללמד בגיינא
במשך 4 שנים,

01:10:03:17 01:10:07:13
אמרו לי לעבור ללמד
בעיירה שנקראת "אנקוֹבֶר"

01:10:08:24 01:10:12:07
עברתי לאנקוֹבֶר!

01:10:12:12 01:10:17:00
אנקוֹבֶר הייתה יותר קרובה
לעיירה שלנו.

01:10:17:21 01:10:21:12
מרחק הליכה של שעה וחצי בערך,

01:10:21:24 01:10:23:24
לימדתי שם עוד 4 שנים נוספות.

01:10:25:12 01:10:27:09
האם בפעם הזאת הייתה רחוק
ממשפחה שלך?

01:10:27:13 01:10:30:17
כן
הייתי חוזר רק בימי שישי

01:10:30:24 01:10:37:01
יכולתי לחזור מידי יום,
אבל המרחק הקשה עלי להתנהל ביום יום

01:10:37:11 01:10:40:18
ובכן לימדתי שם 4 שנים.

01:10:40:22 01:10:47:12
לאחר מכן באו אלינו מישראל
ארבעה מורים פרנג'ים (לבנים),

01:10:47:22 01:10:49:12
כדי להעביר לנו קורסי הוראה,

01:10:49:22 01:10:53:00
למדנו בקורס במשך 4 חודשים,

01:10:54:03 01:10:58:00
השתתפנו בקורס כ 61 - 62 מורים.

01:10:59:23 01:11:05:09
אחרי שסיימנו את הקורס,

01:11:07:24 01:11:11:22
כל אחד מהמורים קיבל העלאה
בשכר של 60 ביר (כסף אתיופי).

01:11:13:01 01:11:17:12
אמרו לי שלא אסע ללמד רחוק מהבית
לכן שלחו אותי לעיירה "טדא".

01:11:17:24 01:11:19:06
טדא הייתה יותר קרובה אלינו לבית.

01:11:19:12 01:11:22:01

מאז תודה לאל...
מידי יום יכולתי לחזור הביתה.

01:11:22:06 01:11:24:07
בטדא לימדתי שנתיים.

01:11:24:24 01:11:26:23
אחרי שלימדתי בטדא שנתיים,

01:11:27:04 01:11:31:13
אבא-יהונה פנה אליי
וביקש שאעבור ללמד באמבובר,

01:11:31:18 01:11:33:14
זה כבר היה ליד הבית שלי,

01:11:33:18 01:11:40:01
שם המשכתי ללמד 20 שנה,

01:11:40:05 01:11:41:17
כשמלאו 20 שנים מאז שהתחלתי
ללמד באמבובר,

01:11:41:22 01:11:47:21
השלטון האתיופי החליט לסגור
להפסיק את הפעילות של ארגון אורט.

01:11:48:18 01:11:50:23
ארגון אורט עמד מאחורי הבתי ספר
של ביתא ישראל.

01:11:51:13 01:11:56:00
השלטון האתיופי סגר את כל בתי הספר
ולא הסכים שילמדו שם עברית.

01:11:56:07 01:12:02:03
כיצד קיבלת את הבשורה
על הסגירה של בתי הספר?

01:12:02:24 01:12:09:19
באותו יום חזרתי לביתי
אחרי שסיימתי ללמד באמבובר,

01:12:09:24 01:12:14:24
ביום שבת היינו בתפילה בבית כנסת,

01:12:15:03 01:12:18:20
פתאום הרבה חיילים אתיופים
הגיעו לבית הכנסת ועצרו אותנו.

01:12:19:11 01:12:23:16
החיילים הגיעו מוקדם בבוקר,

01:12:24:12 01:12:25:24
הם שאלו מי זה גובזה צגהון,
אמרתי להם שזה אני,

01:12:26:04 01:12:30:12
אמרו לי לבוא איתם
תוך כדי שמאיימים לירות בי,

01:12:31:14 01:12:33:02
ולקחו אותי לאמבובר.

01:12:33:08 01:12:37:06
כשהגענו לאמבובר...

01:12:37:12 01:12:39:21
הם אמרו לך למה הם
עוצרים אותך ולמה חיפשו אותך?

01:12:40:00 01:12:41:09
מה פתאום
גם לא יכולתי לשאול.

01:12:41:13 01:12:43:06
הם אמרו לי לא להוציא שום מילה!

01:12:43:11 01:12:46:24
אם תוציא מילה אני אירה בך,
לכן לא הגבתי.

01:12:47:12 01:12:48:23
לקחו אותי לבית של קייס-ברקו,

01:12:49:05 01:12:52:09
הם דפקו בדלת שלו כאילו הבית שלהם!
התחילו לקרוא בשמו - קייס-ברקו,

01:12:52:11 01:12:56:22
קייס-ברקו לא ידע מי הם
וצעק להם להיכנס לאכול ארוחת צהריים

01:12:56:24 01:12:59:16
אישתנו צ'קולה ראתה את החיילים
ואמרה לקייס לצאת החוצה,

01:13:00:00 01:13:01:24
הקייס יצא מביתו,
ראה את החיילים ונבהל.

01:13:02:03 01:13:03:21
החיילים אמרו לו להצטרף אלינו,

01:13:04:19 01:13:08:05
לקחו אותנו יחד למגרש ריק שהיה
ממוקם בין בית הכנסת לבית ספר שלנו,

01:13:08:09 01:13:11:08
אמרו לנו לשבת במגרש,
ישבנו שם!

01:13:11:12 01:13:16:06
הם היו ארבעה חיילים, פתאום
שניים מהם נעלמו מבלי ששמנו לב,

01:13:16:10 01:13:19:02
אותם החיילים הלכו לביתו של
אברהם קהת, עשו חיפוש בביתו.

01:13:19:06 01:13:22:24
לפני הגעתם לביתו אברהם ברח,
אישתו גנט כן הייתה בביתה.

01:13:23:03 01:13:24:19
הם הביאו את אישתו גנט
וצירפו אותה אלינו,

01:13:25:00 01:13:29:12
הם המשיכו לעשות חיפושים בביתם
ולא מצאו שום דבר.

01:13:30:06 01:13:35:21
אחרי שעה בערך הם צירפו אלינו
איש מבוגר בשם אבא-יצחק,

01:13:36:24 01:13:42:01
האיש היה קשיש בן 90,
הם הביאו אותו בדחיפות בלי לרחמים

01:13:42:23 01:13:48:13
לאחר מכן לנו אמרו לעמוד,
ואת גנט שלחו לביתה.

01:13:49:04 01:13:54:03
את שלושתנו הובילו בגסות רוח
לעיירה טְדָא.

01:13:54:23 01:13:56:06
הלכתם ברגל?

01:13:56:11 01:13:57:02
-כן, הלכנו ברגל!

01:13:57:05 01:14:01:16
תוך כדי ההליכה הגענו למקום
שנקרא "וואלקא"

01:14:01:20 01:14:05:14
כשהגענו למקום היה שם מכונית מרסדס
מוסוות בעלים,

01:14:06:00 01:14:10:07
הם פיזרו את העלים,
ואמרו לנו להיכנס למכונית.

01:14:10:12 01:14:12:02
משם הובילו אותנו לטדא,

01:14:12:24 01:14:19:01
כשהגענו לטדא,
שמו אותנו בתחנת המשטרה המקומית.

01:14:19:17 01:14:21:04
אמרו לאחד החיילים להישאר
ולהשגיח עלינו,

01:14:21:10 01:14:22:20
שלושתנו ישבנו וחיכנו
בתחנת המשטרה.

01:14:23:03 01:14:27:05
החיילים הביאו אותנו לתחנה בבוקר
ויצאו לבלות במשך היום,

01:14:27:12 01:14:31:07
לקראת הערב הם חזרו שיכורים
לתחנת המשטרה שמחים וצוהלים,

01:14:31:12 01:14:32:10
ואז התחילו להקים אותנו תוך
תוך כדי איומים במכות.

01:14:32:12 01:14:35:22
על מה שוחחתם ביניכם
בזמן שהשאירו אתכם בתחנת המשטרה?

01:14:36:00 01:14:38:10
הייתם מבוהלים
מה היו התחושות שלכם?

01:14:38:15 01:14:41:01
חשבנו שיהרגו אותנו!

01:14:41:03 01:14:47:24
לפנינו הם לקחו את החברים שלנו
אספה גטה, גדליה, טדסה ואסנקאו...

01:14:48:05 01:14:50:00
הם היו במאסר של שנה והתעללות
ושיחררו אותם.

01:14:50:02 01:14:51:12
הם שיחררו אותם, ובאו לקחת אותנו!

01:14:51:17 01:14:55:05
ידענו את כל הדברים שהתרחשו
ואת כל הסבל שעוברים שם.

01:14:56:11 01:14:57:23
חיכינו כל היום במעצר בתחנת המשטרה,

01:14:58:01 01:15:03:10
ובערב לקחו אותנו לגונדר,
ושמו אותנו בכלא.

01:15:03:24 01:15:06:08
ישבנו בכלא הראשי של גונדר,

01:15:07:12 01:15:09:02
זה היה ביום שבת בערב.

01:15:10:00 01:15:15:06
לאחר חיפושים ממושכים ביום ראשון,
המשפחות שלנו הביאו לנו אוכל לכלא.

01:15:16:00 01:15:19:01
שהינו בכלא את יום ראשון, יום שני
וביום שלישי...

01:15:19:05 01:15:20:19
מי הביא לכם אוכל לכלא?

01:15:20:21 01:15:24:12
-אשתי ובתי שמחה!

01:15:26:04 01:15:28:07
הן הביאו לנו אנג'רה,

01:15:28:12 01:15:31:12

הן הביאו לנו גם בגדים להחלפה.

01:15:33:12 01:15:35:10
ביום שלישי בבוקר,

01:15:36:10 01:15:40:00
הם באו ואמרו לנו כל מי שבא מאמבובר
לצאת החוצה!

01:15:40:21 01:15:41:19
יצאנו!

01:15:42:08 01:15:47:20
היו עוד שני אנשים מביתא ישראל
הם גם יצאו,

01:15:47:24 01:15:49:07
היינו שישה אנשים.

01:15:50:04 01:15:52:09
אמרו לנו להיכנס למכונית,

01:15:54:00 01:15:57:00
כשהגענו להר שנקרא "גנט"
אם את מכירה,

01:15:57:06 01:15:59:13
ההר היה מאוד מיוער!

01:15:59:21 01:16:03:13
הם הביאו אותנו לשם,
ואמרו לנו להתחיל לחפור באדמה.

01:16:04:06 01:16:05:22
איך הגבת כשאמרו לך
לחפור?

01:16:06:02 01:16:10:13
לא הגבתי,
אמרו לנו לחפור כדי לקבור אותנו שם.

01:16:10:20 01:16:13:07
היינו מאוד מותשים
ולכן חפרנו מבלי להתנגד.

01:16:13:10 01:16:15:20
לא סירבתם לחפור
כשידעתם שיהרגו אתכם?

01:16:16:02 01:16:19:07

את צוחקת עליי,
אי אפשר היה לסרב להם!?

01:16:19:10 01:16:20:07
אני לא יודעת!

01:16:21:24 01:16:27:19
הם היו עם נשקים,
חפרנו והוציאנו את האפר בעזרת דלי,

01:16:27:22 01:16:30:11
כל פעם הם (החיילים) מדדו
את עומק הבור שחפרנו,

01:16:31:24 01:16:34:07
בזמן שהם שוחחו
על עומק הבור שחפרנו,

01:16:34:09 01:16:39:03
הגיע למקום רכב נוסף.

01:16:39:05 01:16:39:23
החיילים התחילו לצעוק
לעבר המכונית...

01:16:39:24 01:16:42:10
הלוו!!
מה אתם עושים כאן?

01:16:42:12 01:16:48:09
הם השתתקו!! הם היו 4 אנשים
החיילים כעסו עליהם מאוד,

01:16:48:12 01:16:51:09
ואז אמרו לנו לבוא לעבר המכונית
והכניסו אותנו לרכב.

01:16:51:12 01:16:57:01
הם השאירו את בעלי המכונית במקום
ולקחו אותנו עם המכונית שלהם.

01:16:59:00 01:17:02:17
החיילים יכלו לעשות
מה שעלה על רוחם בלי משפט?

01:17:02:19 01:17:03:07
כן, בוודאי

01:17:03:11 01:17:04:21
הם יכלו להרוג אנשים

בלי משפט?

01:17:05:00 01:17:08:22
-כן, הם לא היו שואלים שאלות!

01:17:09:00 01:17:11:21
החיילים עצמם היו שואלים מה עשית
ולהחליט להרוג אותך במקום.

01:17:11:24 01:17:15:09
אותם הימים היו הרבה גופות של אנשים
זרוקים בכל מקום!

01:17:15:24 01:17:23:01
לאחר שלקחו אותנו הגענו לאיזה מקלט,

01:17:23:06 01:17:27:19
כשנכנסנו ראינו אנשים פצועים
ששוכבים על הרצפה וממררים בבכי,

01:17:27:23 01:17:28:24
נבהלנו מהמראה הזוועתי,

01:17:29:02 01:17:33:22
במקביל שמענו מרחוק צעקות של אנשים
וקולות ירי,

01:17:34:00 01:17:37:19
אנשים צרחו ובכו שם
ואז היו מוצאים אותם החוצה.

01:17:37:24 01:17:41:12
אמרתי לעצמי
אוי לנו, הולכים להתעלל בנו!

01:17:42:07 01:17:43:20
באותו מקום היו הרבה אנשים
שהתעללו בהם,

01:17:43:24 01:17:44:23
ואז כבר התחיל להחשיך,

01:17:45:01 01:17:49:07
את כל הפצועים הם התחילו
להעמיס אותם...

01:17:49:15 01:17:50:18
על מה העמיסו אותם?

01:17:50:22 01:17:53:24

העמיסו אותם על רכב פתוח.

01:17:55:20 01:17:57:12
הם העמיסו ברכב
את ההרוגים?

01:17:57:17 01:18:02:00
לא,
רק את האנשים הפצועים שהתעללו בהם.

01:18:02:05 01:18:03:24
הם דיממו בכל מקום!

01:18:04:11 01:18:10:00
ואז משם לקחו אותנו לכלא גדול
שנקרא "בהאטה",

01:18:12:06 01:18:13:22
והכניסו אותנו לתא מספר 14,

01:18:14:01 01:18:18:15
כשנכנסו, אמרתי אלוהי ישראל!
הם כלאו בחדר אחד 400 אנשים.

01:18:19:24 01:18:27:15
בתוך התא היו שתי חביות,
אמרו לנו לישון ליד החביות,

01:18:27:22 01:18:32:03
אנשים היו באים ומשתינים לידינו
היינו מנסים להתחמק מהשתן שלהם.

01:18:32:06 01:18:35:13
תארי לך 400 אנשים מצופפים
בתוך חדר אחד קטן!

01:18:37:24 01:18:41:16
בנוסף לכך היו מקרים שעשו את צרכיהם
לידינו, ככה הלכנו לישון.

01:18:43:12 01:18:49:24
הייתי רוצה להבין
מה התחולל בתוכך כשכל זה קרה...

01:18:50:03 01:18:53:15
הייתי בטוח שיהרגו אותנו
ידענו את זה כי אחרים גם נרצחו!

01:18:53:22 01:18:57:02
לא חשבנו שנצא מזה

כיוון בכל מקום שהלכנו ראינו גופות.

01:18:57:05 01:18:59:18

איפה הייתם רואים
למה אתה מתכוון?

01:18:59:21 01:19:03:10

בלילות היו הורגים אנשים,
ובבוקר ראינו גופות זרוקים בכל מקום

01:19:03:14 01:19:04:06

היכן הגופות היו זרוקים?

01:19:04:10 01:19:07:03

ראינו את הגופות בכל מיני
פינות שכונתיות!

01:19:07:07 01:19:08:17

ראיתם את בזמן שהייתם בכלא?

01:19:08:20 01:19:11:11

לא, לפני שכלאו אותנו,
היינו רואים את גופות בכל מקום!

01:19:11:14 01:19:14:05

באותם הימים אם היית הולכת לגונדר
השכם בבוקר,

01:19:14:07 01:19:16:21

היית רואה גופות של צעירים
זרוקים בכל מקום.

01:19:17:00 01:19:18:03

אלו המראות שהייתם רואים?

01:19:18:06 01:19:18:16

כן!

01:19:18:19 01:19:22:06

תוכל להרחיב ולספר על
התקופה הזו, ומה שהתחולל בה?

01:19:22:09 01:19:24:01

בתקופה הזו עלו לשלטון
מפלגת "דָּרְג",

01:19:24:05 01:19:26:22

בזמן שה"דָּרְג" היו בשלטון,
הם הרגו את מי שהתחשק להם להרוג,

01:19:26:24 01:19:29:05
גם לא העמידו לדין את החיילים
שהרגו אנשים חפים מפשע.

01:19:30:00 01:19:32:17
החיילים בקושי שאלו מה עשית
ומיד מחליטים אם להרוג אותך.

01:19:32:22 01:19:34:11
הם לא שאלו יותר מידי שאלות!

01:19:34:15 01:19:41:06
הם הרגו הרבה תלמידים צעירים
ללא הבחנה.

01:19:41:24 01:19:47:12
לכן כשלקחו אותנו איבדנו כל תקווה
שנצא מכל זה בחיים.

01:19:47:19 01:19:49:04
אבל יש אלוהים !

01:19:49:21 01:19:54:11
לאחר שהכניסו אותנו לכלא הראשי,

01:19:54:15 01:19:57:20
שהיה מטונף שם, האסירים עשו
את הצרכים שלהם בתוך התאים,

01:19:58:00 01:20:05:00
כל פעם שהוציאו מישהו להורג
היה מתפנה קצת מקום בכלא,

01:20:05:04 01:20:06:21
ואז נהיה קצת יותר מרווח.

01:20:07:05 01:20:09:22
המשכנו כך
עד ש...

01:20:10:05 01:20:11:23
האם שלושתכם הייתם ביחד
כל הזמן מאז שעצרו אתכם?

01:20:12:05 01:20:14:14
-כן, היינו ביחד!.

01:20:14:17 01:20:16:11
אבל היו שם הרבה צעירים
מביתא ישראל.

01:20:16:15 01:20:19:16
באותו כלא היינו 44 אנשים
מביתא ישראל,

01:20:19:22 01:20:22:23
אבל שלושתנו היינו מאותה שכונה.

01:20:23:06 01:20:26:07
בנוסף אלינו היו בכלא
עוד הרבה צעירים מלקו וחבריו ועוד...

01:20:26:17 01:20:30:03
היו 44 אנשים מביתא ישראל
שאני הכרתי אישית.

01:20:31:14 01:20:33:19
חיינו בצורה הזו בתקופת המאסר!

01:20:33:24 01:20:38:24
בצדו האחורי של הכלא ליד שער 14
היה חצר גדול שהיה ריק,

01:20:39:07 01:20:48:07
הם הוציאו את האסירים לשתול ירקות
תפו"א, פלפלים, גזר, כרוב ועוד...

01:20:48:24 01:20:56:04
כל פעם היו מוציאים 30 אסירים לחצר
עם השגחה של מפקד אחד ושני חיילים,

01:20:57:00 01:21:00:08
עד כה אנחנו לא הוציאו אותנו
לעבוד בחצר

01:21:00:13 01:21:04:19
האיש שהיה אחראי על העבודות בחצר
"חזר לעיר מולדתו"

01:21:04:24 01:21:05:24
מי חזר לעיר הולדתו?

01:21:06:08 01:21:08:13
הבן שהיה אחראי על העבודות בחצר.

01:21:08:20 01:21:10:08
את יודעת מה הכוונה כשאומרים
חזר לעיר הולדתו?

01:21:10:11 01:21:11:18

לא, מה זה אומר?

01:21:14:09 01:21:17:21
אמרו שהוא ברח לחו"ל,
זה הביטוי שהשתמשו בו באותו זמן!

01:21:18:18 01:21:20:21
כשמישהו הוצא להורג,
היו אומרים שהוא ברח לחו"ל!

01:21:21:00 01:21:23:21
כשקרוב משפחתו של ההרוג באו לשאול
בשלומו, והשיבו להם שהוא ברח לחו"ל,

01:21:24:00 01:21:27:01
הם הבינו שהוא נהרג,
והיו חוזרים לביתם בוכים!

01:21:27:13 01:21:28:08
אז אותו אחראי כבר לא היה בחיים!

01:21:28:15 01:21:32:19
הם באו לאסירים והודיעו
שאחראי על העבודות ברח לחו"ל,

01:21:32:22 01:21:35:00
לכן עליכם ה-400 האסירים
צריכים לבחור אחראי חדש,

01:21:35:04 01:21:38:20
האסירים אמרו שיש מישהו מביתא ישראל
שמכיר את העבודה, ובחרו בו!!

01:21:38:24 01:21:40:23
אמרתי לעצמי אוי ואבוי לי!

01:21:41:14 01:21:45:12
האסירים בחרו בי,
ולא הייתה לי זכות לסרב.

01:21:45:17 01:21:46:10
יום למחרת התחלנו...

01:21:46:14 01:21:47:19
אתה לא רצית להיות אחראי?

01:21:47:23 01:21:51:07
איך אפשר לרצות דבר כזה?!
למה הייתי צריך את זה?!

01:21:51:09 01:21:54:24
הם הכריחו אותי להיות אחראי,
אם הייתי מסרב הם היו יורים בי!

01:21:56:06 01:21:58:14
אז למה הם בחרו כך?

01:21:58:19 01:22:02:13
האסירים היו טיפשים,
לא היה אכפת להם מאחרים.

01:22:03:05 01:22:09:17
בתפקידי כאחראי הייתי צריך לרשום
שמות של האסירים שיצאו לעבוד בחצר,

01:22:09:21 01:22:11:15
כל פעם יצאו לעבוד 30 אסירים.

01:22:12:01 01:22:15:12
לאחר שנבחרתי להיות אחראי,

01:22:15:19 01:22:21:22
את ה-30 האסירים הייתי מחלק
לקבוצות של חמישיות,

01:22:22:02 01:22:25:10
הצבתי שני החיילים שהשגיחו
משני צדדי החצר,

01:22:25:17 01:22:27:09
ניהלתי את זה בצורה הזו...

01:22:27:15 01:22:29:17
מה הייתם עושים עם הירקות?

01:22:29:24 01:22:37:08
את הירקות שהיו מוכנים לאכילה
הוצאנו מהאדמה ומוכרנו לאסירים בכלא

01:22:37:12 01:22:39:05
את הכסף ששולם עבור הירקות
העבירו אליי.

01:22:39:17 01:22:41:09
האסירים היו קונים את הירקות
שיהיה להם מה לאכול.

01:22:41:12 01:22:42:15
הם גידלו את הירקות
בשביל האסירים?

01:22:42:21 01:22:46:05

כן
רק האסירים היו קונים את הירקות!

01:22:46:08 01:22:53:05

בתוך הכלא היה אש
הם בישלו שם ירקות ותפו"א ואוכלו,

01:22:53:17 01:22:55:10

בתוך הכלא היה אש?

01:22:55:13 01:22:56:11

כן, היה אש בתוך הכלא!

01:22:56:13 01:22:59:08

היה אסיר מביתא ישראל
שהיה עובד בריתוך ברזלים,

01:22:59:12 01:23:03:00

הוא השתמש באש כדי להכין סכינים
בהשגחה של השומרים.

01:23:03:06 01:23:06:18

האסירים הלכו אליו לבשל תפוחי אדמה
וגם הכינו לעצמם סלט וכו...'

01:23:06:21 01:23:09:21

הכלא לא חילק אוכל לאסירים
או שהיכנו לעצמם את האוכל?

01:23:09:24 01:23:11:17

-הם נתנו לאסירים קצת אוכל!

01:23:11:20 01:23:12:17

מה היו נותנים להם?

01:23:12:20 01:23:17:20

-בבוקר קיבלו חתיכה קטנה של לחם
וחתיכה קטנה של אינג'רה,

01:23:17:24 01:23:20:01

הם נתנו לאסירים שלא הביאו להם
אוכל מהבית.

01:23:20:05 01:23:22:05

אנחנו לא קיבלנו את האוכל שלהם,

01:23:22:10 01:23:23:21

המשפחות שלנו היו מביאים לנו מהבית.

01:23:23:24 01:23:27:09
אני אספר לך מה שקרה לי פעם
כשהייתי אחראי,

01:23:27:12 01:23:35:00
יום אחד לקחו אותי ליער שהיינו בו,
באותו מקום שהיו מתעללים באנשים,

01:23:35:19 01:23:40:20
כל היום התעללו בנו!
ובסוף הים חזרנו לכלא.

01:23:41:14 01:23:42:20
הם הרביצו לכם?

01:23:42:23 01:23:47:13
תלו אותנו על העץ,
והרביצו לנו עם מקלות כל היום!

01:23:47:18 01:23:53:06
למה הרביצו לכם, מה עשיתם?
מה הם רצו ממך?

01:23:53:17 01:23:58:20
הם רצו לדעת,
כמה כסף היו שולחים לי מישראל,

01:23:59:03 01:24:01:09
כמה אנשים הברחתי לסודן,

01:24:02:13 01:24:05:02
השבתי להם שלא שולחים לי כסף מישראל
וגם לא הברחתי אף איש לסודן.

01:24:05:06 01:24:09:00
הם לא האמינו לי,
לכן הם המשיכו להתעלל בי.

01:24:10:03 01:24:13:10
בערב חזרנו לכלא
אחרי שהתעללו בנו במשך היום,

01:24:14:06 01:24:17:11
כשהגענו לכלא היה שם שקט מוחלט.

01:24:18:13 01:24:19:07
שאלנו מה קרה שקט פה?

01:24:19:08 01:24:23:13

אמרו לנו שאסיר מסוים
טיפס על הגדר וברח.

01:24:24:21 01:24:29:10
לאחר זמן קצר אותו אסיר
שברח מהכלא נתפס.

01:24:30:23 01:24:34:19
הם שאלו אותו,
מי האנשים שהוא מכיר,

01:24:35:08 01:24:40:02
הוא מינה להם תשעה שמות
של אנשים שהיו בכלא ביניהם גם אותנו

01:24:40:14 01:24:44:23
הם קראו לי, למלקו, גברתייואט...

01:24:45:03 01:24:50:18
כל 4,000 האסירים התאספו
וישבו בחוץ.

01:24:53:11 01:24:58:10
הם קראו בשמות של 10 אנשים
והשכיבו אותם קשורים על הרצפה,

01:24:58:20 01:25:01:14
ואז ירו בהם ברצף!

01:25:02:23 01:25:04:20
הם חיסלו אותם בבת אחת.

01:25:05:00 01:25:06:12
באותו רגע כולם השתתקו.

01:25:08:12 01:25:11:19
ואז מלקו התחיל לצעוק
ראיתם, ראיתם!?

01:25:11:24 01:25:15:12
ראיתם עד כמה קל להרוג אנשים!

01:25:16:16 01:25:22:12
ישב לידינו אסיר נוסף שהיה מפונק
הוא הצביע,

01:25:22:16 01:25:24:10
המפקד צעק לאותו אסיר
מה אתה רוצה לומר!?

01:25:24:20 01:25:28:20

האסיר השיב לו,
בגלל הטעות של האסיר שברח,

01:25:28:24 01:25:30:19

תשעת האנשים שחפים מפשע נהרגו
ללא דין ומשפט.

01:25:30:21 01:25:34:05

המפקד התחיל לצעוק על האסיר
ממתי אנחנו מוציאים להורג ללא משפט!

01:25:34:07 01:25:35:15

ושאל אותו מה שמך?
האסיר השיב, "איגלה"

01:25:35:21 01:25:37:12

באיזה תא אתה נמצא?
-תא 18

01:25:37:19 01:25:39:24

בערב הלכו לתא שלו והרגו אותו!

01:25:41:00 01:25:42:12

זה היה המשפט שעשו לאנשים!

01:25:44:01 01:25:48:05

כל התקופה הזו נמשכה כשנה.

01:25:48:11 01:25:51:21

שלוש פעמים עצרו אותי ונכנסתי לכלא
זה היה סבל נוראי!!

01:25:51:24 01:25:54:12

היה רופא אחד בכלא שטיפל בפצועים,

01:25:54:16 01:26:05:04

הוא היה עושה תפרים לפצע הפתוח
חובש את הפצע עם תחבושת,

01:26:05:18 01:26:07:18

ואז נותן זריקה לפצוע,
הפצוע לא היה יכול לתפקד לבדו.

01:26:07:23 01:26:14:00

אנשים אחרים סחבו אותו
לרופא במשך שבועות.

01:26:14:20 01:26:17:24

אחרי שהפצע נרפא,

שוב היו מתעללים בנו ופוצעים אותנו.

01:26:18:11 01:26:19:02
כל תקופת המאסר עברה
בצורה הזו!.

01:26:19:05 01:26:24:08
בסוף תודה לאל,
יצאנו בחיים מכל הסבל הזה בחיים!

01:26:24:12 01:26:28:15
כשיצאתי מהכלא
כבר לא את ארגון "אורט"

01:26:28:18 01:26:30:24
כל בתי הספר של הארגון נסגרו
לא היה כלום!

01:26:31:23 01:26:35:21
תסלח לי
הייתי רוצה לחזור לתקופה שהיית בכלא

01:26:37:23 01:26:51:21
איך חייתם במשך שנה בכלא
היו לכם חדרים או שכולם ישנו ביחד?

01:26:51:23 01:26:53:10
-כפי שסירתי לך היו 400 אנשים בכלא,

01:26:53:22 01:26:56:08
כל 400 האנשים היו ישנים באותו חדר.

01:26:56:12 01:26:58:09
לרוב חצי מהאנשים היו עומדים,

01:26:59:00 01:27:05:06
מי שהיה לו קצת מקום,
מה שאת רואה פה נחשב למרווח מאוד!

01:27:05:12 01:27:08:08
מי שהיה לו קצת מקום היה ישן מקופל,
אי אפשר היה להתהפך במקום.

01:27:08:18 01:27:14:15
לאחר מכן לקחו אותנו לתא 18,

01:27:14:21 01:27:17:05
באותו תא קטן שמו אותנו 50 איש,

01:27:17:19 01:27:20:09

בזמן שחצי מהאנשים עמדו,
החצי השני ישן מקופל.

01:27:20:12 01:27:21:22
וכך התחלפנו כל פעם.

01:27:21:24 01:27:23:01
ככה חיינו במשך שנה,

01:27:24:03 01:27:25:05
בכלל לא היו לנו מיטות!

01:27:25:09 01:27:33:21
כמו כן היינו קונים בכלא כרית קטנה,
היה שם תופר שמכין ומוכר אותן.

01:27:34:00 01:27:42:13
איך שמרתם על כספכם בכלא
לא היו גונבים לכם?

01:27:42:19 01:27:44:12
מאיפה היה לי כסף שיגנבו לי?

01:27:44:17 01:27:48:02
אז איך הייתם קונים
את הדברים שציינת בתוך הכלא?

01:27:48:15 01:27:52:18
המשפחות שבאו לבקר
היו נותנים לאסירים קצת כסף,

01:27:52:22 01:27:53:22
אני לא קניתי אף פעם.

01:27:54:00 01:28:00:05
אבל האסירים שבאו מהעיר
המשפחות שלהם העבירו להם קצת כסף,

01:28:00:12 01:28:03:22
החיילים היו מקבלים את הכסף
ומעבירים לאסירים.

01:28:04:03 01:28:08:05
עם הכסף הזה האסירים קנו ירקות
גזר, תפוחי אדמה, כרוב וכד...!

01:28:08:09 01:28:12:07
בסופו של דבר כל ההכנסות
הלכו לטובת הכלא!

01:28:13:19 01:28:17:20
מפקד הכלא היה אוסף ולוקח
את כל הכסף.

01:28:18:07 01:28:25:06
כשחיייתם בצפיפות כזו
האם לא הזקתם אחד לשני כדי לשרוד?

01:28:25:09 01:28:28:10
לא,
לא היו מזיקים אחד לשני.

01:28:28:15 01:28:31:04
לא היו מריבות בין האנשים?

01:28:31:06 01:28:36:06
לא
אף פעם לא ראיתי ריב בין האסירים!

01:28:36:09 01:28:38:07
כולם חיו שם בפחד.

01:28:38:12 01:28:41:02
כולם תמכו אחד בשני.

01:28:41:05 01:28:44:13
למרות שהיו 4,000 אסירים
לא ראיתי מריבות בין האסירים.

01:28:45:20 01:28:48:24
בשלב יותר מאוחר,

01:28:50:08 01:28:55:24
ואז בשעות הבוקר הם התחילו
להביא לכלא משאית של מרצדס,

01:28:56:05 01:29:03:19
מקריאים בשמות ולוקחים אנשים
כשהם אזוקים בידיים.

01:29:03:24 01:29:11:10
כל פעם לקחו "לימה-לימו",
פעם 30 איש, פעם 20 איש, ופעם 15 ...

01:29:11:14 01:29:12:21
מה זה אומר "לימה לימו?"

01:29:13:01 01:29:13:19
זה אומר מקום שיש בו בור עמוק.

01:29:13:21 01:29:15:17
תוכל להרחיב על זה?

01:29:15:21 01:29:17:14
כשבאו לקחת אנשים ל "לימה לימו..."

01:29:17:18 01:29:19:03
הם באו לקחת אסירים
מידי יום?

01:29:19:06 01:29:22:05
לא, אני אישית ראיתי
שלקחו אסירים 3 פעמים בשעות הבוקר.

01:29:22:09 01:29:26:16
בפעם הראשונה שראיתי
הם לקחו במשאת 27 אסירים,

01:29:26:24 01:29:31:05
המשאת הייתה מכוסה
ובתוכה חיילים ששמרו על האסירים.

01:29:31:10 01:29:37:05
במקום שנקרא "לימה לימו"
היה בור עמוק מאוד!

01:29:37:11 01:29:40:09
הם לקחו את האסירים וזרקו אותם
לתוך הבור, הם היו מתים בתוך הבור.

01:29:40:12 01:29:41:20
למה הרגו אותם בדרך הזו?

01:29:41:23 01:29:46:13
כדי לא להשתמש בנשק
כדי לחסוך בקליעים!

01:29:46:19 01:29:48:10
הם לקחו 3 פעמים במשאת בצורה הזו.

01:29:48:16 01:29:51:13
לאחר מן שיחררו אותנו
מאז אני לא יודע אם המשיכו עם זה.

01:29:51:20 01:29:57:19
למה הוציאו אותם להורג?
האם זה היה כדי לפנות מקום בכלא?

01:29:57:24 01:30:00:07
-הם לקחו אותם בלי לשאול שאלות!

01:30:00:10 01:30:04:24
אז לא היה בית משפט,
וגם לא עשו משפט לאף אחד.

01:30:05:12 01:30:09:14
הם הרגו אנשים לפי איך שהתחשק להם!

01:30:10:24 01:30:13:01
איך שיחררו אותך?

01:30:13:22 01:30:14:10
לאחר מכן...

01:30:14:12 01:30:15:01
מה הסיפור?

01:30:15:07 01:30:17:04
רגע אני אספר לך הכל...

01:30:17:24 01:30:22:07
באותו רגע עבדתי כאחראי עם האסירים,

01:30:23:03 01:30:24:07
ופתאום קראו בשמי.

01:30:25:24 01:30:27:18
שכחתי לספר משהו...

01:30:28:01 01:30:30:18
באחד הימים שעבדתי עם האסירים,

01:30:30:24 01:30:33:06
החיילים באו לקרוא לי
מר' גובזה צגהון...

01:30:33:12 01:30:34:06
ענית להם (לחיילים).

01:30:34:12 01:30:34:23
הם אמרו לי לבוא אליהם,

01:30:35:01 01:30:35:12
שאלתי אותם למה,

01:30:35:15 01:30:36:15
השיבו לי: מה אכפת לך,
בוא הנה מיד!

01:30:36:18 01:30:37:19

תהיתי מה הפעם הם רוצים ממני,

01:30:37:21 01:30:41:02
הם לקחו אותי יחד איתם בדחיפות,

01:30:41:14 01:30:47:01
כשהגענו אני רואה 25 אנשים מקופלים,

01:30:47:04 01:30:50:14
ביניהם קייס ברקו, אבבה ועוד...'
יושבים מקופלים על הרצפה.

01:30:51:06 01:30:54:02
ואז המפקד התחיל לשאול אותי שאלות,

01:30:54:06 01:30:56:16
מה השם שלך?
השבתי לו: גובזה צגהון

01:30:56:18 01:30:58:15
איך קוראים לאמך וכו...'
אחרי שהוא שאל אותי את כל השאלות,

01:30:58:17 01:30:59:17
הוא אמר לי לשבת איתם,

01:31:00:14 01:31:01:14
ישבתי איתם יחד.

01:31:02:02 01:31:03:09
ואז הוא הורה לכולנו לקום,

01:31:03:20 01:31:04:17
וכולנו קמנו יחד.

01:31:05:00 01:31:10:01
העמידו את כולנו בתור, במקום שהרגו
את 10 האסירים שסיפרתי לך קודם.

01:31:10:20 01:31:11:21
סה"כ היינו 26 אנשים,

01:31:11:24 01:31:17:06
והם כיוונו לגב שלנו 26 נשקים.

01:31:17:10 01:31:21:05
בשלב הזה כולנו היינו מיובשים,
היינו כבר קרובים למוות.

01:31:21:08 01:31:23:19

מרב ההתייבשות לא הצלחנו לרעוד!

01:31:24:00 01:31:27:09
אחרי שכיוונו עלינו את הנשקים,
הם עמדו לירות בנו.

01:31:27:17 01:31:29:14
ואז פתאום הם החליטו לעביר אותנו
לחצר, ולהרוג אותנו שם,

01:31:30:00 01:31:37:05
בחצר היה בור עמוק מאוד וחשוך,

01:31:37:19 01:31:40:20
סידרו אותנו מסביב לבור,

01:31:40:24 01:31:45:11
ואז כיוונו עלינו שוב 26 נשקים לגב
ועמדו ללחוץ על ההדק ולירות בנו.

01:31:45:22 01:31:49:05
המפקד עמד להוציא נייר מכיסו
קראו לו בשם "אביו"

01:31:49:12 01:31:51:23
אני לא שוכח עד היום את שמו!

01:31:52:14 01:31:55:17
כשהוא בא להוציא נייר מכיסו
פתאום צלצלו אליו לטלפון,

01:31:55:20 01:31:59:07
הוא ענה לטלפון... הלו, הלו, הלו
ואז הוא נסוג לאחור.

01:31:59:12 01:32:01:19
התחיל לצעוק בטלפון
למה, למה אחרי שהוחלט כבר!?

01:32:01:24 01:32:03:19
הוא התרחק עוד יותר לאחור
כשהוא מדבר בטלפון,

01:32:03:22 01:32:05:19
הוא כעס בטלפון!

01:32:05:24 01:32:07:24
ואז אמר לחיילים להחזיר אותנו
חזרה לכלא.

01:32:10:20 01:32:13:16
כשחזרנו לכלא כל האסירים
התחילו להגיד לנו,

01:32:13:24 01:32:17:03
אתם ביתא ישראל
איך אלוהים נמצא אתך בכל זמן?!

01:32:17:12 01:32:19:12
איך ניצלתם ממוות?!

01:32:19:18 01:32:22:04
כולם התחילו לחבק ולנשק אותנו,

01:32:22:12 01:32:25:24
ולהתפלל שאלוהים שלנו
יעזור להם להילחץ בחיים מהסבל הזה.

01:32:26:03 01:32:29:16
כבר היינו מוכנים לשמוע את היריות
והחזירו אותנו בחיים?!

01:32:31:12 01:32:33:04
הגענו למצב שכמעט הרגו אותנו!

01:32:34:02 01:32:36:06
באותם הימים היה להם
טלפונים ניידים?

01:32:36:10 01:32:38:17
כן, למפקד היה לו טלפון!

01:32:39:01 01:32:41:13
הוא שלף את הטלפון והתחיל לדבר,

01:32:41:18 01:32:43:18
אני לא יודע מאיפה התקשרו אליו.

01:32:44:00 01:32:47:01
הגענו למצב שראינו את המוות
וניצלנו.

01:32:47:06 01:32:50:18
אם המפקד היה מקבל את השיחה
באיחור קל, כולנו היינו מתים.

01:32:50:23 01:32:54:01
ואז כשעמדנו להשתחרר מהכלא
אותו מפקד בא ואמר לנו,

01:32:56:17 01:33:03:23
ביום השחרור המפקד הראשי אמר לנו
אנחנו משחררים 32 אנשים,

01:33:04:12 01:33:11:19
מכל מי שמשתחרר היום יכול להיות שיש
מישהו שחטא וכמעט כולכם שילמתם מחיר

01:33:11:24 01:33:16:18
כמו הסיפור של אֶבְהִיּוּט
נכלאתם למצב הזה בגלל אחד שחטא,

01:33:16:24 01:33:18:07
ולכן אנחנו משחררים אתכם עכשיו.

01:33:18:20 01:33:24:16
אבל עליכם לדאוג שיהיה לכם מסמך
שמאשר שהשתחררתם מהכלא,

01:33:24:19 01:33:30:15
אם לא יהיה לכם את האישור הזה,
עלולים לעצור להחזיר אתכם לכלא.

01:33:30:19 01:33:33:18
אמרנו לו בסדר.
היינו כ 22 אנשים...

01:33:33:22 01:33:35:11
מה היו נימוקים שלהם
לשחרור שלכם?

01:33:35:24 01:33:37:08
אני ממשיך לספר לך...

01:33:37:17 01:33:39:01
הם לא אמרו לנו
למה הם משחררים אותנו,

01:33:39:05 01:33:45:18
באותו אזור היה מקום של ביתא ישראל
ניקרא "אינטוליש", גם אחי גר שם.

01:33:45:24 01:33:48:00
הלכנו לישון שם
בבוקר שוב חזרנו למשרדים שלהם.

01:33:48:03 01:33:50:14
אני הכרתי את המקום
של המשרדים שלהם,

01:33:51:00 01:33:57:11
כשהגענו למשרדים, ראיתי את המפקד
שהוציא אותנו להורג עובד במשרד,

01:33:57:22 01:34:01:04
הלכנו וישבנו מחוץ למשרדים
הוא הציץ אלינו מידי פעם,

01:34:01:14 01:34:05:07
קודם התחיל לקרוא לזקנים
ולחתום להם על האישורים.

01:34:05:09 01:34:08:23
הוא חתם לכולם בתור אחד אחרי השני
ולי לא רצה לחתום.

01:34:10:11 01:34:16:06
אותם אנשים שקיבלו את האישורים
באו מרחוק ממקום שנקרא "טלם"

01:34:16:09 01:34:20:21
הם לא הכירו את גונדר,
הם אפילו לא ידעו איפה תחנת האוטובוס

01:34:20:24 01:34:23:09
הם אמרו לי שיהיה להם קשה להסתדר
בעיר בלעדיי,

01:34:23:12 01:34:27:00
השבתי להם: מה אני יכול לעשות,
בלי האישור לא יכולתי לזוז לשום מקום

01:34:27:04 01:34:28:22
אחרי שהמתנתי שעה,

01:34:29:03 01:34:30:16
אותו מפקד קרה לי למשרדו,

01:34:30:19 01:34:31:20
נכנסתי אליו למשרד,

01:34:32:01 01:34:33:18
הוא הסתכל אליי ואמר,

01:34:34:11 01:34:37:13
תקשיב טוב,
השלטון שלנו סלחן, קיבלת את מחילתנו

01:34:37:22 01:34:43:06
בדקנו את התיק שלך ואין עליך כלום,

לא עשית שום דבר,

01:34:43:12 01:34:48:06

אבל מעתה ואילך שלא תעז
להתקומם בשלטון!

01:34:48:11 01:34:50:19

השבתי לו שאין שום עניין להתקומם
נגד השלטון.

01:34:51:02 01:34:56:10

ואז הוא אומר לי, יש לי בקשה ממך
היכן שאתם גרים, בוואזאבה, ובאמבובר,

01:34:56:18 01:35:04:14

יש אנשים שמבריחים צעירים לסודן
תעשה לי רשימה של אותם האנשים,

01:35:04:21 01:35:08:05

תביא לי את רשימת השמות שלהם
ואני אשלם לך 200 ביר בכל חודש.

01:35:08:12 01:35:10:03

באותו רגע אמרתי לו בסדר,

01:35:12:12 01:35:14:07

ואז הוא חתם לי על האישור.

01:35:14:12 01:35:16:11

אמרתי תודה לאל,
ויצאתי עם אישור בכיס.

01:35:16:18 01:35:18:08

ליוויתי את האנשים שהשתחררו איתי
לתחנת האוטובוס,

01:35:18:13 01:35:20:02

וברחתי מהר לכפר לביתי.

01:35:20:07 01:35:24:11

למה שאני אסגיר אנשים אחרים,
לא מספיק שאני סבלתי?!

01:35:24:17 01:35:26:02

למה שאני אגרום למותם
של קרובי משפחתי.

01:35:26:05 01:35:27:19

גם ככה לא היו אנשים שהבריחו
צעירים לסודן,

01:35:27:22 01:35:29:09
הצעירים ברחו בעצמם.

01:35:29:15 01:35:32:03
אפילו המשפחות שלהם גילו שהצעירים
ברחו לסודן, רק בשלב מאוחר.

01:35:32:17 01:35:34:24
בסופו של דבר המפקד אמר לי
שלא עברתי על החוק!

01:35:35:04 01:35:38:24
אמרתי לעצמי: אז למה נתת לי לסבול
כל הזמן הזה?!

01:35:39:15 01:35:43:19
לבסוף שוחררנו ככה לביתנו,

01:35:44:07 01:35:45:23
ואז חזרנו הביתה...

01:35:46:01 01:35:53:23
תוכל לספר על יום שבו חזרת
לביתך, איזה קבלת פנים עשו לך?

01:35:54:24 01:35:58:22
ביום שהשתחררנו ישנתי אצל אחי
שהיה עובד בחברת החשמל של אתיופיה,

01:35:59:00 01:36:03:09
לאחי קוראים אלמו צגהון
הוא היה גר במקום שנקרא צ'צ'לה ,

01:36:03:12 01:36:05:09
סבהט (אשתי) ראתה אותי אצלו
והתחילה לצרוח משמחה,

01:36:05:12 01:36:11:14
גם דסטה בתי שמעה את אמא שלה
מהבית ספר והצטרפה אליה,

01:36:11:24 01:36:18:00
הצטרפו אליהן כל האנשים מהשכונה
היו שם צרחות של שמחה.

01:36:20:12 01:36:23:19
בתי חיבקה אותי ולא רצתה לשחרר!

01:36:25:00 01:36:32:06

ואז בערב אחי הגיע
הוא הופתע לראות שיצאתי מהכלא בחיים

01:36:34:03 01:36:37:19
באותו יום חמישי בלילה
ישנתי אצל אחי.

01:36:37:24 01:36:44:18
וביום שישי בבוקר נסעתי חזרה לכפר
יחד עם איש זקן בשם אבא-יסקאלו.

01:36:46:00 01:36:48:08
גם הוא (אבא-יסקאלו)
ישן אצל אחיך ביום חמישי?

01:36:48:12 01:36:51:07
לא
הוא הלך לישון אצל דודים שלו.

01:36:51:12 01:36:54:23
לאחר שאנחנו השתחררנו,
השאירו את קייס-ברקו בכלא.

01:36:55:17 01:36:59:16
הם השאירו את הקייס בכלא חודש נוסף.

01:37:00:00 01:37:09:00
אני לא יודע איך הם ידעו שאני חוזר
ראיתי מרחוק קבוצת אנשים מחכים לי.

01:37:09:08 01:37:11:17
מתי זה קרה?

01:37:11:21 01:37:14:04
-ביום שישי כשחזרתי הביתה.

01:37:14:10 01:37:17:18
אפשר היה לראות רחוק מהשכונה שלנו,
זה היה מרחק הליכה.

01:37:18:00 01:37:23:16
אותה קבוצה כשזיהו מרחוק
הם התחילו לרוץ לכיווני,

01:37:23:21 01:37:26:08
כולם חיבקו אותי
ובכו מהתרגשות!

01:37:26:12 01:37:29:18
חבריי ומשפחתי בירכו אותי

על שזכיתי להשתחרר נכלא הנוראי,

01:37:29:22 01:37:31:17
גם אשתי התחילה לבכות מהתרגשות.

01:37:32:19 01:37:34:10
ככה הגעתי לביתי!

01:37:34:24 01:37:39:16
באותו יום אחותי הגדולה - בטאה
הביאה הרבה אוכל ושתייה לביתנו.

01:37:40:01 01:37:42:20
גם השכנים הביאו איתם המון אוכל,

01:37:42:24 01:37:47:22
אני לא זוכר מתי ראיתי כל כך הרבה
אוכל עד שיצאתי מהכלא!

01:37:48:03 01:37:50:13
תודה לאל,
אחרי הכל השתחררנו.

01:37:50:24 01:37:54:09
לאחר מכן,
עדיין היה פחד שיעצרו אותנו שוב,

01:37:54:15 01:37:55:23
איך התמודדת על תחושת הפחד?

01:37:56:04 01:38:04:19
לא סיפרתי קודם, אבל מי שגרם לי
להיעצר היו התלמידים שלי!

01:38:04:24 01:38:13:04
בפעם אחת עצרו 86 תלמידים
ושאלו אותם מי מלמד אותם עברית,

01:38:13:12 01:38:15:09
הם השיבו להם,
קייס-ברקו ואני- גובזה צגהון.

01:38:15:12 01:38:16:20
בגללם הם עצרו אותנו .

01:38:17:12 01:38:21:09
בגלל זה אחרי שהשתחררתי
פחדתי שיעצרו אותי שוב.

01:38:21:19 01:38:24:23

מאז לאט לאט המצב נרגע.

01:38:27:11 01:38:30:14
האדם שהציע לך תשלום חודשי
הוא לא חיפש אותך לאחר שחרורך?

01:38:30:17 01:38:32:17
-את מתכוונת לעבודה שהציעו לי?

01:38:32:21 01:38:33:09
...כן

01:38:34:13 01:38:38:05
הם הזמינו את כל המורים
לכנס מורים בגונדר.

01:38:39:12 01:38:44:11
אני מתכוונת למפקד הכלא
שהציע לך 200 ביר עבור רשימת שמות...

01:38:44:12 01:38:48:09
מה פתאום!
הוא לא בא, ולא ראיתי אותו מאז.

01:38:48:17 01:38:55:12
לגביו שמעתי מאוחר יותר
מבעלה של שכנתי בשם צה"י,

01:38:55:20 01:38:59:06
שהוא עזב לעיר שנקראת "הַרְר"
תודה לאל שהוא עזב!

01:38:59:15 01:39:02:21
בגללו כל פעם שנסעתי לגונדר
הייתי מפחד שיעצרו אותי.

01:39:03:07 01:39:06:00
אחרי שהוא עזב כל האזור שלנו נרגע,

01:39:06:09 01:39:11:02
הודות לאלוהים,
שהוציא אותנו מכל הסבל הזה.

01:39:11:17 01:39:16:18
ואז קראו לכל המורים שלימדו באורט
לכנס בעיר גונדר,

01:39:16:24 01:39:18:00
מי קרא לכם לכנס?

01:39:18:15 01:39:21:17
-משרד החינוך האתיופי.

01:39:21:24 01:39:24:09
אמרו לנו להגיע לגונדר,
כולנו נסענו לשם.

01:39:24:20 01:39:27:18
ואז התחילו למיין אותנו
לפי ערים שהמורים ילמדו,

01:39:27:24 01:39:33:06
הם שלחו מורים לעיירות כמו
בלסה, דברטאבור, וכו...!

01:39:33:10 01:39:34:19
הם פיזרו את כולם להרבה מקומות.

01:39:35:06 01:39:37:02
ואז קראו לי, נכנסתי אליהם,

01:39:37:12 01:39:40:12
שאלו אותי כמה זמן עבדתי באורט,
השבתי להם 20 שנה.

01:39:40:24 01:39:47:17
הם אמרו לי מצאנו לך עבודה ממשלתית
עליך לקחת את המשרה

01:39:47:24 01:39:49:23
שאלתי מה היא סוג העבודה,

01:39:50:13 01:39:53:15
הם ענו לי, חלוקת משכורות למורים.

01:39:53:20 01:39:55:04
שאלתי באיזה ערים צריך לחלק,

01:39:55:08 01:39:58:03
ענו לי בעיירות, גיינט, איסטה
ודברטאבור...

01:39:59:05 01:40:02:10
שאלתי אם אני צריך לנסוע איתי יחד
עם הכסף לעיירות גיינט, איסטה

01:40:02:12 01:40:05:15
ענו לי: כן אתה צריך לקחת
את הכסף אתך ולחלק למורים.

01:40:06:24 01:40:11:22
השבתי להם: בפעם הקודמת
הכניסו אותי לכלא על לא עוול בכפי,

01:40:12:04 01:40:17:00
העבודה הזו מסוכנת לי, מכיוון שאם
ישדרו אותי, אני אצטרך לתת את הדין

01:40:17:02 01:40:20:17
ואעבור התעללות בכלא,
לכן אני מוותר על המשרה הזו.

01:40:20:24 01:40:25:00
ואז הוא אמרו לי,
איך אתה מוותר על עבודה ממשלתית,

01:40:25:03 01:40:29:17
אתה נוסע באוטובוס,
אבל גם באוטובוס היו שודדים.

01:40:31:12 01:40:36:21
באותם הימים השודדים היו עוצרים
בדרך אוטובוס נוסעים ושודדים אותם.

01:40:37:02 01:40:39:20
לכן אני מוותר על העבודה הזו,
תתנו את המשרה למישהו אחר!

01:40:40:00 01:40:40:24
הוא שאל אותי שוב
אתה בטוח שאינך רוצה את העבודה הזו,

01:40:41:01 01:40:42:11
השבתי לו שאינני מעוניין במשרה הזו,

01:40:42:14 01:40:43:24
הוא אמר לי להודיע לאחראי מחוז
שאני מוותר על המשרה.

01:40:46:07 01:40:50:09
לאחראי מחוז קראו מר' זמנה
הלכתי אליו,

01:40:50:13 01:40:52:00
ביקשתי ממנו שירשום לי מכתב
שמעיד על ויתור המשרה,

01:40:52:19 01:41:01:12
מר' צגהון מבקש לוותר על המשרה
שהוצע לו חלוקת משכורות למורים,

01:41:01:15 01:41:02:21
הוא חתם ונתן לי את המכתב.

01:41:03:00 01:41:05:13
הם לא הכריחו אותך
למלא את התפקיד?

01:41:05:18 01:41:10:19
לא הכריחו אותי
זו הצעת עבודה ולכן לא הכריחו אותי.

01:41:11:00 01:41:15:08
העברתי את המכתב הלאה
לאחראים,

01:41:15:12 01:41:18:12
כשהגעתי למשרדים שלהם
השומר חיכה דרוך, ושאל מה אני צריך,

01:41:18:14 01:41:20:02
השבתי לו שבאתי למסור את המכתב
למר' זְמַנָּה אחראי,

01:41:22:00 01:41:23:11
השומר הלך ליידע אותנו על כך.

01:41:23:16 01:41:24:23
למי הראית את המכתב?

01:41:25:01 01:41:27:01
לשומר והוא העביר את זה הלאה.

01:41:27:04 01:41:28:19
למי המכתב היה צריך להגיע?

01:41:28:24 01:41:33:24
מר' זמנה שהיה סגן מנהל מחוז,

01:41:34:12 01:41:37:24
יש מנהל מעליו,
ומר' זמנה היה הסגן שלו.

01:41:39:16 01:41:41:03
הוא ראה את המכתב וביקש לקרוא לי,

01:41:41:24 01:41:43:07
נכנסתי אליו ואמרתי שלום,

01:41:43:12 01:41:47:20

הוא שאל אותי ,
אתה מוותר על המשרה שהוצע לך?!

01:41:48:00 01:41:50:10
שלא תעז לבקש שוב עבודות!

01:41:50:24 01:41:52:10
השבתי לו שלא אבקש שוב עבודות,

01:41:52:12 01:41:56:06
אני רק מבקש לקבל את אישורם
לאיגוד החקלאים לחזור לעבוד בחקלאות

01:41:56:11 01:41:59:07
הוא השיב לי,
תכתוב את המכתב בעצמך ותחזור אליי,

01:41:59:12 01:42:04:10
תרשום במכתב שאתה מבקש לעבוד
כחקלאי בשדה.

01:42:04:14 01:42:10:24
אמרתי לעצמי תודה לאל,
ירדתי למטה ושילמתי למישהו 2 ביר,

01:42:11:12 01:42:14:23
שירשום לי מכתב מנוסח היטב
וחזרתי אליו עם המכתב.

01:42:16:06 01:42:19:05
הוא קרה למזכירתו
תקלידי את המכתב שלו במכונת כתיבה,

01:42:19:09 01:42:21:09
את יודעת מה זה מכונת הקלדה נכון?!

01:42:21:12 01:42:24:02
הוא עבר שוב על המכתב
ושאל אותי שוב, האם החלטתי סופית,

01:42:24:07 01:42:25:20
השבתי לו שאני מעדיף לחזור לחקלאות.

01:42:26:00 01:42:29:00
הוא נתן לי את המכתב ואמר לי שאמסור
את זה למוקד המקומי בעיר,

01:42:29:08 01:42:32:13
מיד אחר כך הלכתי למוקד ומסרתי
להם את המכתב,

01:42:32:24 01:42:39:22
היה שם מישהו בשם ברהנה מביתא ישראל
אם שמעת עליו,

01:42:40:05 01:42:43:19
הוא שאל אותי
למה אתה מוותר על עבודה הממשלתית,

01:42:44:00 01:42:48:13
השבתי לו שזה לא ענייני,
רק תרשום לי מכתב למועצת החקלאים,

01:42:48:23 01:42:50:22
כדי שאוכל לחזור לעבוד כחקלאי
ולגדל את ילדיי בשקט.

01:42:51:04 01:42:54:01
למה אני צריך לעבור עם ילדיי
ממקום למקום!?

01:42:54:06 01:42:57:08
אחרי שאלוהים הציל אותי ממוות
אני לא אסכן את עצמי שוב,

01:42:57:12 01:43:01:06
ולנדוד בין גיינא, איסטה, דברטאבור,

01:43:01:10 01:43:03:23
אם אתקל בשודדים וישדדו אותי
מה יקרה אז?

01:43:04:01 01:43:05:15
לכן אני מוותר על כל העבודה הזו!

01:43:06:24 01:43:13:01
הוא חתם על המכתב עם החותמת
של איגוד החקלאים.

01:43:13:11 01:43:15:09
יום למחרת מסרתי את המכתב
לאיגוד החקלאים,

01:43:15:12 01:43:19:20
לאיגוד לא היה קרקע פנוי לתת לי,
הם לא ידעו מה לעשות.

01:43:19:24 01:43:28:19
לא היה לך קרקע משלך?
תוכל לספר למה לא הייתה לך קרקע?

01:43:29:00 01:43:34:20
הרבה שנים עבדתי כמורה,
המורים לא היו מקבלים קרקע חקלאית.

01:43:34:22 01:43:36:19
למה המורים לא היו מקבלים?

01:43:36:22 01:43:39:21
הם מקבלים משכורת
שהיו מתפרנסים ממנה.

01:43:40:00 01:43:42:09
חקלאים היו מקבלים קרקעות חקלאיות
מזה הם התפרנסו

01:43:42:12 01:43:49:03
אבל אז היה לי חצר לגידול תפוזים
ודלעת, מלבד קרקע חקלאית.

01:43:49:16 01:43:53:08
לכן הלכתי לבקש קרקע חקלאית
שיהיה לי מקור הכנסה.

01:43:53:11 01:43:58:20
בהתחלה לא היה להם
קרקע פנויה לתת לי

01:43:59:06 01:44:08:06
לאחר התייעצות ביניהם בנוגע לקרקע
ריקה, נתנו לי את הקרקע הריקה.

01:44:08:16 01:44:11:21
לאחר שקיבלתי את הקרקע
ביקשתי עזרה מקרובי משפחתי,

01:44:12:00 01:44:14:20
בהכנת הקרקע לקראת זריעת היבול.

01:44:15:01 01:44:24:00
גם בני דויד היה אז ילד גדול
גם הוא עבד יחד איתי.

01:44:24:20 01:44:26:24
ואז זרענו על הקרקע "דגן-טף".

01:44:27:01 01:44:28:20
הקרקע שנתנו לך לא הייתה
שייכת למישהו אחר?

01:44:28:24 01:44:32:14
לא, באותם הימים כל הקרקעות
היו שייכות לאיגוד החקלאים.

01:44:32:22 01:44:39:10
לא היה בעלות פרטית על הקרקעות
החקלאים יכלו לבקש קרקע ולקבל .

01:44:39:13 01:44:42:00
אם איגוד החקלאים החליט לתת לך קרקע
הקרקע שלך !

01:44:42:24 01:44:49:01
לאחר שלושה ימים נתנו לי קרקע נוספת
במקום שניקרא בלמג'רה.

01:44:49:09 01:44:51:00
בשתי השדות זרענו "דגן-טף",

01:44:53:01 01:44:58:20
יצאה לי הרבה יבול משני השדות יחד.

01:44:58:24 01:45:01:04
תודה לאל,
היה לי הרבה יבול!

01:45:02:18 01:45:11:02
לאחר מכן התקיימה אסיפה כללית
של איגוד החקלאים,

01:45:11:19 01:45:18:06
האסיפה הייתה גדולה
ואני הוזמנתי אליה כחקלאי,

01:45:18:12 01:45:20:14
בנוסף הגיעו לאסיפה,
אנשים שמכונים "קאדרי".

01:45:21:12 01:45:23:02
מה זה אומר קאדרי?

01:45:23:06 01:45:30:12
אלו הם עובדי הממשלה האתיופית
הם היו כמו שוטרים, הם נכחו באסיפה.

01:45:32:18 01:45:40:04
באסיפה הודיעו שיו"ר איגוד החקלאים
בשם טקלה מסיים את תפקידו,

01:45:40:10 01:45:42:21

לכן עליכם לבחור יו"ר חדש.

01:45:43:05 01:45:47:15
באסיפה נכחו 600-650 איש,
היו הרבה אנשים.

01:45:48:07 01:45:49:15
אני ישבתי בין האנשים,

01:45:50:09 01:45:58:22
ואז כל הנוכחים בחרו אבוה"י בריהון
להחליף את מר' טקלה,

01:45:59:00 01:46:00:06
בתפקידו כיו"ר מועצת חקלאים.

01:46:01:00 01:46:02:24
כולם הסכימו ומחו כפיים על הבחירה!

01:46:05:24 01:46:08:03
במקרה הזה אסור היה לסרב
למלא את התפקיד.

01:46:08:19 01:46:11:08
איך עבדה צורת הבחירות
מגישים מועמדות כדי להיבחר?

01:46:11:12 01:46:14:13
-לא,
הקהל בחר במקום באקראי.

01:46:16:00 01:46:19:08
לאחר שהוא נבחר,
הוא ישב בשקט.

01:46:20:07 01:46:25:07
לאחר מכן התבקשנו לבחור שופט אזורי
להסדרת סכסוכים,

01:46:25:17 01:46:31:01
מר' אבוה"י מתוך דאגה לנוחיותו
הוא הציע אותי כמועמד ראוי לתפקיד,

01:46:32:05 01:46:35:23
אמרתי לעצמי בבטן תשב בשקט,
תשב בשקט, למה אתה מציע את השם שלי?

01:46:36:09 01:46:39:24
ואז כל האנשים הצטרפו אליו,

01:46:41:03 01:46:48:20
כל 600 הנוכחים הצביעו בעדי,
קמתי ממקומי ואמרתי למנהל האסיפה,

01:46:49:00 01:47:00:23
אני אסיר פוליטי,
לפי החוק אסור לי להיבחר לתפקיד!

01:47:01:06 01:47:02:06
ואז הוא שאל את הקהל
מה אתם חושבים,

01:47:02:10 01:47:06:02
הקהל התחיל לצעוק
שכלאו אותי בטעות,

01:47:06:05 01:47:09:22
ואז מנהל הישיבה אמר לי
הקהל מעיד על חפותך,

01:47:10:16 01:47:12:00
מה אתה רוצה יותר מזה?!

01:47:12:12 01:47:14:06
ואז התחלנו לעבוד.

01:47:15:09 01:47:18:14
המשרה הייתה משרה ממשלתית ללא שכר,

01:47:19:09 01:47:29:21
בקושי הייתי הולך למשרד
פעמיים בחודש.

01:47:29:24 01:47:36:24
אבוהיי יו"ר הנבחר היה קרוב אלינו,
הוא היה מסתובב ומחלק קרקעות לאנשים

01:47:37:03 01:47:39:10
אני לא חילקתי קרקעות
הייתי רק שופט.

01:47:39:12 01:47:42:04
את מי היית שופט
מה עשית בתפקיד זה?

01:47:42:08 01:47:48:15
השופט היה פותר סכסוכים בין אנשים,
ונותן עונש או קנסות לאשמים.

01:47:49:00 01:47:52:22

איזה מקרה משמעותי
אתה זוכר בתפקידך כשופט?

01:47:53:02 01:47:55:23
אני אספר לך שני מקרים שהיו לי...

01:47:56:01 01:47:57:03
אוקי,
תספר לנו את שני המקרים...

01:47:57:06 01:48:07:07
במקרה הראשון שהייתי כ-15 ימים
באדיס אבבה, אינני זוכר לשם מה נסעתי

01:48:07:11 01:48:12:10
כשחזרתי מאדיס אבבה,
שניים מחבריי יונס ומנהס,

01:48:12:21 01:48:18:12
בזמן שהייתי באדיס היה להם מקרה,
מישהו גנב פרה וצירף אותה לעדר שלו,

01:48:18:17 01:48:22:23
אותה פרה הייתה בורחת מהעדר
והולכת לאכול בשדות של אחרים,

01:48:23:17 01:48:26:06
אם הוא היה הבעלים שלה,
היא לא הייתה בורחת כל פעם.

01:48:26:12 01:48:31:11
באחד המקרים בעל השדה זרק אבן
לכיוון הפרה והרג אותה!

01:48:32:02 01:48:37:20
הבעלים (הגנב) של הפרה תבע פיצויים
מבעל השדה בגין הריגת הפרה.

01:48:37:24 01:48:40:13
והתיק הגיע למשרדנו!

01:48:40:20 01:48:46:20
יום לפני המשפט חזרתי לביתי ושמעתי
מחבריי שהם מוכנים לפסוק פיצוי,

01:48:46:21 01:48:50:04
לטובת הבעלים (הגנב) של הפרה.

01:48:50:09 01:48:54:18
יונס היה שכן שלי, הוא ראה שחזרתי

וביקש שאגיע לאותו משפט יום למחרת,

01:48:54:22 01:48:57:22

-נענית בחיוב,
ובבוקר הלכתי למשפט.

01:48:58:00 01:49:00:00

ביקשתי שיביאו לי את
הרישומים של התיק,

01:49:00:18 01:49:05:17

כשפתחתי את התיק, גילתי שלא שאלו
מספיק שאלות ומאשימים אותו בהריגה,

01:49:06:07 01:49:08:16

פניתי ליונס ואמרתי לו, איזה מן
משפט אתם עושים מבלי לשאול שאלות,

01:49:08:19 01:49:14:01

שאלתם מספיק שאלות
אודות הפרה ההרוגה?

01:49:14:22 01:49:16:18

יונס השיב שלא יודעים הרבה
על הפרה שנהרגה.

01:49:17:14 01:49:22:17

הזמנתי את התובע והנתבע
להיכנס למשרד,

01:49:22:21 01:49:26:20

ברגע שנכנסו התובע (הבעלים של הפרה)
התחיל לפחד כשראה אותי,

01:49:27:00 01:49:29:13

אמרתי לעצמי,
הוא מסתיר משהו .

01:49:29:18 01:49:36:10

פניתי לתובע ושאלתי אותו,
מה הפרה שלך עשתה שהנתבע גרם למותה?

01:49:36:20 01:49:39:13

הוא השיב, היא אכלה מהשדה שלו,

01:49:39:19 01:49:41:22

במקום שיבקש פיצוי עבור היבול
הוא זרק עליה אבן והרג אותה.

01:49:42:00 01:49:45:05

שאלתי אותו חזרה,
למה היא בורחת הרבה מהעדר?

01:49:45:08 01:49:46:21
הוא השיב: כיוון שקנינו אותה
הפרה עדיין לא רגילה לשאר העדר.

01:49:46:24 01:49:49:14
שאלתי אותו: איפה קנית את הפרה?

01:49:49:17 01:49:51:01
הוא השיב שקנה אותה
במקום בשם "טינג'טגט".

01:49:51:06 01:49:54:09
שאלתי אותו: מתי קנית אותה?
הוא השיב בערך לפני כחודשיים.

01:49:55:00 01:49:56:16
שאלתי אותו: האם יש לך מסמכים
שמעידים על הרכישה?

01:49:56:19 01:49:57:21
הוא השיב שאין לו מסמכים.

01:49:59:00 01:50:01:03
שאלתי אותו: האם עשיתם טקס "פינטר"?
הוא השיב שלא.

01:50:01:14 01:50:03:04
מה זה "פינטר"?

01:50:03:07 01:50:04:14
"פינטר"
זהו טקס שעושים כשסוגרים עסקה!

01:50:04:17 01:50:08:24
הקונה והמוכר הולכים לשתות משהו יחד
הטקס היה הוכחה לקיום העסקה.

01:50:09:08 01:50:15:08
שאלתי אותו שאלה נוספת
האם הפרה הייתה בנידוי של 40 יום?

01:50:15:15 01:50:16:10
הוא השיב שלא!

01:50:16:11 01:50:19:21
מה זה הטקס הזה?
תפרט לנו בבקשה מה כל טקס אומר...

01:50:20:03 01:50:21:00
טקס הנידוי של הפרה ל 40 הימים...

01:50:21:02 01:50:22:22
כל הטקסים מעידים
שהיו חוקים בנושא הזה?

01:50:22:24 01:50:24:02
כן היו חוקים ברורים!

01:50:24:06 01:50:29:00
ראשית כשמכרו צאן
העסקה נעשתה בנוכחות ערבים,

01:50:29:16 01:50:33:12
המוכר היה צריך להביא ערבות
למקרה שהפרה נגנבה ממישהו אחר,

01:50:33:23 01:50:35:04
הערב צריך לחתום.

01:50:36:03 01:50:40:17
החתימה של הערב שימשה למקרה
שהמוכר רימה או לא עמד בחובתו.

01:50:40:21 01:50:43:16
בסגירת העסקה הערב צריך להעיד
ולחתום שהפרה שייכת למוכר.

01:50:43:21 01:50:47:24
דבר נוסף המוכר והקונה היו הולכים
לזקני הכפר ומקיימים הטקס "פינטר",

01:50:48:02 01:50:50:09
כל אחד מהם היה משלם 2-3 ביר עבור
קניית 'טלה'(משקה אתיופיה) ושותים יחד

01:50:50:11 01:50:52:08
מברכים אחד את השני על קיום העסקה
ונפרדים לדרכם.

01:50:52:19 01:50:53:21
הטקס שנקרא 40 ימים הוא...

01:50:53:24 01:50:57:05
בכפר היו כלבים חולים בכלבת
שהדביקו את הפרות,

01:50:57:12 01:51:00:03

בכדי לוודא שהפרה לא נדבקה
היו שולחים אותה לנידוי של 40 ימים,

01:51:00:06 01:51:02:02
אם הפרה עברה את ה 40 הימים האלו
זה מעיד שהיא בריאה.

01:51:02:05 01:51:03:11
היכן הפרה הייתה שוהה
בזמן הזה?

01:51:04:06 01:51:07:00
אם הפרה נשארה בחיים לאחר ה-40
ימי הנידוי זה היה סימן שהיא בריאה.

01:51:07:03 01:51:15:08
באם הפרה נדבקה מהמחלה של הכלבים
הפרה הייתה מתה בתוך ה-40 ימי נידוי

01:51:15:18 01:51:18:12
המוכר היה צריך לקיים את אחד
מהטקסים האלו כעדות שהפרה שייכת לו.

01:51:18:14 01:51:21:20
התובע טען שלא עשה אף אחד
מאותם הטקסים כשהוא רכש את הפרה.

01:51:22:12 01:51:24:19
שאלתי אותו באם הוא קיים טקס מסוים
הוא השיב שלא.

01:51:24:24 01:51:27:21
שאלתי אותו שוב איך קנית את הפרה?
הוא השיב שהוא קנה אותה ככה...

01:51:28:00 01:51:31:00
קבעתי להם מועד נוסף לחזור למשפט
בעוד חודש .

01:51:32:21 01:51:36:10
רשמתי להם תאריך למשפט
התובע הסכים וברח מהר עם ההזמנה,

01:51:36:17 01:51:39:13
לעומת זאת,
הנתבע היה הרבה יותר רגוע.

01:51:39:18 01:51:41:18
כשהגיע מועד המשפט לאחר חודש,
התובע לא הגיע.

01:51:42:08 01:51:43:22
הוא לא הגיע גם בזימון השני,

01:51:44:07 01:51:50:18
בפעם השלישית זיכיתי את נתבע במשפט!

01:51:51:01 01:51:56:12
הנתבע שמח מאוד על חפותו
ועל כך שהצדק יצא לאור.

01:51:57:20 01:52:00:05
התובע היה גנב ונישאר גנב,
מאז הוא לא חזר לכפר מעולם!

01:52:00:08 01:52:02:16
איך הגעת למסקנה שהתובע
גנב את הפרה?

01:52:02:24 01:52:06:23
כשופט אפשר לראות את שפת הגוף
וצורת הדיבור שלו.

01:52:07:12 01:52:09:12
דבר נוסף הוא לא הגיע
לזימון של המועדים הנוספים.

01:52:09:19 01:52:11:08
אם הפרה הייתה שלו
הוא היה מגיע למשפט,

01:52:11:14 01:52:13:18
כיוון שהפרה הייתה גנובה
הוא לא הופיע למשפטים.

01:52:14:19 01:52:16:06
הוא הלך ולא חזר יותר .

01:52:16:12 01:52:17:24
אני אספר לך את המקרה השני,

01:52:19:11 01:52:27:02
היה נהר שכל הצאן והבקר
היו שותים ממנו,

01:52:27:09 01:52:30:07
ליד הנהר היה השדה
שהצאן והבקר היו נחים בו,

01:52:30:11 01:52:34:10

היה חקלאי מסוים שהתחיל לחרוש
את מקום מנוחתם של הצאן,

01:52:35:05 01:52:37:06
הוא רצה לגדל שם בצל וכד...'

01:52:37:12 01:52:42:02
פנה אליו חקלאי אחר
בבקשה להספיק לחרוש את המקום,

01:52:42:07 01:52:43:09
החקלאי הראשון המשיך לחרוש
והשיב לו שזה לא עניינו,

01:52:43:12 01:52:46:07
החקלאי השני תבע אותו על כך
והביא אותו אלינו למשפט.

01:52:46:12 01:52:50:20
שאלתי את הנתבע, למה הוא חורש
את המקום שהצאן שותים בו?

01:52:51:00 01:52:52:20
הוא השיב,
אז מה אם אני חורש, זה לא עניינכם?

01:52:53:00 01:52:57:20
הוא היה חצוף, הוא היה נחשב לבריון
הוא טען שהאדמה שייכת לו.

01:52:58:05 01:53:01:10
השבתי לו אתה ממשיך להתנהג
כפי שהיית מתנהג פעם...

01:53:01:24 01:53:03:21
שאלתי אותו אם אכן הוא חרש את השדה,
הוא השיב שכן.

01:53:05:18 01:53:09:01
הזמנתי אותם למועד נוסף
הוא הגיע למשפט,

01:53:09:07 01:53:11:04
שאלתי אותו אם הוא הפסיק
לחרוש את מקום המנוחה של הצאן,

01:53:11:08 01:53:12:24
הוא השיב שלא.

01:53:13:18 01:53:14:24

הוראתי שיעצרו אותו!

01:53:16:00 01:53:18:06
היו לי שם עוזרים...

01:53:18:08 01:53:19:06
מה העוזרים עושים?

01:53:20:16 01:53:22:22
הם עוצרים את הנאשמים.

01:53:23:03 01:53:29:10
בסה"כ היו 5 שומרים אבל באותו רגע
היו שני שומרים בשם אסמרה וגביהאו,

01:53:29:16 01:53:31:07
הוראתי לאסמרה שיעצור אותו!

01:53:31:15 01:53:40:09
פסקתי במשפט שהנאשם חורש אדמה
שמשמשת את הצאן לשתייה ולמנוחתם,

01:53:40:12 01:53:44:22
והנאשם ממשיך בעבירה
בניגוד להוראת איגוד החקלאים,

01:53:45:05 01:53:47:10
לכן אני מטיל עליו
מאסר של שלושה חודשים,

01:53:47:22 01:53:53:01
וקנס על סך 175 ביר (כסף אתיופי),
לאחר מכן יוכל להשתחרר!

01:53:53:12 01:53:55:14
חתמתי על הפסיקה והוראתי שייקחו אותו
לרצות את עונשו.

01:53:55:17 01:54:01:05
הנאשם נלקח לעיירת טדה, שם ראו
את פסק הדין שלו והכניסו אותו לכלא.

01:54:01:17 01:54:06:17
הוא ריצה מאסר של שלושה חודשים
וגם שילם את הקנס שלו 175 ביר.

01:54:06:24 01:54:09:22
לאחר שהוא השתחרר יצא לי להיתקל בו,

01:54:10:01 01:54:14:21

הוא פנה אליו בבכי יאיא-גובזה
חבל שלא הקשבתי, אין לי בכלל יבול.

01:54:15:00 01:54:17:11
השבתי לו שהוא הביא את זה על עצמו!

01:54:17:24 01:54:21:09
הוא ריצה את העונש
שהוא הביא על עצמו!

01:54:22:17 01:54:25:00
מקרה נוסף שהיה לי עם אדם זקן,

01:54:26:06 01:54:28:08
בשם ימהראו הוא היה
מקהילת ביתא-ישראל,

01:54:28:12 01:54:32:00
הוא תכנן לעבור לסודן ולעלות לישראל
לאותו אדם היה בית בבעלותו,

01:54:32:04 01:54:36:16
היה קייס גדול ומוכר
בכל אזור של גונדר,

01:54:37:01 01:54:47:05
הקייס קנה את הבית של ימהראו
ושלח אותו בלילה לכפר בשם יסטקוסאו,

01:54:47:12 01:54:51:16
תלמידיו של הקייס ליוו אותו לשם,
והתחילו להרוס את הבית שהקייס קנה,

01:54:51:21 01:54:55:14
יו"ר איגוד החקלאים אמבוהיי
ראה אותם, ושאל מי הורס את הבית?

01:54:55:24 01:54:58:19
הקייס השיב לו שהוא הורס את הבית.

01:55:00:13 01:55:02:24
הוא שאל את הקייס חזרה
למה הוא הורס בית של אדם אחר?

01:55:03:04 01:55:04:12
הקייס השיב לו,
שהוא רכש את הבית!

01:55:04:18 01:55:08:05
באותו רגע היו איתם תשעה אנשים

שעזרו להם בהריסת הבית,

01:55:08:16 01:55:17:03
היו"ר אסף את כולם
והביא אותם למשפט למשרד שלנו.

01:55:17:13 01:55:19:11
כשהגעתי למשרד ראיתי את כולם
יושבים מחוץ למשרד.

01:55:19:13 01:55:22:18
אמרתי שלום לקייס
ושאלתי מה קרה שהביאו אותנו הנה,

01:55:22:22 01:55:25:16
הקייס השיב לי,
שהיו"ר שלנו עצר אותנו.

01:55:26:01 01:55:27:19
שאלתי אותו, מה עשית?

01:55:28:24 01:55:30:09
הקייס התחיל לספר לי
שהוא קנה את הבית...

01:55:30:14 01:55:32:16
נכנסתי למשרד שלי,

01:55:33:07 01:55:39:06
ואז בחור בשם אשטה
הביא לידי את כתב האישום נגדם,

01:55:39:10 01:55:43:18
קראתי את כתב האישום
והוראתי לו שיעשה חקירה מעמיקה יותר

01:55:43:24 01:55:45:09
ויקבל את כתב ההגנה שלהם.

01:55:45:17 01:55:50:24
בלי כתב ההגנה שלהם,
אני לא מקבל את כתב האישום נגדם!

01:55:52:06 01:55:53:22
התחילו לחקור את המקרה שוב,

01:55:54:00 01:56:03:11
בחקירה הקייס הודה שהוא קנה את הבית
ושלח אותו כדי שיצא לישראל דרך סודן

01:56:04:00 01:56:07:04
רשמו הכל על נייר והגישו לי.

01:56:07:20 01:56:10:12
קראתי את האישום
והזמנתי אותו להיכנס,

01:56:11:11 01:56:17:00
פניתי לקייס ושאלתי אותו
האם מה שרשום בכתב אישום זו גרסתך?

01:56:17:03 01:56:17:21
הקייס השיב שכן.

01:56:17:24 01:56:19:07
ביקשתי ממנו שיחתום על המכתב,

01:56:19:12 01:56:20:14
הקייס חתם.

01:56:21:10 01:56:23:20
את תשעת האנשים שעזרו בהריסת הבית
שחררתי לביתם,

01:56:24:01 01:56:27:07
ולקייס פסקתי
חמישה חודשי מאסר,

01:56:28:07 01:56:30:23
וקנס של 500 ביר (כסף אתיופי)

01:56:31:05 01:56:33:21
למה?!
אבל הקייס קנה את הבית...

01:56:34:06 01:56:37:15
על פי החוק היה אסור
"להבריח" אנשים.

01:56:38:19 01:56:43:22
באותם הימים מי שהיה נאשם
בהברחת אנשים, היה נידון למוות.

01:56:44:00 01:56:46:14
נתתי לקייס עונש קל מאוד
מתוך יראת כבוד אליו,

01:56:46:21 01:56:50:01
בנוסף לא היה לי סמכות לתת מאסר
מעל חמישה חודשים.

01:56:50:06 01:56:53:20
לאחר מכן לקחו את הקייס ל"טדה"
בכדי לרצות את עונשו,

01:56:54:12 01:56:59:01
כשהקייס הגיע ל "טדה" אפילו השוטרים
לא האמינו כשראו אותו במעצר!

01:57:01:12 01:57:04:06
השמועה הזו התפשטה לכל תושבי גונדר,

01:57:04:10 01:57:09:06
התושבים באו בהמוניהם וביקשו
לשלם את הקנס עבור שחרורו של הקייס.

01:57:09:17 01:57:15:03
אחרי שבוע התושבים שילמו את כל כספם
ושחררו את הקייס מהמעצר!

01:57:15:21 01:57:21:05
מאז כולם פחדו להגיע אלינו למשפט
באיגוד החקלאים באמבובר.

01:57:22:12 01:57:26:24
סיפרתי לך שלושה מהמקרים שהיו נכון
זה מספיק!

01:57:27:06 01:57:31:24
כשופט היו לך מקרים
של אלימות בין אנשים?

01:57:32:10 01:57:37:15
לא היו לי מקרה אלימות,
אבל היה לי מקרה בנושא שתילת עציצים

01:57:37:19 01:57:48:12
ילדיו של איש עשיר בשם אבא-וולדה
היה בבעלותם הרבה צאן ובקר,

01:57:48:22 01:57:54:18
הם באו אליי למשפט
בטענה שהצאן שלהם אכל את השתילים,

01:57:56:05 01:58:00:21
התובע היה משרד החקלאות.

01:58:00:24 01:58:07:21
הם ביקשו שנעמיד אותם למשפט
על אי השגחת הצאן ואכילת השתילים,

01:58:08:01 01:58:12:24
ולקבל מהם פיצוי על הנזק.

01:58:13:15 01:58:21:24
חשבתי עם עצמי קצת...
הרי כל זה קרה באזור המגורים שלהם,

01:58:22:15 01:58:27:04
השבתי להם בכוונה, לא נוכל לקבל אתכם
כיוון שיש לנו הרבה עבודה.

01:58:27:07 01:58:29:02
הם שאלו: מתי נחזור?
השבתי להם: בחודש הבא!

01:58:29:14 01:58:34:09
הם רצו להקדים אך סירבתי להם
בכל תוקף בטענה שאין לנו זמן,

01:58:35:20 01:58:37:14
הם הסכימו והלכו.

01:58:39:04 01:58:47:23
פניתי לאחד הנתבעים וורקו ואמרתי לו
שידאג שהצאן לא יתקרבו לשדות שלהם,

01:58:48:05 01:58:49:04
הוא השיב שידאג להשגיח על הצאן
במהלך החודש,

01:58:49:06 01:58:51:21
אמרתי לו לידע את כולם
שידאגו לשמור על הצאן.

01:58:52:14 01:58:56:02
לאחר חודש יום לפני המשפט,

01:58:56:07 01:59:01:05
שלחתי 5 חברי ועדת איגוד החקלאים
למקום שטענו שהצאן גרם נזק,

01:59:01:09 01:59:04:02
ביקשתי שיביאו לי מסמך חתום
המעיד על כל הנזק שנעשה.

01:59:04:08 01:59:07:22
במהלך החודש ירד גשם על המקום
הכל גדל, והם לא מצאו שום נזק.

01:59:09:09 01:59:13:23
הם מסרו לי מסמך חתום שלא מצאו
שתילים שנאכלו או נזקים אחרים,

01:59:14:08 01:59:15:06
שמרתי את המסמך!

01:59:15:10 01:59:17:00
למחרת הגיע למשפט
התובע מטעם משרד החקלאות,

01:59:17:06 01:59:18:08
הוא שאל: מה קורה עם המשפט?

01:59:18:12 01:59:24:05
השבתי לו אדוני הנכבד, בנוגע לתביעה
שלכם לא מצאנו שום נזק במקום.

01:59:24:23 01:59:26:11
יש לי מסמך חתום מחמישה חברי ועדה
שמעיד שאין נזק,

01:59:26:14 01:59:28:15
לכן שחררתי את הנתבעים!

01:59:29:12 01:59:33:02
התובע הבין שעשינו לו תרגיל והתחיל
לומר שהמשפט נדחה לטובת הנתבעים,

01:59:33:24 01:59:35:08
ואז שחררתי את כולם.

01:59:36:24 01:59:43:08
הנתבעים הלכו לדרכם בלי לשלם פיצוי
והתובע הלך כועס וזועם!

01:59:43:16 01:59:48:21
לאחר זמן מה הנתבע שזיכיתי במשפט
בא לתת לי שוחד על סך 75 ביר.

01:59:49:15 01:59:51:02
אמרתי לו מר' וורקו,
לא עושים דברים כאלה!

01:59:51:04 01:59:54:09
שכחת מאיזו משפחה אני מגיע?
אני בנם של מר צגהון ושל מר וורקו!

01:59:54:18 01:59:56:07
אתה חושב שאני אקח כסף שלא שייך לי?

01:59:56:12 02:00:00:11
שלא תעיז לעשות שוב דבר כזה.
חבל שלא פסקתי במשפט נגדך!

02:00:00:18 02:00:01:23
הוא ביקש מהר סליחה!

02:00:02:03 02:00:07:18
סיימתי את כל המשפט בשלום
בלי שהנתבעים שילמו פיצוי.

02:00:09:24 02:00:11:05
זה היה הסיפור!

02:00:12:23 02:00:15:02
האם עלית לארץ
כשעוד עבדת כשופט?

02:00:15:07 02:00:16:05
כן.

02:00:17:00 02:00:19:03
בזמן שעבדתי בבית המשפט...

02:00:19:09 02:00:22:09
כל התושבים התחילו במסע
עליה לארץ ישראל,

02:00:23:10 02:00:34:15
בעקבות זה הסניגור המחוזי החליט
להעביר אותי לגונדר.

02:00:35:24 02:00:42:05
מבית המשפט של איגוד החקלאים
באמבובר, לבית משפט הגדול בגונדר.

02:00:42:11 02:00:48:06
כשופט עשיתי את עבודתי על הצד הטוב
לא היו לי טעויות בשיפוט!

02:00:48:17 02:00:52:20
לכן הם הודיעו ליו"ר איגוד החקלאים
אבוה"י שימסור לי את הודעת המעבר,

02:00:52:23 02:00:54:24
הוא בא להודיע לי שאני עובר לגונדר.

02:00:55:03 02:00:56:06
שאלתי אותו: למה אני צריך

לעבור לגונדר?

02:00:56:19 02:00:59:24
הוא השיב: שאני צריך לעבור יחד עם
ילדי לגונדר לשמש כסניגור ערערים.

02:01:00:14 02:01:01:05
שאלתי אותו: מי אמר לך
להודיע לי את זה?

02:01:01:07 02:01:03:01
מה זה אומר
"סניגור ערערים?"

02:01:03:05 02:01:05:18
זה אומר הגשת ערעורים.

02:01:06:07 02:01:08:05
למשל אם נתבע מסוים מגיע למשפט,

02:01:08:11 02:01:12:03
אני לוקח את גרסתו של הנתבע
ומאמת אותה מול הגרסה של התובע.

02:01:13:05 02:01:16:13
זה כמו ערעור!

02:01:17:00 02:01:18:13
יו"ר איגוד החקלאים אבוה"י הודיע לי
שעלי לעבור לגונדר.

02:01:19:12 02:01:21:18
שאלתי אותו: אז מה עושים,
הוא השיב לי: להתחיל להתארגן למעבר.

02:01:22:21 02:01:26:04
אמרתי לעצמי במקום לעבור לגונדר
עדיף לעבור לאדיס אבבה ולהגיע לישראל.

02:01:28:10 02:01:30:07
ברוך ה' לא היה חסר לי כסף!

02:01:30:12 02:01:35:13
בלי לספר לאיגוד החקלאים
ולאף אחד אחר, נסענו בלילה לגונדר.

02:01:35:24 02:01:40:06
בגונדר המתנו שלושה ימים
עקב אי זמינות אוטובוסים,

02:01:40:12 02:01:44:14

וביום הרביעי נסענו
מגונדר לאדיס אבבה.

02:01:45:06 02:01:49:09

מה שהסברתי לך קודם הוא שרצו
להעביר אותי מהתפקיד שלי באמבובר,

02:01:49:12 02:01:51:16

לתפקיד יותר בכיר בבית משפט בגונדר.

02:01:51:19 02:01:52:10

הם רצו להעביר אותך
למקום אחר!?

02:01:52:12 02:01:54:24

כן, הם רצו שאני אעבור למקום אחר.

02:01:55:02 02:02:00:08

כיוון שכשופט עשיתי עבודה טובה
הם רצו שאעבוד בבית המשפט הגדול,

02:02:00:11 02:02:06:11

הם רצו שאני אשמש בתפקיד יותר בכיר
מאשר לשפוט באיגוד החקלאים באמבובר.

02:02:06:16 02:02:13:10

אם הייתי עובר לבית המשפט הגדול
לא הייתי חופשי, היו עוקבים אחריי.

02:02:13:13 02:02:18:06

אבל כשעבדתי באיגוד החקלאים
לאף אחד לא היה אכפת היכן אני נמצא.

02:02:18:09 02:02:20:12

ואז הגעתי לאדיס אבבה.

02:02:21:00 02:02:25:14

רגע, יש לי שאלה נוספת
כשופט היית מתלבש אחרת?

02:02:25:18 02:02:27:06

-לא, התלבשתי רגיל.

02:02:27:09 02:02:30:13

אם את מתכוונת ללבוש של השופטים
הלבוש היה רגיל לחלוטין!

02:02:30:18 02:02:32:17

השיפוט היה תחת איגוד החקלאים

ולא בית משפט רשמי!

02:02:32:18 02:02:33:19

אני לא יודעת
אולי הייתה לכם תלבושת!?

02:02:34:00 02:02:37:13

לבשנו בגדים נקיים.

02:02:38:00 02:02:41:13

בעיקר היינו לובשים ז'אקט ולא בגדים
מסורתיים, כפי שאני לבוש עכשיו.

02:02:43:19 02:02:48:13

בזמן המשפט לרוב הייתי יושב באמצע,

02:02:49:12 02:02:51:10

כשהיה מגיע אלינו סכסוך
והצדדים נכנסים לחדר,

02:02:51:16 02:02:54:10

יכולתי לזהות מהר
מי האשם ע"פ הבעת הפנים שלו!

02:02:54:15 02:02:55:19

איך יכולת לדעת?

02:02:56:16 02:03:02:05

-אפשר היה לראות את הפחד בעיניים!
לרוב האשם היה פוחד לדבר.

02:03:02:10 02:03:04:03

כשהייתי מזהה מקרה כזה
הייתי אומר לשני הצדדים,

02:03:04:05 02:03:06:06

שיצאו בחוץ ויגיעו להסכמה ביניהם.

02:03:06:10 02:03:08:20

מי שאשם בד"כ יסכים לצאת להשלים
ולהגיע להסכמה ביניהם,

02:03:09:01 02:03:11:09

ומי שדובר אמת
לא יסכים לצאת להגיע להסכמה ביניהם.

02:03:11:12 02:03:13:20

מי שהיה אשם העדיף לסגור את הסיפור
בחוץ והולך לביתו.

02:03:13:22 02:03:15:11
ברוב המקרים היינו פותרים
את הסכסוכים בצורה הזו.

02:03:15:15 02:03:17:19
אבל היה אפשר לזהות את האשם
לפי המצח שלו.

02:03:18:06 02:03:19:14
היה לי מקרה של שני אנשים,

02:03:20:09 02:03:23:21
אחד מהם היה בן דוד שלי
והשני היה בן דוד של אשתי,

02:03:24:16 02:03:26:15
הם הגיעו אלינו למשפט
עקב סכסוך על קרקע,

02:03:26:19 02:03:33:15
שניהם הגיעו יחד למשפט, פניתי אליהם
ושאלתי מה הסיבה לסכסוך ביניהם?

02:03:33:19 02:03:34:10
הם השיבו לי: שהסתכסכו על קרקע.

02:03:34:12 02:03:35:14
שאלתי אותם: על איזו קרקע מדובר?

02:03:36:24 02:03:37:24
הם השיבו לי: על הקרע שנמצאת
במקום שנקרא "דָּבָר"

02:03:39:09 02:03:41:23
פניתי ליו"ר מר' אבוהיי ושאלתי אותו
האם הוא חילק את אותה הקרקע?

02:03:42:01 02:03:42:13
הוא השיב שכן.

02:03:43:12 02:03:48:01
ביקשתי ממנו שיבדוק את הנושא ויודיע
לי מי אשם שאוכל להטיל עליו עונש,

02:03:49:24 02:03:51:24
פתאום אחד מהם התחיל לגרד בראשו.

02:03:52:03 02:03:53:05
אמרתי להם ליישב את הסכסוך ביניהם
בלי ההתערבות שלנו,

02:03:53:07 02:03:54:13
הם הסכימו ישר בלי להסס,

02:03:57:18 02:03:58:22
השלימו ביניהם והלכו לביתם!

02:03:59:00 02:04:00:23
לאחר מכן הם אמרו לי
שהם פחדו ממני רק מלהסתכל עליי!

02:04:02:20 02:04:07:13
לרוב היו משלימים ביניהם
ומי שהיה אשם מקבל את עונשו.

02:04:08:08 02:04:15:18
אם אנשים כבר הגיעו למשפט,
היו חייבים לדבר אמת ולא לשקר.

02:04:16:10 02:04:20:13
האם היו לך מקרים
שהיה לך קשה להכריע במשפט?

02:04:21:00 02:04:25:13
לא היו לי מקרים כאלו,
הייתי משווה בין הגרסאות של הצדדים.

02:04:25:17 02:04:28:11
לא היה לי שום קושי להכריע במשפט!

02:04:29:03 02:04:32:12
רוב המסוכסכים חזרו לביתם
כשהם השלימו!

02:04:32:24 02:04:38:00
מלבד השלושה המקרים שסיפרתי לך
שהענשתי אותם, כולם השלימו בניהם!

02:04:38:02 02:04:41:14
על ההתחלה הייתי אומר להם ליישב את
הסכסוך ביניהם, ולרוב לא סירבו לי!

02:04:42:02 02:04:44:15
מי שהיה אשם ידע שנגלה את אשמתו,

02:04:45:21 02:04:47:00
לכן כולם היו משלימים ביניהם.

02:04:48:12 02:04:51:03
כמה זמן גרת באדיס אבבה?

02:04:52:23 02:04:55:22
איך שהגענו לאדיס אבבה,

02:04:56:18 02:05:03:13
גרנו שלושה שבועות במקום
שנקרא "בֵּרְגוּ",

02:05:04:23 02:05:07:11
גרתי שם יחד עם הילדים שלי.

02:05:07:15 02:05:12:01
באותם הימים הדירות להשכרה
היו שייכות לממשלה,

02:05:12:09 02:05:18:12
למשל אם לאדם מסוים היה בית נוסף
היו לוקחים לו את הבית הנוסף.

02:05:18:23 02:05:20:13
הממשלה הייתה לוקחת את הבית הנוסף!

02:05:22:08 02:05:25:20
אם היו לך 2 בתים, בית אחד נשאר
אצלך, והבית השני הולך לממשלה.

02:05:25:24 02:05:27:01
זה היה החוק!

02:05:27:05 02:05:28:21
לכן אנשים לא היו משכירים דירות!

02:05:29:00 02:05:35:16
אודות לאלוהים באותם הימים בוטל החוק
ובעלי הדירות יכלו להשכיר שוב את דירתם.

02:05:36:10 02:05:43:24
מר' ברהנה היה גר בבית גדול בשכונת
לאם-בֵּרְט, הלכתי לשם והשכרתי דירה.

02:05:44:20 02:05:52:00
לאחר מכן מר' ברהנה נתן לי שדה
במתחם ביתו כדי שאוכל להתפרנס מזה,

02:05:52:07 02:05:55:24
אמרתי תודה לאל
והודיתי למשפחה של מר' ברהנה.

02:05:56:12 02:05:59:05
גרנו שם עשרה חודשים,

02:06:00:03 02:06:05:07

בחודש העשירי
תודה לאל עלינו לישראל!

02:06:05:23 02:06:07:06

אני מספר לך את כל הסיפור בקצרה,

02:06:07:08 02:06:12:03

כל הסיפור הוא ארוך
כל ההתרועעות בין המשרדים ועוד...!

02:06:12:12 02:06:13:22

הרי את מכירה את העיר אדיס אבבה?!

02:06:15:04 02:06:17:02

אלוהים שומר עלינו מקרוב...

02:06:17:10 02:06:19:18

האלוהים של האיש הזקן בתמונה פה!

02:06:21:12 02:06:32:11

השאלה שלי לסיום היא
למה אתה מתגעגע הכי הרבה באתיופיה?

02:06:33:10 02:06:37:12

שאלת שאלה מצוינת!
הדבר שאני מתגעגע אליו הוא...

02:06:38:00 02:06:43:06

הדבר שאני הכי מתגעגע אליו באתיופיה
הוא...

02:06:46:17 02:06:47:24

אם אני מסתכל קצת אחורה בזמן,

02:06:50:23 02:06:54:01

בתקופה לפני המאסר בכלא
וגם אחריה,

02:06:55:24 02:06:58:14

אז בנתי בית עם 3 חדרים.

02:06:59:13 02:07:06:21

חדר אחד היה ממקום מחוץ לבית
ושימש כחדר לבישולים,

02:07:07:08 02:07:10:11

בתוך הבית היה את חדר השינה שלנו,

02:07:11:17 02:07:14:10

וגם היה סלון גדול
יותר גדול מהסלון פה,

02:07:14:22 02:07:17:04

והחדר נוסף היה בית ששימש
כבית ל"טלה" (משקה חריף אתיופי).

02:07:17:06 02:07:19:06

לפי המסורת יש "חדר טלה"
בכל בית גדול,

02:07:20:23 02:07:24:00

בחגים היו באים הרבה אנשים
לבית הטלה שלנו,

02:07:24:07 02:07:25:16

בנוסף היינו פורסים סוכה בחוץ,

02:07:25:24 02:07:28:24

והיינו חוגגים את חג הסיגד.

02:07:29:12 02:07:38:23

בזמן תפילת חג הסיגד באמבובבר,
חיכו לנו בבית 3-4 זמרים מסורתיים!

02:07:39:10 02:07:41:14

כשהייתי מגיע לביתי היו שרים לנו
עם כלי הנגינה שלהם.

02:07:43:07 02:07:45:14

אשתי זיכרונה לברכה,

02:07:46:22 02:07:47:19

הייתה אישה מאוד חרוצה!

02:07:47:22 02:07:49:09

היא הייתה מכינה הרבה אוכל אינג'רה,

02:07:49:13 02:07:51:14

והטלה (משקה אתיופי) שהכינה
היה יוצא מן הכלל!

02:07:52:07 02:07:57:07

את כל המשקה הייתה ממלאת במיכל
ושמה אותו בסוכה,

02:07:57:15 02:07:59:08

כל האורחים שבאו להתארח
יכלו לשתות טלה כפי יכולתם.

02:07:59:11 02:08:03:04
ככה במשך שבוע היינו חוגגים
כל הבית היה שמח!

02:08:05:08 02:08:10:02
לא משנה כמה אורחים היו באים
כולם אכלו אינג'רה ושתו,

02:08:10:06 02:08:10:23
ככה היינו חוגגים במשך שבוע.

02:08:11:00 02:08:13:00
אני זוכר היטב את הימים האלו!

02:08:13:20 02:08:16:19
אבל כל הסבל והחוויות הרעות שלי,

02:08:16:22 02:08:19:10
היו הימים שהייתי בכלא
וכל ההתעללות שעברנו שם,

02:08:19:12 02:08:22:19
רק תקופת המאסר בכלא
גרמה לי לשנוא את עיר הולדתי!

02:08:24:19 02:08:27:00
חוץ מזה היו לי שם
חיים שלמים ויפים!

02:08:27:24 02:08:29:13
היו לי חיים נפלאים!

02:08:30:07 02:08:33:10
היו לי הרבה צאן ובקר
וחקלאים שעבדו אצלי...

02:08:33:17 02:08:37:08
שלחתי את ילדי ללמוד
לא הסכמתי שילכו להיות רועי צאן.

02:08:38:24 02:08:40:07
שמחה בתי הגיע לאן שהגיע היום,

02:08:40:16 02:08:41:19
דוד בני הגיע למקום שהוא נמצא בו,

02:08:41:24 02:08:44:23
שלמה בני שהולך להיות קצין,

02:08:45:03 02:08:48:09
הם הגיעו היכן שהם נמצאים היום
בגלל ששלחתי לשלוח אותם ללמוד.

02:08:48:13 02:08:51:10
אשתי זיכרונה לברכה
היו לה ידיים מבורכות!

02:08:51:20 02:08:54:18
האוכל שהכינה היה מבורך
זה לא היה נגמר...

02:08:54:24 02:08:57:00
אף פעם לא היה חסר אוכל (אינג'רה)
או משקה טלה,

02:08:57:03 02:08:58:08
כל הזמן הבית היה מלא!

02:08:59:12 02:09:01:02
השכנים היו מקנאים בביתי!

02:09:01:17 02:09:03:20
תשאלו אנשים איך היה הבית של גובזה
(הבית שלי)

02:09:04:19 02:09:05:19
לכן היו לי חיים טובים באתיופיה!

02:09:05:21 02:09:07:15
אבל תודה לאל עליתי לארץ.

02:09:07:24 02:09:10:17
כיום מה שמעציב אותי
זה פטירתה של אשתי,

02:09:10:19 02:09:14:15
היא נפטרה בגיל צעיר
וזה מכאיב לי מאוד.

02:09:15:06 02:09:22:00
ביום ובלילה אני רואה אותה מסתובבת
בבית הזה.

02:09:22:12 02:09:23:19
אבל מה אפשר לעשות!?

02:09:24:00 02:09:27:13
גדלנו יחד מגיל ילדות
כשהתחתנו היא הייתה רק בת 13-14,

02:09:27:19 02:09:29:06
אני הייתי אז בן 17.

02:09:30:00 02:09:31:01
יותר מחמישים שנה חיינו ביחד!

02:09:31:05 02:09:32:18
כשנפרדים אחרי כל זה
זה מאוד קשה!.

02:09:34:01 02:09:34:24
היא לא הייתה רק אישתי,

02:09:35:02 02:09:38:03
היא הייתה עבורי גם אחות וגם אמא.

02:09:38:24 02:09:40:06
מה אפשר לעשות!

02:09:40:12 02:09:43:16
רק שהייתי יוצא מהבית היא הייתה
מתקשרת אליי לוודא שאני בסדר.

02:09:45:07 02:09:47:13
אלו היו החיים שלנו .

02:09:48:00 02:09:51:21
הזיכרונות הטובים שהיו לי
זה מהבית שלי בכפר סרמלה,

02:09:52:00 02:09:57:09
כל מה שגידלנו בחצר ביתנו "גשו"
לא היה חסר לנו שום דבר

02:09:58:17 02:10:02:13
גשו (עלים שמשמשים להכנת משקה טלה)
לא הייתי צריך לקנות, היה לי בביתי.

02:10:04:14 02:10:07:06
איי... מה ניתן לעשות!?

02:10:09:24 02:10:14:00
אבותינו אומרים פתגם.
"לא מתים כשכל החיים יפים!"

02:10:14:03 02:10:16:18
"לא מתים שכל החיים יפים!"

